

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 41-42. szám | 2018. október 21. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

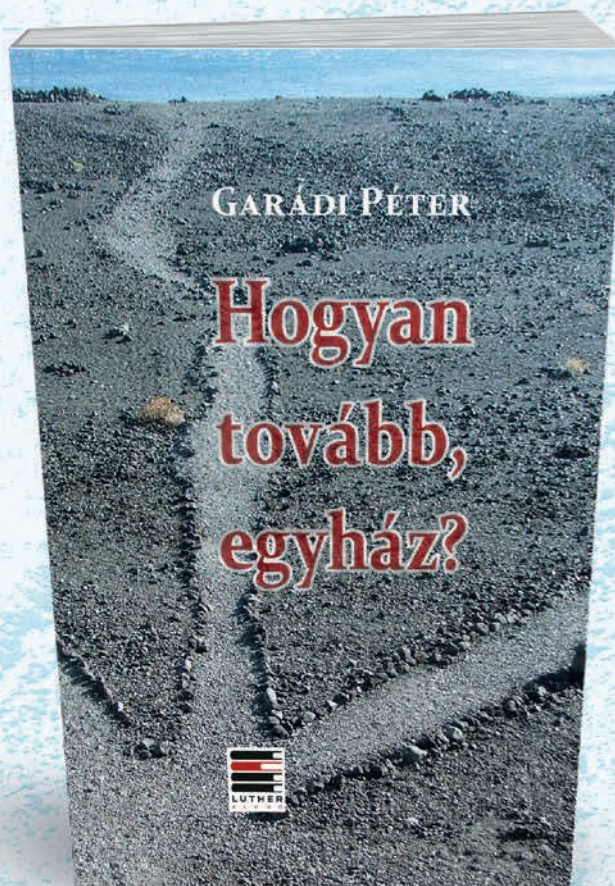
Felelősek vagyunk
egymásért – interjú
Pröhle Gergellyel

Reményt adni
az üldözötteknek is

Ismerjük meg az
Ószövetség világát!

204 oldal /
134 × 208 mm /
kartonált / 1300 Ft

GARÁDI PÉTER: HOGYAN TOVÁBB, EGYHÁZ?

Az egyház sokszínű, sokrétűek a feladatai, sok hiányosság ütközik ki rajta, sok le nem tett terhet cipel fölöslegesen, sokszor nem látja a fától az erdőt, az elé tornyosuló feladatoktól és elvárásoktól a lényegét; hogy honnan jött, hová tart, és mi végre van ebben a világban.

Az egyháznak lehet megtépzott a szövete, de akkor még egészséges, ha kívülről Isten Szentlelkétől, belülről pedig híveitől kér és vár segítséget. Igen, híveitől is, akik naponként szintén segítségre szorulnak, mégpedig krisztusi vezetésre és egyházuk szolgálataira.

E nyilvánvaló, de ki nem mondott segítségkérés és -várás alatt született meg ez a könyv – attól, aki hasonlóképpen Istentől és edényeszközétől, az egyháztól segítségre szorul.

**KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.**

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Szabadság és harcok

„A Józsefváros mélyén, hol sötétek a fények, / Egy szőke lányt neveltek az ötvenes évek. / A Kárpáthyék lánya félig volt csak árva, / Az apja eltűnt, s a család hiába várta. / A Józsefváros mélyén, hol a házak összebújnak, / Ki tudta '56-ban, mit hoz a holnap” – hangzik *A Kárpáthyék lánya* című Bródy János-dalszöveg részlete, amely kiválóan érzékelteti az ötvenes évek magyar valóságát.

Címlapfotónk pedig mintha ehhez a dalszöveghez készült volna. Román Péter felvétele a VIII. kerületi Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Házat örökíti meg egy nagy és sötét tűzfal árnyékában, a szemünk mégsem erre, hanem a keresztre és az alatta világító felíratra fókuszál: „Erős vár a mi Istenünk.” Nem is lehetne a reformáció hónapjának második lapszámában fontosabb kapaszkodónk, és talán nem lehetett másként evangélikus testvéreinkkel 1956-ban sem.

Sűrű, áldásos pillanatokkal és eseményekkel, ugyanakkor próbatételekkel is teli az október. Az országos evangelizáció alkalmán a Deák téri templomban különleges történeteket, előadásokat hallgathattak meg a jelenlévők, erőt merítve belőlük, átgondolva saját életük hangsúlyait. Erről az alkalomról is beszámolunk olvasóinknak. A reformáció hónapjának eddigi hazai eseményeit is számba

vesszük, de kitekintünk az országhatáron túlra is, a Felvidéktől egészen Rómáig; az Örök Városban rendezett konferenciáról beszámoló írásában Gáncs Tamás kelenföldi evangélikus lelkész közös gondolkodásra, diskurzusra érdemes gondolatokat oszt meg az olvasóval. El kell mondani az embereknek, hogy Isten él és cselekszik ma is – ezt már a nemrég hazánkban járt nigériai evangélikus püspök szögezi le interjúnkban.

Javában zajlanak a színházi és filmbemutatók, hiszen elindult az évad. Olvasóink figyelmét egy csokorra való értékes előadásra, valamint egy magyar vonatkozású, 1956-ban játszódó német filmre hívjuk fel. Szeverényi János írásából megtudhatjuk, hogy megrázó, mégis figyelemre méltó élményt nyújthat a World Press Photo kiállítás, amely az elmúlt év sajtófotóiból válogatva mutatja meg, milyen események, változások zajlottak világunkban, ugyanakkor sokszor számunkra nem ismert, rejtett jelenségekre is rávilágít. A reformáció hónapjának járva természetesen igei tartalmakkal is szolgálunk; Stifner-Kőhádi Dorottya pedig arra figyelmeztet jegyzetében, hogy a mai világban, amelyben divatosak a „mentes” termékek, mi az, amitől nem lehet mentes az életünk.

■ KÉZDI BEÁTA

Nem reklám kell, hanem diskurzus

Fabricsius Gábor a felmenői között tizenegy evangélikus lelkészt tart számon. A fiatal médiadizájner, filmrendező, író a vele készült interjúnkban elmondja, hogy a protestantizmus ma is a bizonyos

ügyekért való hiteles kiállásban, a problémák néven nevezésében, az etikátlanságok feltárásában és abban képviselhet erőt, ahogyan diskurzust formál.

33. oldal

Reményt adni az üldözötteknek is

Az egyháznak fel kell mutatnia, hogy Isten az üldöztetések közben is létezik, és az emberek gondját viseli, és azt is, hogy az egyház segít: otthont ad, gyógyít, vigasztal – vallja Amos Elisha

Gaya nigériai evangélikus püspök. Magyarországi látogatásán hazájának problémáiról és itteni tapasztalatairól is beszélt az evangélikus médiumoknak.

36. oldal

Felelősek vagyunk egymásért

„Minden evangélikus felelős minden evangélikusért, akár a legkisebb gyülekezetekben is. Ugyanakkor az evangélikus egyház vezetésének nem az a feladata, hogy beleszóljon a gyülekezetek életébe, hanem hogy ajánlásokat, jó gyakorlatokat fogalmazzunk meg, amelyeket egy adott közösség, ha úgy dönt, átvesz és elfogad” – mondja egyházunk országos felügyelője. Pröhle Gergelyt tizenkét évnyi felügyelői szolgálatáról, az őt ért támadásokról, az egyház vezetőinek politikai tárgyú megszólalásairól, a reformáció kezdete utáni ötszázegyedik év és a jövő teendőiről is kérdeztük interjúnkban.

19. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Bánszki Éva bölcsődei kisgyermeknevelő – Pilis. A kisgyermekek rendkívül tisztán és őszintén élik meg érzéseiket, egész lényükkel a szeretetet képviselik. Közel hozzák azt a feltétel nélküli, a másik ember felé való odafordulást, amelyre Jézus tanít minket.

Azért szeretek gyermekekkel foglalkozni, mert bár mi neveljük őket, valójában általuk mi is változhatunk. Hiszem, hogy az őszinteséget, mások elfogadását nekünk, felnőtteknek újra kell tanulnunk ahhoz, hogy közelebb kerüljünk önmagunkhoz és a kereszténység lényegéhez.

Családom évszázadokra visszamenőleg Pilishez és az evangélikus templomhoz kötődik. A gyülekezethez tartozásban az is fontos, hogy van egy olyan közösség, ahol tudunk egymásról, és igyekszünk azonos értékrend mellett élni az életünket.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

JELENETFOTÓ A LUTHER-RAJZFILMBŐL

Újra képernyőn a Luther-rajzfilm. Októberben, a reformáció hónapjában ismét bemutatják a Luther-rajzfilmet a közszolgálati televíziócsatornák. Párosával, vagyis alkalmanként két-két epizódot sugározva a következő csatornákon és időpontokban lesz látható a Richly Zsolt

Balázs Béla-díjas rendező, forgatókönyvíróként pedig Lackfi János József Attila-díjas költő nevével jegyzett tízrészes sorozat. M5: október 25., 26., 29., 30. és 31., 13 óra. Duna World: ugyanezen a napokon 16.30-tól.

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Te az újrakezdés Istene vagy. Az emberiség történetébe már számtalanszor bele kellett avatkoznod, hogy megmentsd önmagától, kísértéseitől, teljes pusztulásától. Jézus Krisztus földre jöttével pedig egyértelműen megmutattad számunkra, hogy betartod ígéreteidet, és nem hagysz magunkra küzdelmeinkben.

Sok kísértés ér bennünket életünk minden területén; munkánk során, családi életünket élve, a ránk bízott emberek és teremtet világod lehetőségeit használva. Ajándékozz meg bennünket a bennünk lévő felfel lángoló lelkesedés helyett szilárd elköteleződéssel; a barátságtalanság helyett testvériséggel; előítéleteink helyett elfogadással; félelmünk helyett bátorsággal; a birtoklás vágya helyett az irgalmasság bölcsességével; gyengeségünk helyett pedig erővel. És add, hogy mindezekhez hűséggel ragaszkodjunk.

A te szereteted, hűséged és irgalmad utat törhet általunk, hogy egyesítse híveid erejét templomodban, és megerősítsen bennünket a hétköznapi feladatai, monotonitása idején is. Emberek vesznek körül minket, akiket megszólíthatunk mindennapjainkban, te adhatod meg azt is, hogy mások számára is áldás lehessünk. Sok a bizonytalanság az életünkben ebben a változó világban, összetört életek is körülvesznek bennünket, akik általunk ismerhetik meg az újrakezdés lehetőségét. Add, hogy hasznos eszközök lehessünk.

Segíts bennünket, hogy hozzád forduljunk minden napunk kezdetén és végén, hogy életünkön meglátszszék a veled való kapcsolatunk mélysége; a jó kerekedjen felül a rosszon gondolatainkban, szavainkban és tetteinkben, és kitartóan tudjunk rólad bizonyosságot tenni életünk minden területén.

Köszönjük, hogy te az újrakezdés Istene vagy, mi pedig az újrakezdés emberei lehetünk. Ámen.

■ EÉ

Szentháromság ünnepe után 21. vasárnap

Mt 6,13

A küzdő egyház

A *Miatyánk* utolsó két kérését olvassuk textusunkban. Engedtessék meg nekem, hogy a vasárnap jellege miatt különösen is figyeljek a többes számra, ahogyan Jézus az imádságot tanította: „...ne vígy minket kísértésbe...” Mert bőséggel lehetne arról beszélni, hogy a hívő embert hányféleképpen akarja a gonosz eltávolítani Istentől, és hogyan kell felvérteznie magát, hogy megálljon a hitben. A *Miatyánk* azonban nemcsak az egyes ember, hanem a gyülekezet imádsága, az egyház egészének imádsága. Az utolsó két kérést is erre tekintve olvassuk most. Az úrvacsorai anamnézisimádság egy mondata alapján láthatjuk, miben szenved kísértéseket az egyház, miben akarja a gonosz rabul ejteni. Ez a mondat így hangzik: „Emlékezzél meg egyházadról [...] Öríz hitét, tartsd meg békességben, és add meg teljes egységét!”

Öríz hitét! A gonosz kísértése, hogy a tiszta tanítást megfertőzze. Már Pál apostol küzdött azért, hogy az evangéliumot ne tegyék tönkre a törvényeskedők, és ne gyöngítse meg a szabados gondolkodás. Az egyháztörténet kezdettől végighúzó egyik szála éppen az a küzdelem, hogy Krisztus népe megőrizze a tiszta tanítást. Amikor azt kérjük Istentől, hogy ne vigye népét kísértésbe, akkor azt is kérjük, hogy tartsa meg az igaz hitben.

Mennyire kell vigyázniuk a lelkészeknek és hitoktatóknak, presbitereknek és kántoroknak arra, hogy a tiszta tanítást megtartsák, ne áldozzák fel sem divatos életvezetési tanácsok, sem jövedelmező vállalkozások, sem népszerű dallamok kedvéért! Mert az imádság nem azt jelenti, hogy Istenre hárítjuk a felelősséget, hanem hogy Isten először bennünk vigye végbe szabadító művét. Mert a „jó fa jó gyümölcsöt terem”. (Mt 7,17)

Tartsd meg békességben! A gonosz másik kísértése, hogy elnémítsa az evangéliumot. Az egyháztörténelem másik szála az a küzdelem, hogy megszólalhasson, hogy szabadon hirdethesse az evangéliumot. A gonosz sokszor gátolta úgy az evangélium hirdetését, hogy háborúságok és üldöztetések hallgattatták el a gyülekezetet. Így történt a legutóbbi időkben az Iszlám Állam területén. Az üldözött keresztyénekkel együtt szenvedünk mi is. Azonban a jó móddal, a kényelemmel is gyakran hallgatásba csábította az egyházat a sátán. S a legfájóbb eszköze, amikor egy-egy hatalom nem külső erővel, hanem belső cenzúrával

akarta a saját szolgálatába állítani az egyház igehirdetését. Bizony, fel kell vennünk a Lélek fegyvereit, hogy bátor bizalommal kérjük az Urat: szabadítsa meg népét a gonosztól!

Add meg teljes egységét! A gonosz harmadik kísértése a szakadások kísértése. Végignézzve az egyháztörténelmet, láthatjuk, őseink mennyit szenvedtek keresztyén hitükért, evangélikus hitvallásukért. Milyen nehéz is kimondani azt a kérést, hogy az

KÉPÖNK ILLUSZTRÁCIÓ

egyház teljes egységét adja meg az Úr! Már kérni is alig merjük a látható, megvalósuló egységet. Ki ne féltene identitásának, múltjának elvesztését? Közben a bőrünkön érezzük, milyen kínzó gyümölcse a sátán munkájának, ha egy család nem tud együtt úrvacsorát venni, mert az egyházban nincs egység. Milyen kínzó, amikor gyülekezetekben egymással szembefordulnak, mert nem tudják együtt olvasni és érteni a Szentírást! Mennyire kiáltanunk kell, kitartóan kérnünk, hogy az ördög munkáit rombolja le az Úr, és adja meg egyházának teljes egységét.

Az egyház küzdő egyház. Kísértések között él, a gonosztól próbára tett egyház. A hit tisztaságáért, a külső békességért és a teljes egységért küzd az egyház. Sokszor elbukik ebben. De kiáltása sohasem szűnik meg: „Ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól...” És Jézus szava erősíti ebben a küzdelemben: „...legyen a te hited szerint.” (Mt 8,13) Ámen.

■ BENCZE ANDRÁS

Imádkozzunk! Atyánk, ma is kiáltunk hozzád egyházadért, mert egyedül neked van jogod, hatalmad és szíved is ahhoz, hogy kegyelmesen meghallgasd kérésünket! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 21.) Ezért az örömet dicsérem, mert nincs jobb dolog az ember számára a nap alatt, mint ha eszik, iszik és örül, és ez kíséri munkáját egész életén át, amelyet Isten adott neki a nap alatt. Préd 8,15 (1Tim 4,4; Mt 5,38–48; Ef 6,10–17; Zsolt 38) Isten ajándéka az élet, amely szándéka szerint nem a folyamatos küzdelemről, a túlélésért folytatott harcról kellene, hogy szóljon. Ő életre és öröme hívott el bennünket. A bizalmatlanság, amely éket ver Isten és ember közé, megfojtja ezt az örömet, de az Istenben megtalált hit és a hálaadás felszabadít rá. E nélkül minden hiábavalóság.

Hétfő (október 22.) Ítéleted idején is benned reménykedtünk, Uram. És 26,8 (1Pt 5,6; Róm 12,17–21; Jel 4,1–11) Isten a Golgotán megmutatta a benne égő indulatot, amely nem elpusztítani, hanem megmenteni akar. Ugyanakkor a bűn nincsen következmények nélkül. Ilyenkor Isten megragad, néha megráz, tisztogat. De Isten az ítéletében is kegyelmes marad, mert – ez az úrvacsorai liturgiánk egy csodálatos mondata – elítéli a bűnt, de megmenti a bűnösöket szeretett Fia élete árán. Bűneink legsúlyosabb következményét pedig pontosan ott láthatjuk a kereszten megfeszítve. Mégis reménységünk legszentebb jeleként magasodik a világ fölé.

Kedd (október 23.) A samáriaiak ezt mondták az asszonyoknak: Már nem a te beszédedért hiszünk, hanem mert magunk hallottuk és tudjuk, hogy valóban ő a világ üdvözítője. Jn 4,42 (5Móz 29,28; 2Kor 1,1–6; Jel 5,1–5) Vannak, akik azt mondják: mert nem látták, hinni sem tudják. Jézus körül ugyanakkor sokakat látunk, akik látták, hallották, beszéltek vele, mégsem hitték őt. Vajon az ő látásukat mi akadályozta? És ezek a samáriaiak mit láttak meg benne? Amikor egy összetört élet széthullott darabkáit újra helyükre kerülnek, ott talán mégis könnyebb felismerni a kegyelmes Isten jelenlétét. Jó dolog ma is, a mi életünkben is így tetten érnünk az Istent.

Szerda (október 24.) Vigyázzatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel, amely az emberek hagyományához, a világ elemeihez, és nem Krisztushoz igazodik. Kol 2,8 (Jer 16,20; 1Móz 13,5–12[13–18]; Jel 5,6–14) Nyolcvankilenc éve ez a nap csütörtökre esett. Fekete csütörtök volt. A New York-i tőzsde fekete napja. Vigyázzatok! Milyen bosszantó, amikor az ember nekifeszül, dolgozik rajta, küzd érte, majd kiderül, hiába. Eleve rossz volt az irány. Elvétette a célt. Sokszor ilyen hiábavaló a mi erőlködésünk is. Ez akkor változhat meg igazán, ha Isten, ha Krisztus elfoglalhatja szívünkben az őt megillető helyet.

Csütörtök (október 25.) Mária pedig mindezeket a beszédeket megjegyezte, és szívében forgatta. Lk 2,19 (Zsolt 77,12–13; 3Móz19,1–3.13–18; Jel 6,1–8) Angyalok szavait visszhangozták a pásztorok Betlehemben, egy szegényes istállóban, egy jászolágyba fektetett újszülött felett örvendezve. Az angyali szózat pedig még a pásztorok hangján is Mária szívéig hatol. Micsoda kegyelem, hogy mi is Isten szavát szólhatjuk. Az ő ígését, amely a Szentlélek Isten munkálkodása szerint hitet teremthet, sebeket, megtört életeket gyógyíthat, reménnyel ajándékozhat meg. Isten szava az én hangomon. Milyen felemelő érzés! Amikor erre gondolok, úgy érzem, soha nem fukarkodok majd vele. Aztán egy pillanat alatt milyen nehezzé válik, amikor ki kellene mondanom, a legegyszerűbben, legrövidebben: megbocsátok. Pedig ebben az egyszerű formájában is ugyanúgy hitet teremthet, sebeket, megtört életeket gyógyíthat, és reményt adhat.

Péntek (október 26.) Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kösziklája és örökségem te maradsz, Istenem, örökké! Zsolt 73,26 (ApCsel 23,11; Lk 22,49–53; Jel 6,9–17) Örökké. Így hangzik az a távlat, amelyet Isten tár elénk. Ő pedig ott van mellettünk mindenkor. Nem a szívünk első dobbanásától az utolsóig tart az ő hűsége, hanem örökké. Jó erre gondolnunk, amikor előrement szereteteinkre emlékezünk ezekben a napokban. Akiket nem tudunk már idekötni, ehhez a világhoz, akiket már nem tudunk mi őrizni, óvni, megmenteni, azokat rábízhatjuk a mi enknél erősebb kézre. Kösziklám ő és örökségem. Örökké. Ez az én békességem.

Szombat (október 27.) Tegyük le minden ránk nehezedő terhet és a bennünket megkörnyékező bűnt, és állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő pályát. Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére. Zsid 12,1–2 (Jer 25,6; 2Tim 2,1–5[6]; Jel 7,1–8) Vajon honnan meríthetünk elég erőt a bűnnel szembeni harcban? A kísértések sokszor sokkal hatalmasabbak annál, hogy egymagunkban képesek legyünk megállni. Nézzünk fel! Lássuk meg azt a Krisztust, aki a gúnyolódók hangjára néma maradt, de a vele keresztre feszített, megtérő látor felé nem, és ezt mondta: „Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban.” (Lk 23,43) Aki képes volt azokért imádkozni, akik megfeszítették őt. Aki győzedelmeskedett a felett az utolsó és talán legnagyobb kísértés felett, hogy otthagyja az egészet, és meghagyja az embert érdemei szerint, bűnei következményeinek kiszolgáltatottan.

■ HORVÁTH ZOLTÁN OLIVÉR

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A reformáció hónapjában

Zenés istentisztelettel kezdődött az októberi protestáns rendezvénysorozat

A protestáns egyházak képviselőinek jelenlétében, több protestáns kórus szolgálatával nyílt meg október 1-jén a budapesti Kálvin téri református templomban a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Október a reformáció hónapja elnevezésű programsorozata. Az ünnepélyes alkalmon Kondor Péter evangélikus püspök szolgált igehirdetéssel. A rendezvények közös idei mottója: „...a reménység pedig nem szégyenít meg...” (Róm 5,5)

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A központi nyitóünnepség előtt térszene fogadta a gyülekezőket a Kálvin téren: Tóth Tamás vezényletével a Bocskai István Református Oktatási Központ Egressy Béni Református Művészeti Középiskolájának fúvószenekara játszott. (A népszerű dallamok sokakat készítettek megállásra, a zene iránt érdeklődők közül többen – főként külföldiek – a templomba is betértek az „ingenykoncertre”).

A harang megkondulása után vonultak Isten házába az egyházi vezetők. A köszöntés és közös éneklés után a Magyar Pünkösdi Egyház zenei missziójának Égi Szólamok kórusa szólalt meg Schmélne Papp Ágnes vezetésével, majd az evangélikus Mandák kórus következett Kretz István és Kertész Péter vezényletével.

Kondor Péter Mt 6,1–4 alapján hirdette Isten igéjét. A Magyarországi Evan-

gélíkus Egyház Déli Egyházkerületének lelkes vezetője – egyebek mellett – rámutatott, hogy amikor elvárjuk Isten jutalmazását, olyankor valójában jó cselekedeteinkkel is önmagunkat szolgáljuk. „Ne tartsd számon, amikor jót teszel! – figyelmeztetett. – Mert ha számontartod, akkor csak azt állapíthatod meg, hogy az még mindig kevés.” A titokban tett jó cselekedeteket értékelő Úrtól kapott jutalom „nem a teljesítmény egyenértéke, nem érdem szerinti fizetség, hanem Isten atyai szeretetének a gazdagsága, ami bőségesen árad” – summázta gondolatait a püspök.

Az igehirdetés után a jelen lévő kórusok közösen szólaltatták meg a 100. zsoltár feldolgozását a Budapest-Fasori Református Kollégium Julianna Általános Iskolájának tanára, Tarnóczyné

Varga Csenge karnagy vezényletével. Ezután a miskolci Esterházy kórus énekelt Szuhánszkiné Ladócsy Erzsébet és Szuhánszki Tamás vezetésével. A Psalterium Hungaricum kórust Györffy Katalin és Arany János karnagyok dirigálták. Az alkalmat – az egyesített kórus bevonásával – az újpesti baptista énekkar zárta; vezényelt Kovács István, orgonán közreműködött Bódis Tamás.

Bár az októberi protestáns programsorozat már országsszerte javában tart, néhány kiemelt eseményre még fel tudjuk hívni jelen lapszámunk olvasóinak figyelmét.

A budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházba szervezett reformációi gála dátuma történetesen magazinunk „hivatalos” megjelenésének napja, október 21. (A gálaesten Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója tart előadást *Reformáció 501 – Reménységgel tekintünk a jövőbe* címmel, és a hagyományoknak megfelelően ennek az ünnepségnek a keretében adják át a Protestáns Újságírók Szövetségének kitüntetését, a Rát Mátyás-díjat.)

Október 28-án a Magyarországi Metodista Egyház központjában reformációi istentisztelet lesz, amelyen Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke hirdeti az igét. A reformáció hónapját lezáró fővárosi megemlékezést október 31-én ezúttal is a Bajza utca és a Városligeti fasor sarkán található Reformáció parkban rendezik meg, ahol Korányi András püspökhelyettes, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem professzora mond majd beszédet.

Ha valaki nem tudná, a reformáció emléknapiját október 31-én arra emlékezve tartják, hogy Luther Márton német Ágoston-rendi szerzetes 1517-ben ezen a napon szögezte ki téziseit a wittenbergi vártemplom kapujára. A Luther vezette irányzat lett az evangélikus, míg a Kálvin János genfi reformátor iránymutatását követő a református felekezet alapja.

■ Forrás: *Evangélikus.hu*

A keskeny út egyháza

Beiktatták tisztébe az Északi Egyházkerület újraválasztott felügyelőjét

Második alkalommal iktatták be hivatalába az Északi Egyházkerület gyülekezetei által újabb hat évre megválasztott kerületi felügyelőt, dr. Fábri Györgyöt. A csömöri templomban szeptember 28-án tartott ünnepi istentisztelet középpontjában mindazonáltal az úrvacsora ünneplése állt.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

Fabiny Tamás püspök igehirdetésében egy Csepregi Béla által közreadott finn ébredési füzet nyomán szólt a keskeny úton járók magányáról, szemben a „sirókaja útca” vonzó tájain járó tömegekkel. A jézusi üzenetet Luther Márton és Dietrich Bonhoeffer német mártír evangélikus lelkész, teológus gondolataival tovább fűzve szólt az egyház lényegéről: a pénz, a látványosság és a hatalom kísértése helyett az egyház prófétai szolgálata Krisztus keresztségének radikális meghirdetése és vállalása kell, hogy legyen.

A liturgiában az iktatást végző elnöktárs mellett Johann Gyula, a házigazda gyülekezet lelkésze, dr. Cserháti Szabó Izabella püspökhelyettes, valamint Amos Elisha Gaya, Krisztus Nigériai Evangélikus Egyházának püspöke szolgált. A Lutheránus Világszövetség által egyháznak partnerül kijelölt közösség vezetője köszöntőjében arra mutatott rá, hogy az egyház jövőjének kulcsa az ifjúság körében végzett szolgálat erősítése.

Fábri György személyes hangú székfoglalójában a keskeny útról szóló konfirmációs ígéből kiindulva szólt az egyházi szolgálathoz vezető személyes útról: „A szoros kapuk keresésére küldött el tehát a gyerekkor, a gyülekezet, s ezen az úton igyekszem járni az egyházban is.

A ma befejeződő, első hatéves felügyelői szolgálatom legfontosabb tanulságának tartom, hogy evangélikus, keresztyén közösségünket a Gondviselő éppen azért tartotta meg kegyelmében, mert Isten népe, a »hegyen épült város« kell megmutassa a másik, meglehet, keskenyebb út lehetőségét a könnyűségekkel csábító vagy éppen kényszerekkel terelő széles utakhoz képest.” Dietrich Bonhoeffer példája nyomán a hitvalló egyház modelljét állította a hallgatók elé, majd az egyházi szolgálatok sűrűjében ritkán látott feleségét és kislányát megszólítva vallott arról a Jézusról, aki velük is együtt vándorol az úton.

Próhle Gergely országos felügyelő a köszöntésében idézte Dietrich Bonhoeffer Követés című művét: mindenki a saját személyes keskeny útján jár – Jézussal. Ezek az utak egyéni útvonalon, de egy irányba vezetnek; ezért szép dolog az egyházhoz tartozás, noha a keskeny utak széleinek feltérképezése küzdelmes feladat.

Köszöntést mondott Johann Gyula csömöri lelkész, Bándi Gyula környezetvédelmi ombudsman a csömöri katolikus közösség képviselőjében, valamint Eszes Zoltán baptista lelképásztor. A csömöri gyülekezet vendéglátását követően egyházkerületi közgyűléssel folytatódott a program.

■ PAP KINGA MARJATTA

Inspiráló elődök, felelős döntések. Az Északi Egyházkerület Közgyűlésének szeptember 28-i alakuló ülésén megválasztották az egyházkerületi tisztségviselőket, valamint az egyházkerületi bizottságok tagjait, továbbá az egyházkerület által az országos presbitériumba, a zsinatba és az országos munkabizottságokba delegált küldötteket. (A közgyűlés elnöke Fábri György volt.) A Horváth-Hegyi Olivér jelölőbizottsági elnök koordinálásával gördülékenyen zajló választási folyamat szünetében Fabiny Tamás püspök százhuszonöt évvel ezelőtt született elődjére, Túróczy Zoltánra emlékezve hívta fel a figyelmet arra a szellemi örökségre, amely az egyházkerületi identitás része és a gyülekezeti programok alapja is lehet. A példaértékű életút felidézése mellett haszonnal forgathatjuk a Túróczy püspök igehirdetéseit tartalmazó kötetek gazdag kincsestárát. Mi több, a Duna Televízió egyházi műsorainak sorában kétrészes film készült Túróczy Zoltánról Akit háromszor kérdezett meg Jézus címmel – ebből kapott ízelítőt a közgyűlés tagsága. Az egyházkerület megválasztott tisztségviselőit – a távol lévő Nagy Norbert kivételével – az ülés lezárásaként Fabiny Tamás ünnepélyesen beiktatta hivatalukba.

Ünnepi üléssel zárt a zsinat

Lezárta az egyházunk törvényeiben előírt hatéves ciklusát a 2012–2018 közötti időszakra megválasztott – tizedik – zsinat. A tizenkilencedik, egyben ünnepi záróalkalomnak szeptember 29-én, szombaton az országos iroda Üllői úti székházában lévő józsefvárosi evangélikus templom adott helyet.

A létszámihiányból adódó programmódosítás következtében a jegyzőkönyv és a napirend elfogadásával picit várni kellett...

A nyitóáthítatot Hafenscher Károly, a zsinat lelkes elnöke tartotta. Az ülések napirendjén főként beszámoló, összegző értékelések szerepeltek. Elsőként

a lelkes elnök számolt be a május óta elvégzettekről. A második ülésen Fabiny Tamás elnök-püspöki beszámolója következett. A harmadik ülésen már a teljes ciklust, az elmúlt hat évet értékelte az országos felügyelő. Pröhle Gergelyt követően Hafenscher Károly beszámolója hangzott el, az ötödik ülésen pedig

Abaffy Zoltán, a zsinat nem lelkes elnöke összegezte a lezárt ciklust. (A zsinati elnökök beszámolóit olvashatók lapunk előző, október 7-i számában. – A szerk.)

A zsinat záróakkordjaként ünnepi, bűnbánati és hálaadó úrvacsorás istentiszteletet tartottak, amelyen Fabiny Tamás elnök-püspök prédikált ApCsel 27,23–24 alapján. A liturgiában Hafenscher Károly és Rostáné Piri Magda, a zsinat lelkes elnöke vett részt, Lk 10,17–20 sorait Abaffy Zoltán olvasta fel.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A Magyarországi Evangélikus Egyház egyházkerületeinek tisztségviselői és küldöttei (2018–2024)

A Magyarországi Evangélikus Egyház – az egyetemes papság lutheri elvéből következően – paritásos alapon, azaz lelkesi és nem lelkesi együttműködésben működik. Az egyház minden igazgatási-önkormányzati szintjének élén egy lelkesi elnök (lelkész, esperes, püspök) és egy nem lelkesi elnök (felügyelő) áll, akiket a döntéshozatalban egy tágabb testület (közgyűlés), illetőleg egy szűkebb grémium (presbitérium) segít, irányít, illetve felügyel. Egyházunk elnökségét az elnök-püspök és az

országos felügyelő testesíti meg, az egyház „kormányzati” szerve az országos presbitérium, törvényhozó testülete pedig a zsinat.

Az elmúlt hetekben egyházunk mindhárom kerületében lezajlottak a tisztújító közgyűlések, amelyeken – törvényeinknek megfelelően – ezúttal is hatéves ciklusra választották meg a legfőbb tisztségek betöltőit, illetőleg az országos presbitériumba és a zsinatba delegált kerületi küldötteket.

Északi Egyházkerület

Elnökség:

DR. FABINY TAMÁS püspök
és dr. FÁBRI GYÖRGY felügyelő

Püspökhelyettes:

CSEHÁTNÉ SZABÓ IZABELLA
Egyházkerületi másodfelügyelő:
CSENGERI TAMÁS
Egyházkerületi ügyész:
DR. NAGY NORBERT
Evangelizációs és missziói felelős:
SZLAUKÓ ORSOLYA lelkész
Gusztáv Adolf segélyszolgálati felelős:
BAK PÉTER

Egyházkerületi küldöttek

Zsinat (lelkesi küldöttek):
ASZTALOS RICHÁRD, LÁSZLÓ VIRGIL, PETHŐ JUDIT
Zsinat (nem lelkesi küldöttek):
BALICZA MÁTÉ, CSENGERI TAMÁS
Országos presbitérium (lelkesi küldött):
LABORCZI GÉZA
Országos presbitérium (nem lelkesi küldött):
BENCZÚR LÁSZLÓ

Déli Egyházkerület

Elnökség:

KONDOR PÉTER püspök
és FONT SÁNDOR felügyelő

Püspökhelyettes:

DR. KORÁNYI ANDRÁS
Egyházkerületi másodfelügyelő:
KRIZSÁN ZOLTÁN
Egyházkerületi ügyész:
DR. LÁZÁR MARIANN ÉVA
Evangelizációs és missziói felelős:
HORVÁTH-CSITÁRI BOGLÁRKA lelkész
Gusztáv Adolf segélyszolgálati felelős:
KOSKAI ERZSÉBET lelkész

Egyházkerületi küldöttek

Zsinat (lelkesi küldöttek):
ARADI ANDRÁS, HOMOKI PÁL,
LÁZÁRNÉ SKORKA KATALIN
Zsinat (nem lelkesi küldöttek):
DR. RÜCKNÉ MEZŐ GYÖRGYI, PÉCZKA FERENC,
DR. HRIVNÁK MIHÁLY
Országos presbitérium (lelkesi küldött):
LÁZÁR ZSOLT
Országos presbitérium (nem lelkesi küldött):
KRIZSÁN ZOLTÁN

Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Elnökség:

SZEMEREI JÁNOS püspök
és MÉSZÁROS TAMÁS felügyelő

Püspökhelyettes:

BENCZE ANDRÁS
Egyházkerületi másodfelügyelő:
RÁTZ ANDRÁS
Egyházkerületi ügyész:
DR. HORVÁTH JÓZSEF
Evangelizációs és missziói felelős:
VERASZTÓ JÁNOS lelkész
Gusztáv Adolf segélyszolgálati felelős:
SCHERMANN GÁBOR lelkész

Egyházkerületi küldöttek

Zsinat (lelkesi küldöttek):
DR. HAFENSCHER KÁROLY, PONGRÁCZ MÁTÉ,
VANCSAI JÓZSEF
Zsinat (nem lelkesi küldöttek):
ADORJÁNNÉ DR. NÉMETH ANIKÓ,
DR. SZABÓ KÁLMÁN, SZTRÓKAY ATTILA
Országos presbitérium (lelkesi küldött):
GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY
Országos presbitérium (nem lelkesi küldött):
MÓROTZ ZSOLT

Úton az örök forrás felé

Országos evangelizáció a Deák téren

„Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen” mottóval rendezték meg idén az országos evangelizációt a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottságának szervezésében. Az ország különböző pontjairól közel ezerkétszáz sereglettel október 6-án a fővárosba, hogy a Deák téri evangélikus templomban közösséget megélve figyeljenek Isten ígéjére.

A napot a vendéglátó gyülekezet igazgató lelkésze, Smidélisz Gábor vezette együttes közös éneklése indította, majd Szeverényi János országos missziói lelkész köszöntötte az egybegyűlteket. A Miskolci Evangélikus Egyházközség Luther kórusa ízelítőt adott gazdag repertoárjából; orgonán közreműködött dr. Kígyóssy Zsuzsa, vezényelt Halmainé Ujvári Mária. A koncert közben két kórustag – Kovács Krisztina és Szabó István – biznyságtétele is jelezte, hogy a határainkon túl is elismert énekkar szolgálatában meghatározó a missziói lelkület, az evangelizáció. A zenei blokk végén Ádám Endre hangedűszólója hangolt az igehirdetésre.

Dél előtt Sándor Frigyes hirdette Isten ígét a Deák téri templom szószékéről. A Miskolci Evangélikus Egyházközség lelkésze a nap mottójául választott igers (Jel 21,6) alapján mutatott rá, hogy a teljes élet megéléséhez az emberi erő kevés, ahhoz az Úr áldására van szükség.

Ugyanakkor figyelmeztetett: az élet vizére mindenkinek folyamatosan szüksége van, ezért „ne csak beszéljünk róla, hanem újra és újra kóstoljuk is meg”.

Balczó András biznyságtétele

Az igehirdetés után a jelenlévők bibliakörökben is feldolgozhatták a választott textust, de más témákkal foglalkozó szekcióbeszélgetések is várták az érdeklődőket a szomszédos evangélikus gimnázium termeiben, illetőleg az Insula Lutherana közösségi helyiségeiben. A gyermekeknek különfoglalkozást tartottak a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület (KÖSZI) vezetésével.

A délutáni program megkezdése előtt a miskolci Luther kórus a templom lépcsőjén is elénekelt néhány művet, mintegy jelezve, hogy Isten ígéje mindenkinek szól...

Ebéd után ismét a templomban folytatódott a program: tanúságtételekkel. „Keresztény is kerülhet krízishelyzetbe” – mondta a látását felnőttként elvesztő Miklós Tibor, aki őszintén vallott saját depressziójáról és abból való kilábalásáról. A Bartimeus Egyesület elnöke hangsúlyozta, hogy „Isten áldásának a kérése a mi döntésünk kérdése”. Az általa indított egyesület munkájával kapcsolatban elmondta, hogy a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára – a Magyar Bibliatársulattal együttműködve – elkészítettek egy speciális audióeszközt, amelynek segítségével

vel a látássérült és vak emberek a teljes Szentírást meghallgathatják. Már több ezer darabot osztottak ki e készülékből, és az országos evangelizáció résztvevői is átvehettek belőle néhányat rászoruló ismerőseik, rokonaik részére.

Az idén nyolcvanestendős Balczó András háromszoros olimpiai bajnok és ötszörös világbajnok öttusázó tanúságtételében elmondta, hogy bár édesapja evangélikus lelkész volt, ő maga sokáig a sportsikerektől, a győzelmektől remélte boldogságának kiteljesedését, mígnem egyedülálló sportkarrierjének csúcsához közel rá nem eszmélt, hogy ez csak Krisztusban található meg. A társadalmi problémákkal kapcsolatban a nemzet sportolója úgy vélte: a legfőbb gond, hogy „Magyarországon az emberek nem hajlandók magukat teremtménynek tekinteni”. Amennyiben felismernénk teremtettségünket, sok felesleges vágytól szabadulnánk meg, és sokkal boldogabbak, teljesebb életet élők lennénk – vélte Balczó András.

Az országos evangelizáció úrvacsorás istentisztelettel zárult. A liturgiát a Deák téri evangélikus gyülekezet lelkésze, Gerőfiné dr. Brebovszky Éva vezette, igehirdetéssel – a „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” ige (Jn 7,37–39)

A SZERZŐ FELVÉTELEI

alapján – Györfi Mihály szolgált. A nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkésze Pál apostol nyomán hangsúlyozta, hogy a megtért emberek számára is fontos az evangelizáció, hogy minél

zelebb kerüljenek az Úrhoz. A lelkész rámutatott, hogy a valódi életben, az élő víz ajándékában csak Krisztus elfogadásán keresztül részesülhet az ember.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Az élet forrása

Egyházunkban és az egész nyugati világban az evangelizáció és a misszió fogalma elveszítette az erejét, elkopott, kiüresedett. Létezik olyan vélemény is, hogy már nincs is rájuk szükség, élje meg mindenki szabadon a maga vallását vagy vallástalanságát.

Meggyőződésem, hogy nem a „felháborítás” volt Györfi Mihály lelkész célja igehirdetésének ezzel a markáns megfogalmazásával, sokkal inkább az, hogy felrázza az október 6-i országos evangelizáció hallgatóságát. A nyírteleki Filadelfia gyülekezet pásztorja kíméletlenül rámutatott, hogy míg egykor az evangelizáció egyet jelentett az Istennel való találkozás, a megtérés lehetőségével, addig mára egy kellemes, kedves alkalommá, emberek jó hangulatú találkozásává szelődött. Már nem lobog a belső tűz, és nem kínoz a kérdés: Uram, mit akarsz, mit tegyek...? Ám így nincs válasz sem, és nem derülhet ki, merre vezetne az Úr, mi az ő akarata, és ezáltal nem tudjuk teljesíteni a ránk bízott missziói feladatot sem...

Sokan gondolják azt, hogy a hit magánügy. Az „Én adok a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen” mottóval megrendezett országos evangelizáció szervezői minden-

esetre ezt a „magánügyet” a korábbi évekhez hasonlóan – hál’ Istennek – idén is közüggé tették.

A már felnőtt, fogyatékkal élő gyermeke és nagybeteg férje gondozásának terhét áldozatkészen hordozó Kovács Krisztina, az alkoholizmusból kigyógyult Szabó István, a depressziótól megszabadult, látássérült Miklós Tibor és a sokszoros bajnok egykori öttusázó, Balczó András bátran kiállt a Deák téri evangélikus templom gyülekezetének nyilvánossága elé. Ez a négy ember bepillantást engedett életének és hitének mélységeibe – erősítve ezzel másokat is. Szavaik megérintettek, és elgondolkodtattak arról, mennyire hiányzik egyházunkból számomra is ez a fajta személyes hitvallás.

Mondhatjuk persze, hogy inkább a kisegyházakban és a szabadkeresztény gyülekezetekben bevett ez a gyakorlat, ám hallgathatunk egyfajta jól vagy rosszul értelmezett szemérmességből is. Pedig – miként prédikációjában a délelőtti igehirdető, Sándor Frigyes hangsúlyozta – ha csupán történelmi egyház vagyunk, akkor nagyon nagy a baj... Mert hiába tudunk „teológiaiilag” már szinte mindent az élet vizéről, ha nem iszunk belőle, szomjan halunk. És az is adósságunk, ha ismerjük Isten üzenetét, de nem adjuk tovább! ■ GAZDAG ZSUZSANNA

A reformáció mozaikdarabkái

Kutatók éjszakája az evangélikus múzeumban

FOTÓ: FÜLE TAMÁS

Mit lehet kihozni egy rajzfilmből, ha Lutherről szól? Hol a határ szépség és egészség közt, ha a műtőasztalon kell eldönteni? Megértheti-e egymást a hit és a tudományok embere? Miben volt zseni, és miben tévedett Luther? Hogy nézett ki egy reformáció úgy háromezer évvel ezelőtt? Ki függ kitől a növény-állat-ember kapcsolatban? Ezekre és hasonlóan érdekes kérdésekre kerestek válaszokat az előadók szeptember 28-án, a kutatók éjszakáján az Evangélikus Országos Múzeumban.

Luther – A rajzfilm és üzenetei címmel tartott előadást Sztrókey Edit, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium történelem- és hittantanára. Orosz Gábor Viktort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológiai Tanszékének docensét *Szépségsebészet és teológiai esztétika – Aki szép, az jó is?* címmel, Bódi Emesét, az egyetem latintanárát *Melanchthon és a klasszikus görög dráma* címmel hallgathatták meg az érdeklődők. Csepregi

Zoltán professzor, az egyetem megbízott rektora, az egyháztörténeti tanszék vezetője a lutheri *Asztali beszélgetések* keletkezési körülményeiről szólt, Seben Glória, a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség hitoktató lelkésze pedig *A Jóisten, a rossz Isten és az ördög* címet adta előadásának.

Luther ortodox paradoxonjai a Heidelbergi disputációban volt a témája Szakács Tamás, a Nógrádi Egyházmegye kisegítő lelkésze előadásának, és Finta Gergelynek, az EHE Egyházzenei Tanszéke vezetőjének *Luther-korok és ami mögöttük van* című bemutatója is nagy érdeklődést keltett. Meglephette a hallgatóságot a következő „mozaikdarab” címe: Kőszeghy Miklós ókortörténésznek, az őszötvetségi tanszék professzorának előadása *Reformáció a Kr. e. 8. században* címmel hangzott el. Szűcs Kinga, az EHE doktorandusza *Kapcsolati reformáció – Növények, állatok, ember* címmel szólt. Végül a kutatók éjszakájának utolsó előadását Béres Tamás professzor, a rendszeres teológiai tanszék vezetője tartotta, címe *Luther az emberi nagyságról* volt.

■ GYÖRI ANDRÁS TIMÓTHEUS / Forrás: Evangélikus.hu

Katolikus reflexiók a reformációjubiléumra. A Magyarországi Luther Szövetség és az Evangélikus Országos Múzeum szervezésében került sor arra az előadásra, amelyben a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója kapcsán a katolikus reflexiókat járta körül dr. Kránitz Mihály professzor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának dékánja, az Alapvető Hittan Tanszék vezetője. A szeptember 27-i előadást követő kötetlen beszélgetés moderátora Lackner Pál evangélikus lelkész, nyugalmazott tábori püspök volt.

Húszéves Sepsiszentgyörgy evangélikus temploma

A sepsiszentgyörgyi evangélikus-lutheránus templom felépítésének húszadik évfordulóját ünnepelték október első hétvégéjén. Az egyháznak közel ezer tagja van e magyar többségű erdélyi városban. Húsz évvel ezelőtt is ugyanennyien voltak, ezért vált fontossá a templomépítés. A korábban használt imaházba mindössze százan-százötvenen fértek be.

Szombaton a Sepsikőröspataki Diakóniai Központban találkoztak a gyülekezeti tagok. Zelenák József esperes elmondta: a gyülekezeti hétvége üzenete a hálaadás. Október 7-e az aratás ünnepe is, s mivel a szentgyörgyi templom húszéves, összeköttették a két hálaadást. Hozzátette: ismerve a mai helyzetet, a fiatalok elvándorlását, örömtelinek tartja, hogy a közösség él és fejlődik. A segédlelkész, Végh Nimród is az

ifjúsági csoport tagjai közül került a teológiára, és hatodéves hallgatóként már részt vesz a szolgálatban.

Vasárnap úrvacsoraosztással egybekötött hálaadó istentiszteletre vártak a híveket a sepsiszentgyörgyi templomba. Ünnepi igehirdetésében Zelenák József kiemelte Isten házának fontosságát a gyülekezet életében. Az 1998-ban felszentelt templom megáldásakor Harmati

Béla püspök azt mondta, „a sepsiszentgyörgyi Kelet-Európa legszebb evangélikus temploma, amely nemcsak szakrális hely, hanem mint építészeti csoda is számottevő”.

Az igehirdetést követően emlék-okleveket és Bibliát adtak át azoknak, akik segítették a gyülekezetet az Isten házának felépítésében. Elsőként post mortem tüntették ki Mózes Árpád evangélikus-lutheránus püspököt. Makay Tamás, a templom tervezője az oklevél átvétele után elmondta: „Ennek a templomnak gyönyörű az akusztikája, ami Isten munkájának, beavatkozásának köszönhető.”

A hálaadó ünnepség a magyar korona hiteles másolatának kiállításával, kulturális műsorral és szeretetvendégséggel zárult.

■ BÚS ILDIKÓ

Forrás: *Székelly Hírmondó*

„Hol sírjaink domborulnak”

A pozsonyi vértanúkra is emlékeztek október 6-án

A SZERZŐ FELVÉTELE

Pozsonyban, a Kecse kapui evangélikus temetőben emlékezett meg a Magyarországi Evangélikus Egyház országos elnöksége a pozsonyi mártírokról és az 1849. október 6-án kivégzett aradi vértanúkról, akik életüket adták a magyar szabadságért.

A megemlékezés báró Jeszenák János vértanú síremlékénél kezdődött. Jeszenák János talán a legjobb példa arra, hogy az evangélikus mentalitás milyen módon válhat a haza szolgálatára. A szabadságharc áldozatává lett báró, akinek az udvarhoz való hűsége is nyilvánvaló volt korábban, belátta, hogy a nemzet szabadsága olyan ügy, amelyért kell és érdemes küzdeni – mondta beszédében Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője.

Dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke megáldotta a vértanú báró emléket és az emlékezőket, majd az egybegyűlteket megko-

szorúzták az 1849. október 10-én Pesten kivégzett Jeszenák János sírját.

A megemlékezés Rázga Pál evangélikus lelkész-mártír sírjánál folytatódott, ahol – a koszorúzás előtt – Fabiny Tamás mondott ismét igei áldást. Az emlékezők

A pozsonyi vértanúk névsora: Baldini János, Barta József, Bugyik József, Dressler (Kurz) Dániel, Gruber Fülöp, báró Jeszenák János, Mednyánszky László, Mészáros Dávid, Nimrichter János, Petőcz György, báró Rázga Pál (evangélikus lelkész), Stift József, Tóth József, Treksler Ferenc. (Tardoskeddi vértanúknak is nevezik őket, mivel ott fogták el őket. Közéjük sorolják Gasparich Kilit ferences rendi szerzetest is, akit 1853-ban végeztek ki.)

■ CSÜRY CSABA

Zajzoni Rab István-díj

A brassói magyar evangélikus templomban a szeptember 30-i istentisztelet után osztották ki a Zajzoni Rab István-díjakat. Az evangélikus csángó költő nevét viselő rangos kitüntetéssel 2006 óta minden évben azokat a személyeket vagy társaságokat díjazták a Szent Mihály-napok keretében, akik vagy amelyek a barcasági Hétfalu és a magyarság művelődési, oktatási, szellemi, egyházi, gazdasági életében kimagaslóan tevékenykedtek, életművükkel hozzájárultak értékeinek gyarapításához és népszerűsítéséhez, s ezáltal a nemzeti közösség példaképeivé váltak.

A 2018. év díjazottjai (jobbbról!): Ábrahám Jakab grafikus, Kovács-Kendi Lehel, az Erdélyi Kárpát Egyesület székelyudvarhelyi szervezetének elnöke, Sipos Gaudi István boglárosöv- és kőöntvénykészítő, valamint a brassói Áprily Lajos Főgimnázium Búzavirág néptáncgyűjtése.

■ BENCZE MIHÁLY felvétele

Lutheránus testvérek Nigériából

A Magyarországi Evangélikus Egyháznak kiterjedt külföldi partnerhálózata van. Hagyományosan jó kapcsolatot ápolunk német, finn, svéd, norvég, észt, cseh, lengyel, szlovák, szlovén és amerikai testvéreinkkel. A Lutheránus Világszövetség kölcsönös tanulás a vezetők cseréjén keresztül elnevezésű, tavaly indult projektje azonban vállaltan azt a célt tűzte ki, hogy a déli és az északi félteke kulturálisan és gazdaságilag is nagyon eltérő országaiban élő evangélikus egyházakat kösse össze egymással.

A projekt keretében több kétoldalú, „tematikus” kapcsolat jött létre. A Magyarországi Evangélikus Egyház és Krisztus Nigériai Evangélikus Egyháza (Lutheran Church of Christ in Nigeria, LCCN) azt a feladatot kapták, hogy a diakónia területét járják körül, és

erre fókuszálva igyekezzenek megismerni egymás életét és munkáját.

Magyar részről júniusban dr. Fabiny Tamás elnök-püspök és Buda Annamária, az Evangélikus Diakónia vezetője látogatott el az afrikai országba, útjukról az *Evangélikus Élet* hasábjain és egyházunk

központi internetes portálján is beszámoltak. Szeptember végén két nigériai vendéget fogadhattunk Budapesten.

Amos Elisha Gaya püspök szolgálati területe Nigéria északkeleti, Kamerunnal határos vidékein, Adamawa államban található. Szolgálatának éppúgy része a nehezen megközelíthető falvak bejárása, az iszlamista támadások elől menekülő hívek bátorítása vagy az ifjúsági csoportoknak szánt drámák megírása, mint a mezőgazdasági tevékenység és a komoly felkészültséget igénylő fordítói munka is.

Nuwayina Sekenwa Briska egészségügyi koordinátor feladata főként a nők és gyerekek között végzett egészségügyi képzés és felvilágosítás. „Ha egy férfit oktatsz, embert oktatsz. De ha egy nőt oktatsz, egy egész nemzetet oktatsz” – tartja a nigériai mondás, amely egész munkájuknak mottójává vált.

Briska asszony és a vele dolgozó önkéntesek meg vannak győződve arról, hogy a malária megelőzésére vagy az alapvető higiénia vonatkozó tudást leginkább a közösségek hálózatába feleségként, anyaként vagy szomszédként szorosán beágyazott nőkn keresztül lehet a leghatékonyabban továbbadni.

Újszövetség huba nyelven

A látogatás első állomása a szentendrei evangélikus gyülekezet volt, ahol a vasárnapi istentiszteleten Amos püspök prédikált. Amikor azonban a Szentírás kinyitására bízta a híveket, azzal kellett szembesülnie, hogy a felszólítás hatástalan, mivel a hazájában megszokottal ellentétben nálunk nem Bibliával a kezükben járnak a hívek a templomba.

Az istentisztelet utáni gyülekezeti kávézáson, majd a lelkészlakban tált ebéd közben azonban megtapasztalhatták a látogatók a gyülekezet vendégszeretetét is. Sok-sok érdekes beszédtema került elő, a malária elleni harctól kezdve a prédikációk hosszán át egészen a lelki családotok életéig.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

Amos Elisha Gaya nigériai püspök és Nuwayina Sekenwa Briska egészségügyi szakértő ittléte alatt több istentisztelet, találkozó és tanácskozás offertóriumát ajánlották fel egy Nigériában létesítendő orvosi rendelő céljára. A szentendrei gyülekezetben tartott istentiszteleten százharmincezer forint offertórium gyűlt össze; a papnétalálkozáson ezt nyolcvanötezer forinttal toldották meg. A Deák téren a diakónia napján rendezett ünnepségen kétszáznegyvenezer forintot és több mint húsz vérnyomásmérőt, illetőleg egyéb orvosi felszerelést adományoztak. Az Északi Egyházkerület csömöri közgyűlésén százharmincezer forintot ajánlottak fel. Összesen tehát ötszáznyolcvanötezer forintot fog egyházunk – dollárra átváltva – átutalni a nigériai evangélikusok számára.

Kiderült többek között, hogy Nigériában egy valamirevaló prédikáció legalább egyórás, valamint hogy sok gyülekezeti tag sajátjának tekinti a lelkész otthonát: minden további nélkül bejárnak hozzájuk, elfogyasztják ételüket, vagy leszedik a kerti terményeket.

Persze van ennek pozitív hozadéka is: ahogy Amos püspök mesélte, náluk minden hajnalban öt órakor áhítat van, így ha akarna, sem tudna tovább aludni, mert az éneklés hangjaira mindenképp felébred.

A következő napon vendégeink a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájába látogattak. Az iroda munkatársaival közös áhítat után a felújított gyűjteményi termeket és a könyvtárt nézték meg dr. Hubert Gabriellának, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatójának vezetésével, majd – Czenhe Miklósnak, az Evangélikus Országos Levéltár vezetőjének történeti áttekintése után – kezükbe vehették Luther Márton végrendeletét is.

A kutatás céljait szolgáló patinás környezetet jó apropót szolgáltatott arra, hogy Amos püspök meséljen kicsit fordítói munkájáról is. Nigéria hivatalos nyelve az angol, és az egyházban is főleg ezt a világnyelvet, valamint az Észak-Nigériában általános hausza nyelvet használják.

Ezekén kívül azonban több száz nyelvet beszélnek az országban, ezek egyike Amos püspök anyanyelve, a huba (kilba) is, amelyet Adamawa államban mintegy háromszázezer ember beszél. A püspököt ez a körülmény vezette arra, hogy kidolgozza a nyelv írott változatát, és lefordítsa először az énekeskönyv énekeit, majd a liturgiákat, végül az Újszövetséget is.

Iskolapéldák

A vendégek látogatásának idejére számos diakóniai konferencia és program esett, amelyek szeptember 25-én, a diakónia napján tartott ünnepségben csúcsozódtak ki. Ezen az alkalmon Amos püspök igei köszöntővel szolgált, és ekkor került sor a diakóniai intézmények adományának, közel húsz vérnyomásmérőnek az átadására is. Mindemellett a Deák téri templomban tartott ünnepség teljes offertóriumát is a nigériai evangélikusok számára ajánlotta fel az egyházvezetés.

Oktatási intézményeink közül a nigériai vendégek a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen jártak. Az előbbi in-

tézményben Kézdy Edit igazgató mutatta be az iskolát, a teológián pedig – miután részt vettek dr. Reuss András professzor angol nyelvű óráján – kötetlen formában találkozhattak oktatókkal és diákokkal egyaránt.

Állami szolidaritás

Közel egyhetes budapesti tartózkodásuk során nigériai vendégeinket – valamint egyházunk képviselőit dr. Fabiny Tamás elnök-püspököt és Cselovszkyné dr. Tarr Klárát, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetőjét – két állami tisztségviselő is fogadta. A dr. Azbej Tristan államtitkárral folytatott megbeszélés során a fő téma első sorban a keresztényüldözés volt. Amos püspök beszámolt a Boko Haram szervezet és az úgynevezett „fulani pásztorok” keresztény falvak elleni támadásairól, amelyeknek sok emberélet, templom és iskola esett már áldozatul. Ő maga személyesen is átélte több ilyen támadást; volt, hogy az életét is kockáztatva járta körbe a még füstölő épületeket, és bátorította a menekülésre képtelen idős embereket.

Azbej Tristan, a Miniszterelnökség üldözött keresztények megsegítéséért felelős államtitkára a magyar kormány szolidaritásáról és segítőkészségéről biztosította a vendégeket, és felvetette, hogy a jövőben esetleg konkrét nigériai projektek támogatásáról is szó lehet, főként az egészségügy területén.

Ezek után parlamenti látogatás következett. A vendégekre mély benyomást tett a Parlament épülete és egyáltalán az a tény, hogy oda bejuthattak. Jakab István országgyűlési alelnök is fogadta őket, és a találkozón az alelnök szintén hangsúlyozta a magyar állam szolidaritását az üldözött nigériai keresztényekkel, valamint kilátásba helyezte az együttműködést a mezőgazdaság területén.

Talán szimbolikusan is mondható, hogy a gyülekezetben kezdett szűk egyhetes program egy másik gyülekezetben, Csömörön ért véget. A nigériai vendégek röviddel indulásuk előtt még belekóstolhattak az Északi Evangélikus Egyházkerület életébe is azáltal, hogy részt vettek az egyházkerületi közgyűlés nyitó istentiszteletén.

■ BALICZA KLÁRA

■ CSELOVSKYKNÉ DR. TARR KLÁRA

(Interjúnk a 36. oldalon)

Idén evangélikus orvos is megkapta a Nobel-békedíjat

Dr. Denis Mukwege orvos kapta – Nadia Murad emberi jogi aktivistával együtt – a 2018. évi Nobel-békedíjat. A döntés indoklása szerint a kongói sebész-nőgyógyász azért harcol, hogy a szexuális erőszakot ne használják háborús fegyverként.

FOTÓ: ALBIN HILLERT / LVSZ

Dr. Denis Mukwege beszél a Lutheránus Világszövetség windhoeki nagygyűlésén

Dr. Mukwege szerint mindazoknak a nőknek, akik lelki, fizikai vagy szexuális erőszak áldozataivá váltak, a lutheránus teológia reményteljes üzenet, legfőképpen a nők társadalomban elfoglalt helyére vonatkozóan. „Tőlünk, Luther Márton örököseitől függ, hogy Isten szaván keresztül kiűzzük a világot pusztító démonokat. Hogy azok a nők, akik áldozatai lettek a férfiak barbárságának, megtapasztalhassák az életükben az Isten uralmát” – mondta.

Az orvos a Kongói Demokratikus Köztársaságban folyó harcok során megerősített női tízezeinek segített a Bukavu városában alapított kórházában. Bár az országban a polgárháború hivatalosan véget ért, továbbra is előfordulnak fegyveres konfliktusok, amelyekben civilek sérelmére is rendszeresen elkövetnek szexuális erőszakot.

A Lutheránus Világszövetség tizenkettedik nagygyűlésének egyik főelőadója – a namíbiai Windhoekban 2017 májusában – Mukwege volt; *Felszabadítás Isten kegyelme által* címmel szólt hallgatóihoz.

■ Forrás: LVSZ / Kósa Amy / Kötőszó blog

BARÓ JESZENÁK JÁNOS

211 POZSONYI 1800 JAN 22 F

...szívet, szót, tettet

stille, zahnlos, glatte Linien, beschriftet.

6072004 SZ-691104C, total length 18 mm, KSP

Printed 1849. 4s. 6d.

1845-1849 1850-1854 1855-1859 1860-1864 1865-1869 1870-1874 1875-1879 1880-1884 1885-1889 1890-1894 1895-1899 1900-1904 1905-1909 1910-1914 1915-1919 1920-1924 1925-1929 1930-1934 1935-1939 1940-1944 1945-1949 1950-1954 1955-1959 1960-1964 1965-1969 1970-1974 1975-1979 1980-1984 1985-1989 1990-1994 1995-1999 2000-2004 2005-2009 2010-2014 2015-2019 2020-2024 2025-2029 2030-2034 2035-2039 2040-2044 2045-2049 2050-2054 2055-2059 2060-2064 2065-2069 2070-2074 2075-2079 2080-2084 2085-2089 2090-2094 2095-2099 2100-2104 2105-2109 2110-2114 2115-2119 2120-2124 2125-2129 2130-2134 2135-2139 2140-2144 2145-2149 2150-2154 2155-2159 2160-2164 2165-2169 2170-2174 2175-2179 2180-2184 2185-2189 2190-2194 2195-2199 2200-2204 2205-2209 2210-2214 2215-2219 2220-2224 2225-2229 2230-2234 2235-2239 2240-2244 2245-2249 2250-2254 2255-2259 2260-2264 2265-2269 2270-2274 2275-2279 2280-2284 2285-2289 2290-2294 2295-2299 2300-2304 2305-2309 2310-2314 2315-2319 2320-2324 2325-2329 2330-2334 2335-2339 2340-2344 2345-2349 2350-2354 2355-2359 2360-2364 2365-2369 2370-2374 2375-2379 2380-2384 2385-2389 2390-2394 2395-2399 2400-2404 2405-2409 2410-2414 2415-2419 2420-2424 2425-2429 2430-2434 2435-2439 2440-2444 2445-2449 2450-2454 2455-2459 2460-2464 2465-2469 2470-2474 2475-2479 2480-2484 2485-2489 2490-2494 2495-2499 2500-2504 2505-2509 2510-2514 2515-2519 2520-2524 2525-2529 2530-2534 2535-2539 2540-2544 2545-2549 2550-2554 2555-2559 2560-2564 2565-2569 2570-2574 2575-2579 2580-2584 2585-2589 2590-2594 2595-2599 2600-2604 2605-2609 2610-2614 2615-2619 2620-2624 2625-2629 2630-2634 2635-2639 2640-2644 2645-2649 2650-2654 2655-2659 2660-2664 2665-2669 2670-2674 2675-2679 2680-2684 2685-2689 2690-2694 2695-2699 2700-2704 2705-2709 2710-2714 2715-2719 2720-2724 2725-2729 2730-2734 2735-2739 2740-2744 2745-2749 2750-2754 2755-2759 2760-2764 2765-2769 2770-2774 2775-2779 2780-2784 2785-2789 2790-2794 2795-2799 2800-2804 2805-2809 2810-2814 2815-2819 2820-2824 2825-2829 2830-2834 2835-2839 2840-2844 2845-2849 2850-2854 2855-2859 2860-2864 2865-2869 2870-2874 2875-2879 2880-2884 2885-2889 2890-2894 2895-2899 2900-2904 2905-2909 2910-2914 2915-2919 2920-2924 2925-2929 2930-2934 2935-2939 2940-2944 2945-2949 2950-2954 2955-2959 2960-2964 2965-2969 2970-2974 2975-2979 2980-2984 2985-2989 2990-2994 2995-2999 3000-3004 3005-3009 3010-3014 3015-3019 3020-3024 3025-3029 3030-3034 3035-3039 3040-3044 3045-3049 3050-3054 3055-3059 3060-3064 3065-3069 3070-3074 3075-3079 3080-3084 3085-3089 3090-3094 3095-3099 3100-3104 3105-3109 3110-3114 3115-3119 3120-3124 3125-3129 3130-3134 3135-3139 3140-3144 3145-3149 3150-3154 3155-3159 3160-3164 3165-3169 3170-3174 3175-3179 3180-3184 3185-3189 3190-3194 3195-3199 3200-3204 3205-3209 3210-3214 3215-3219 3220-3224 3225-3229 3230-3234 3235-3239 3240-3244 3245-3249 3250-3254 3255-3259 3260-3264 3265-3269 3270-3274 3275-3279 3280-3284 3285-3289 3290-3294 3295-3299 3300-3304 3305-3309 3310-3314 3315-3319 3320-3324 3325-3329 3330-3334 3335-3339 3340-3344 3345-3349 3350-3354 3355-3359 3360-3364 3365-3369 3370-3374 3375-3379 3380-3384 3385-3389 3390-3394 3395-3399 3400-3404 3405-3409 3410-3414 3415-3419 3420-3424 3425-3429 3430-3434 3435-3439 3440-3444 3445-3449 3450-3454 3455-3459 3460-3464 3465-3469 3470-3474 3475-3479 3480-3484 3485-3489 3490-3494 3495-3499 3500-3504 3505-3509 3510-3514 3515-3519 3520-3524 3525-3529 3530-3534 3535-3539 3540-3544 3545-3549 3550-3554 3555-3559 3560-3564 3565-3569 3570-3574 3575-3579 3580-3584 3585-3589 3590-3594 3595-3599 3600-3604 3605-3609 3610-3614 3615-3619 3620-3624 3625-3629 3630-3634 3635-3639 3640-3644 3645-3649 3650-3654 3655-3659 3660-3664 3665-3669 3670-3674 3675-3679 3680-3684 3685-3689 3690-3694 3695-3699 3700-3704 3705-3709 3710-3714 3715-3719 3720-3724 3725-3729 3730-3734 3735-3739 3740-3744 3745-3749 3750-3754 3755-3759 3760-3764 3765-3769 3770-3774 3775-3779 3780-3784 3785-3789 3790-3794 3795-3799 3800-3804 3805-3809 3810-3814 3815-3819 3820-3824 3825-3829 3830-3834 3835-3839 3840-3844 3845-3849 3850-3854 3855-3859 3860-3864 3865-3869 3870-3874 3875-3879 3880-3884 3885-3889 3890

ALZHEIMER DISEASE AND THE RISK OF FALLS

Pozsonyi vértanúk

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Megrendítően szép színek és fények fogadnak Pozsonyban a Kecske kapui evangélikus temetőben. Október 6-a van, nemzeti gyásznap. Evangélikus mártírjainkra emlékezünk.

A Jeszenák-kriptánál Pröhle Gergely tartja az ünnepi beszédet: egyházunk országos felügyelője egyebek mellett azt hangsúlyozza, hogy a Jeszenák Jánosra jellemző széles látókör, nagy ívű gondolkodás és erkölcsi tartás milyen mértékben függött össze az ő hitvalló evangélikusságával.

A mártírrá vált politikus nem volt feltétlenül forradalmáralkat. Amíg csak lehetett, megegyezésre törekedett a Habsburg-házzal. Eljött azonban az a pillanat, amikor választania kellett, és neki megvolt ehhez a hite és az erkölcsi ereje. Későbbi korokra, így a mi döntéseinkre nézve is tanulságul szolgál az a két mondat, amelyet a szónok Jeszenák végakaratóból olvas fel: „Gyermekimnek atyai áldásomat küldöm, s azon kérelmemet, hogy maradjanak meg az erény útján. Ha lehet, alkalmazzák nézeteiket az uralkodó nézetekhez; de ha ki nem békölhetnek velők, vonuljanak vissza, s őrizték meg lelköknek nyugalmaát.”

Ahogy a mai felügyelő a hivatali elődjét idézi, úgy én arra a lelkészre gondolok, aki a halálra készülő politikusnak ezeket a szavait feljegyezte. Ő nem más, mint Székács József, a későbbi püspök. Ő volt ugyanis az, aki a pesti síralomházban 1849. október 9-én úrvacsorát adott hitsorsosának. Naplójában így örökíti meg ezt a jelenetet: „Én mindenre kész vagyok» – ez volt első szava, midőn beléptem hozzá. Ily találkozást egyikünk sem hitt volna! Én nem magamat sajnálom, hanem Önöket, én szabad leszek, ha kivégeznek, Önökre halálíg tartó, 's a hazára örökös rabság vár. [...] Teljes buzgósággal vette fel az úrvacsorát, 's könnyei csak akkor indultak meg, midőn imádságunkba befoglaltuk nejét, gyermekeit, családját, ekkor igen keservesen zokogott, de férfiaságát megtartotta akkor is. Az úrvacsora után megöleltem, 's egymás karjában sokáig zokogtunk.”

Székács József részletesen leírja azt is, mi történt közvetlenül a kivégzés előtt. Az őrző tiszt figyelmét kijátszva halkan beszélgettek. Ekkor Jeszenák üzent feleségének és gyermekeinek is. Majd valami egészen

elképesztő gesztussal kivett a zsebéből két ötvenforintost, és arra kérte a lelkészét, hogy egyiket a legszegényebb ott őrzött fogolynak, a másikat az öröknek adja át.

A pozsonyi megemlékezésen átvonulunk a másik vértanú, Rázga Pál sírjához. Ott ezt a bibliai ígét olvasom: „Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket.” (Zsid 13,8) Az evangélikus lelkész mártíriumát is érdemes felidézni. Mivel a Pozsonyi Nemzeti Egységület alapítójaként és elnökeként – jóllehet német ajkú volt – beszédeiben a szabadságharc mellett szállt síkra, ezért amikor a császáriak megszállták a várost, barátai arra biztatták, meneküljön el. Ő ezt felelte nekik: „Ne sértsetek. Gyáva volnék, ha elhagynám polgártársaimat, akik az én tanácsomra siettek a hazát védeni.”

Bebörtönzése után a város nemesasszonyai próbálták Haynaunál közbenjárni lelkészüik érdekében, ám a „bresciai hiéna” ezt üzent nekik: „Lógni fog!” Így is történt. Őt Simkó Vilmos lelkész készítette fel úrvacsorával a mártírhalálra. A néphagyomány úgy őrizte meg 1849. június 18-ának gyászos emlékét, hogy a lelkésznek a pozsonyi Szamár-hegyre a vállán kellett saját bitófáját felvinnie, ahol utolsó szavai ezek voltak: „Áldom az én drága hazámat! Kívánom, hogy nemsokára szabaddá és boldoggá legyen!” Özvegye és öt gyermeke maradt utána.

Emlékező gyülekezetünk végül Rázga Pálné és egyik gyermekük sírját állja körül. Itt ez az ige motoz bennem: „Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét!” (Ézs 1,17) Igen, most ennek jegyében kell eljárunk. Néhány éve ugyanis barbár módon ledöntötték ezt a síremléket. A helyi hívek és egyházunk anyagi támogatásával sikerült helyreállítani. Tartoztunk ezzel elődeinknek.

Van még egy adósságunk. A pozsonyi evangélikus egyház épületének faláról valamikor lekerült Rázga Pál emléktáblája. A helyi evangélikusokkal összefogva szeretnénk visszaállítani. Magyarok, szlovákok, németek közösen kell, hogy emlékezzünk vezetőinkre, akik Isten igéjét hirdették nekünk. Figyeljünk életük végére, és kövessük hitüket! ■

Éljünk jézusi életet!

Garai Szilvia pszichológia szakon kapta az elhívást

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szolgáltató megindítatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Garai Szilvia negyedik évfolyamos teológus-lelkész szakos hallgatóval elhívásáról és a pszichológia és a teológia kapcsolatáról is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Miért választottad a teológiát?

– Az, hogy lelkész legyek, már viszonylag korán megfordult a fejemben, hiszen ott-hon, az erdőkürti gyülekezetben belenőttem az egyházi környezetbe. Családom tagjai templomba járó emberek, és gyülekezeti tisztségeket is vállaltak. Az is természetes volt, hogy testvéreimmel hittanra jártunk, hittanversenyeken vettünk részt.

– Érettségi után mégsem a hittudományi egyetemre mentél. Miért?

– Először valóban pszichológiára jelentkeztem, a Károli Gáspár Református Egyetemen végeztem el az alapképzést. Már akkor is gondolkodtam a teológián, de bizonytalan voltam, nem éreztem a teljes elhívást. Azt gondoltam, hogy a lelkeszi szolgálattal járó felelősséget nem tudnám vállalni. Ezért nagyon hálás vagyok Istennek, hogy úgy vezetett, hogy nem bizonytalanul, hanem teljes meggyőződésből jelentkezhettem a teológiára.

– Ebben az időszakban dolgoztál segítőként az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház egyik nyári táborában. Ez mit jelentett a számodra?

– Az Északi Evangélikus Egyházkerület testvér-egyházkerülete által lowában rendezett evangélikus tábor megerősített abban, hogy szívesen foglalkoznék gyermekekkel. Akkor azt gondoltam, hogy iskolában fogok majd dolgozni. Emellett a Magyar Lovasterápia-szövetségnél is végeztem önkéntes munkát, ami a segítő gyermekmunkát erősítette bennem. Másodéves pszichológushallgatóként részt vehettem az Európai Egyházak Konferenciájának nagygyűlésén. Itt történt, hogy Fabiny Tamás püspök félig viccesen megkérdezte tőlem: „Szilvi, mikor jössz a teológiára?” Ezután feltettem magamnak a kérdést: „Tényleg! Mikor?” Hamarosan igei megerősítést is kaptam, és a környezetemben is sokan támogattak. Rájöttem, hogy a teológiát valóban szeretném művelni, és az egyházon belül van a hivatásom.

– Eközben a Luther Otthonban laktál. Milyen volt a közösség?

– Jó volt, megerősítő. Onnan barátaimmal az angyalföldi gyülekezetbe kezdtem el járni, ahol akkor indult egy fiatal

felőtteknek szóló bibliakör. Ez nagyon meghatározó lett az életemben, ott találkoztam először a bibliaitanulmányozás műfajával. Addig is rendszeresen olvastam a Bibliát, de csak ekkor kezdtem megtapasztalni, mekkora életváltató ereje van Isten ígéjének. Grendorf Péter, a lelkeszünk nagyon sokat segített a teológiára készülésemben. Ebben a közösségben vált világossá az is, hogy csak úgy lehet teljes életet élni, ha Jézusban és Jézussal éljük.

– Mit jelent számodra az, hogy Jézusban élni?

– A Jézusban való élet a legmélyebb szeretetkapcsolatban élést jelenti. Az ő világosságában ismerhetem meg magam igazán. Csak akkor kerül minden a helyére, akkor értem meg, hogy hol a helyem a világban, ha figyelek rá, és megértem az akaratát.

– A teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá számodra?

– A biblikus tárgyak. Ezekben Isten ígéjével foglalkozunk. Fontos számomra, hogy ennek során ne csupán irodalmi szöveggént olvassuk az ígét, és ne tudományos ateizmussal tekintsünk rá, hanem úgy, mint ami az életünkre közvetlen hatással van. Ezenkívül a gyakorlati tárgyakat, különösen a lelkigondozást és a valláspedagógiát szeretem.

– Hogyan egészíti ki a pszichológia a teológiát?

– Vallom, hogy a teológia és a pszichológia szorosan együtt kell, hogy működjön. A pszichológiában arra látok eszközöket, hogyan tudok majd jobban oda-fordulni azokhoz az emberekhez, akiknek az örömhírről szeretnék beszélni.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai íge?

– „...ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten ígét, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt az Istentől kapott erővel végzi, hogy mindenkor az Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Ámen.” [1Pt 4,11] Ez az elhívásom ígéje.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Nem mentes

Kedves Olvasó, kitalálja, mi a közös a felsorolt termékekben? Koffeinmentes kávé, alkoholmentes sör, cukormentes csokitorta, illatanyagmentes szappan és tusfürdő, szintelen körömlakk, gluténmentes kenyér, laktózmentes tej vagy a legújabb: sertéshúsmentes (növényi) szalonna (!). Bizony, valamennyiből kivonták az allergiát előidéző vagy éppen a hízást okozó adalékanyagokat.

Jó, hogy ma már van módunk választani, és dönthetünk csokiszirup és „light”, cukormentes sütemény között. Elismerés illeti az ilyen termékek kifejlesztőit, hiszen ha valamilyen betegség miatt kényszerülünk kerülni az említett élelmiszerek időzített bombaként viselkedő alkotóelemeit, akkor az életminőségünk, az egészségünk megmentőivé válhatnak ezeket a fejlesztések.

Ugyanakkor azon is elgondolkodhatsz, hová is fejlődött a világ pár évtized alatt. Ma az élelmiszer- és a kozmetikumokat előállító vegyiparban szinte már minden megoldható, és igény is mutatkozik az ilyen termékekre. A kisördög mégis azt súgja: egy koffeinmentes kávéból vagy egy édesítőszeres csokiból nem éppen az lett kivonva, ami a lényegéhez tartozik? E sorok írója nem jutott döntésre, hiszen bevallja, évek hosszú sora óta rendszeres fogyasztója a „light” termékeknek, sőt egyik szerette révén a laktózmentes élelmiszereket is behatóan megismerte. „A mentes” ételek-italok-kozmetikumok nélkül ma már elképzelhetetlen az életünk: a környezeti ártalmak miatt annyiféle allergia ütötte fel a fejét, hogy így kell vigyáznunk magunkra.

Miközben a sokféle „mentes” termék fogyasztása elfogadott életmóddá vált, talán nagyon is érthető módon – nem reprezentatív felmérésem szerint – óriási vágy támadt az emberben minden iránt, ami tényleg, egészen, maradéktalanul „az, ami”. Nem light, nem pótszer, nem helyettesítő. Annál is inkább, mert ez a „lightosodás” nemcsak a boltok polcain sorakozó árukat érte utol, hanem belopakodott emberi kapcsolatainkba, társadalmi, családi, baráti, munkahelyi közösségeinkbe, kommunikációnkba. Sok sebet kapunk és adunk ennek eredményeképp.

A médiával is résen kell lenni, s nemcsak a „fake news”, azaz a hazug, meg tévesztő hírek, internetes tartalmak mezején, hanem a tévék ártatlannak tűnő esti műsorfolyamán lazítva is. Ezek a médiatermékek például álreality stílusukkal elhítetik nézőikkel: szavak, tettek, gesztusok akkor is betöltik funkciójukat, ha lényegük, tartalmuk, súlyuk már nincs is. Sőt magára vessen, aki ebben a világban még bármit is komolyan vesz...

A reformáció ötszázegyedik évében, még a tavalyi ünnepi esztendő hatása alatt biztos vagyok benne, sokan érezzük úgy: rendkívüli módon megajándékozottak vagyunk, hogy evangélikus keresztényként a lutheri reformáció egyházában élhetünk fél évezreddel a világot megvál-

dületet, bizakodást, tettvágyat. Fénnyel sugározta be korát, úgy, hogy a fény ma is élesen világít. Evangélikusnak lenni jó, mert – ahogy nemrég egy riportalanyom mondta – „itt az lehetek, aki vagyok”.

Nem Luther Márton, hanem Jézus Krisztus az, akit követünk, akinek az életét és az üdvösségünket köszönhetjük – de reformátorunkért és társaiért, akik hitvallási iratainkat megfogalmazták, szavaikat lemérték az Ige mércéjén, életük hitelével álltak ki bíránk elé, őértük most, az ötszázegyedik évben is hálával tartozunk mindannyiunk Urának! Az, hogy a reformáció ünnepén világszerte sok tízmillió evangélikus éneklő az anyanyelvén az „Erős vár”-at, hallgatja az igehirdető lelkészeket és lelkész nőket (!), imádkozik, és olvassa anyanyelvén a Szentírást, olyan kincs, olyan érték, olyan láthatatlan szálakkal összekötött erős közösség, amely átível az időn, a téren, és reménytelül tölt el az ötszázkettedik év felé indulva is.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

toztató folyamatnak a kezdete után. Mert az, ami akkor történt, bizony, „az, ami”. Száz százalékgig! A tisztára, igazra, hitelesre, az „igazat mondd, ne csak a valót”-ra éhező-szomjazó ember ötszázegy évvel ezelőtt nem csalódott, mint ahogyan ma sem csalódik, ha végigolvasta-olvassa Luther 95 tételét, ha fellapozza Szentírás-magyarázatait, igehirdetéseit, asztali beszélgetéseit, levelezéseit. Luther rámutatott a Lényegre: solus Christus, sola Scriptura, sola fide, sola gratia.

Ez a „rámutatás” megrengette az akkori világot, fejedelmeket és népeket; emberek hitét, életét rázta fel, adott len-

Miközben a „light világ” megóv sok mérgező, káros, ártó adaléktól, sok hamisított, mesterséges, veszélyes pótlékkal is teletömi testünket-lelkünket-szellemünket. Ember legyen a talpán, aki kiigazodik. Szükségünk van minden erőre, szeretetre és józanságra. A tekintetünk irányba egy Lutherével: Krisztusra nézünk, a keresztre, az üres sírra, és az ő szaván tájékozódunk. Aki helyettünk és értünk halt meg, nem szenvedés- és konfliktusmentes megoldást keresve, könnyednek vagy lightnak nem nevezhető módon.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Zarándokúton

Jubilál a magyar Camino

Tizedik alkalommal keltek útra júliusban a Szent Jakab-os zarándokok. Abban a kiváltságban volt részem, hogy az elmúlt években a Tatán átvonuló zarándokok lelki megerősítésére engem is felkértek. Simon Dóra szervezővel a kezdeti elképzelésről, a kezdeményezés jelentőségéről és jövőjéről beszélgettünk.

– Honnan jött az ötlet, hogy legyen magyar Camino is?

– Jó tíz évvel ezelőtt végigjártuk az El Caminót, s egyszerűen vágy ébredt bennünk, hogy szeretnénk oda visszamenni. De hát ez egy elég költséges zarándoklat, ezért kitaláltuk, hogy Szent Jakab napját szeretnénk itt, Magyarországon megünnepelni. Keresünk egy olyan templomot, amelyik Szent Jakabnak van szentelve. Lébényben találtunk egy gyönyörű, több mint nyolcszáz éves templomot. Aztán jött a következő gondolat Dukát Csillától, az egyesületünk [Szent Jakab Baráti Kör – a szerk.] elnökétől, hogy miért nem megyünk oda gyalog. Lébény kétszáz kilométerre van Budapesttől, ez nyolc nap gyalog. Hétvégeken elkezdünk utat keresni, mentünk, számoltuk, hogy hány autó halad el a földúton, lehet-e arra menni. És szép lassan az egy év folyamán kijelöltük az utat. Ez 2009 januárjában kezdődött. Akkor azt hittük, hogy magunknak szervezzük ezt az utat, aztán körülbelül ötvenen indultunk, és ennél többen érkeztünk Lébénybe. A második évben már meghirdettük a zarándoklatot, és még többen jelentkeztek. A harmadik évben olyan sokan jelentkeztek, hogy kettévált a csoport, és egy nap különbséggel indultunk Lébénybe, mert nem találtunk olyan szállást, ahol ennyien elfértek volna. Több alkalommal az első csoport megvárta a másodikat, és együtt ünnepeltük Szent Jakab napját.

– És miért csak Lébényig?

– Igaz is, aztán nem csak Lébényig. Elfelejtettem, hogy 2010-ben megkerestük Ausztria felé az első kagylós jelzést, amely Santiago de Compostelába vezet, ezt a Wolfsthal nevű városban találtuk meg. Megrázó élmény volt, amikor egy villanyoszlopon nagyon régi fába vésett kagylót találtunk. Attól kezdve kiépítettük arrafelé is az utat. Az első időben

csak sárga szalagokkal, aztán festett nyilakkal, most már európai jelzéseink vannak az úton, és örömmel mondhatom, hogy 2010 óta jelzett úton el lehet menni Budapesttől Lébényig és Lébénytől Santiago de Composteláig.

– Tehát akkor ez hivatalosan is bekapcsolódott a Szent Jakab-zarándokútba?

– Abszolút, olyannyira, hogy az idei évben már olyan zarándokútlevelünk született, amelyet már Spanyolországban is elfogadnak és Európában mindenhol a Szent Jakab-úton.

– Mi lesz a jövője a magyarországi Szent Jakab-zarándoklatnak?

– Az, amit megálmodtunk. Tulajdonképpen azt mondhatnám, hogy mindenkinek így teljesüljön az álma. Azt gondolom, hogy fantasztikus dolog, amit létrehoztunk: megszületett a magyarországi Szent Jakab-út, nyolc nap, kétszáz kilométer. Az egyéni zarándokok száma messze meghaladja a nyári csoportokban zarándokolók számát. Nagy csoportos zarándoklatot egy évben egyszer szerveztünk úgy, hogy Szent Jakab napjára, július 25-re érjünk Lébénybe. Év közben az egyik társunk tízfős csoportokat szervez azok számára, akik nem szeretnek nagy társasággal menni, illetve azoknak, akik nem mernek egyedül elindulni az úton. A nyári nagy csoportos zarándoklatnál úgy éreztük, hogy a zarándokokat nemcsak fizikailag kell segítenünk az út alatt, hanem abban is, hogy a belső, lelki zarándoklat is elkezdődjön. Minden este a misék után gondolatébresztő beszélgetéseket tartottunk – témául választva például, hogy „merj csendben lenni; merj találkozni önmagaddal; merd rábízni magadat a Gondviselésre; stb. –, segítve ezt a belső utazást.

– Milyen a csoport összetétele? Változott-e az évek során?

– Igen vegyes. Most is van velünk két tizenkét éves gyerek, vannak, akik a házastársukkal gyalognak, vannak édesanyák, akik a gyerekeikkel gyalognak, akár tizenéves, akár huszonéves. Volt olyan nagymama, aki három unokájával zarándokolt. Vannak egyedülálló, elváltak. Életkor tekintetében pedig a „régebb óta fiatalok” többen vannak, mint a fiatalok.

– Meg kell érní az embernek egy zarándokútra. Ez nyilvánvaló.

– Igen. Most eljutottunk a tizedik évfordulóig, ami nagyon nagy dolog a számunkra. Nekünk, szervezőknek tulajdonképpen olyan, mintha ez az út a gyermekünk lenne. Önkéntes munkával hívtuk életre, és az elmúlt években is a munkánk mellett, a szabadidőnkben fejlesztettük. Útikönyvünk harmadik kiadása is elfogyott már. A magyarországi Szent Jakab-zarándokút bencés kolostorokat összekötő ága, a Camino Benedictus a tihanyi bencés apátságtól indul, és mintegy százhetven kilométer után éri el a lébényi Szent Jakab-templomot. Ez az út Pannonhalmán csatlakozik be a Szent Jakab-zarándokútba.

■ FRANKO MÁTYÁS

Forrás: Lutherrózsa – a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2018. szeptember

Felelősek vagyunk egymásért

Interjú Pröhle Gergely országos felügyelővel

„Minden evangélikus felelős minden evangélikusért, akár a legkisebb gyülekezetekben is. Ugyanakkor az evangélikus egyház vezetésének nem az a feladata, hogy beleszóljon a gyülekezetek életébe” – mondja egyházunk országos felügyelője. Pröhle Gergelyt tizenkét évnyi felügyelői szolgálatáról, az őt ért támadásokról és a reformáció kezdete utáni ötszázegyedik év és a jövő teendőiről is kérdeztük.

– Az Emberi Erőforrások Minisztériuma közleményben jelentette be, hogy november 1-jei hatállyal közös megegyezéssel megszűnik a főigazgatói megbízatása a Petőfi Irodalmi Múzeum élén, egyúttal megállapította, hogy „kulturális területen végzett eredményes tevékenységét [...] kiemelten hatékonynak tartja, egyben köszönetet kíván nyilvánítani az eddigi munkájáért”. Hogyan élte meg az elmúlt hónapok sajtóhadjáratát, és miért ez lett az ügy kimenetele?

– Valóban furcsa helyzet, hogy miközben az ember ilyen dicséretet kap, egy sajtókampány nyomán mégis távoznia kell. Örömmel dolgoztam a múzeumban, eddigi pályafutásom fontos tanulsága, hogy a kultúrának kulcsszerepe van általános állapotaink javításában, gyerekeink nevelésében. Én otthon olyan környezetben nőttem fel, ahol sosem kellett választanom Nyíró József, Herczeg Ferenc és Esterházy Péter között, sem stílusuk, sem politikai nézeteik különbözősége miatt, csak írásaik színvonala volt az érdekes. Meggyőződésem, hogy ez olyan stratégia, amely az irodalmi múzeumhoz hasonló közintézmények számára is vállalható. Sajnálom, hogy ezt a fenntartó miniszter végül másképp gondolta.

– Milyen volt ezt belülről megélni?

– Nem volt örömteli a stílus eldurvulását és a közélet egyes szereplőinek látványos radikalizálódását érzékelni. Nem véletlenül beszéltem a zsinati beszámolómban is arról, hogy a keményedő hangnemtől távol kell tartanunk magunkat. Mint ahogy az egyházban hazaszeretnek igen, de nemzeti radikalizmusnak sincs helye, hiszen ezzel a saját hármas, magyar, szlovák, német gyökereinket emésztzenék föl. A politikai, civilizációs és egyháztörténeti összefüggések nem választhatók el egymástól.

– Mit tehet akkor az evangélikus ember?

– Azt, hogy következetesen más hangvételt használ, óvakodik minden radikalizmustól, nem igazodik mások éppen aktuális véleményéhez, ha meg van győződve a maga igazáról. És inkább olyan területen dolgozik, mint mostantól én is, ahol nem teremtenek mások szándékosan hadiállapotot. Azt gondolom, hogy az általam képviselt álláspont nagyon is polgári és kereszténydemokrata álláspont. A rengeteg visszajelzésből látom, hogy ezt az értékrendet sokan osztják kormányzaton innen és túl, aminek persze örülök. Ha jól számolok, voltaképp harmincöt éve elég következetesen ugyanazt képviselem, visszakereshető módon.

– Áttérve az egyházban betöltött szerepére: hogyan tekint vissza az elmúlt tizenkét évnyi felügyelői munkájára? Mi volt a felügyelői szolgálatának elején megszületett *Láthatóan evangélikus* stratégia célja akkor, és mi a célja most?

– Amikor tizenkét éve az egyházvezetésbe választott az egyház népe – hiszen akkor még minden gyülekezetben külön szavaztak az országos felügyelőről –, azt tapasztaltam, hogy nagyon sok jó ötlet bukkan fel itt-ott. Akkor vezette be Fabiny Tamás új püspökként a „beszélgető egyház” kifejezést, ami fontos kezdeményezés volt. Nekem viszont az is föltűnt, hogy bár többet beszélgetünk, ami jó, mégsem jutunk egyről a kettőre. A *Láthatóan evangélikus* stratégiának az volt a célja, hogy e beszélgetéseket valahogy mederbe terelje. Kis gyülekezetekben járva gyakran hallom, hogy milyen témákat beszéltek át, dolgoztak fel együtt olyan, a stratégiában is leírt szempontok szerint, mint az önkéntesség vagy a hálózatoság. Ez már önmagában fontos. Ma már elmondhatjuk, hogy sok helyen él a módszeres tervezés igénye.

– Mennyire tartja fontosnak, mennyire igényli, hogy az egyházvezetés lássa a kisebb gyülekezetek gondjait, örömeit?

– Szabó Dezső híres mondatát idézve, aki a magyarokról mondta ugyanezt, szerintem minden evangélikus felelős minden evangélikusért, akár a legkisebb gyülekezetekben is. Ugyanakkor az evangélikus egyház vezetésének nem az a feladata, hogy beleszóljon a gyülekezetek életébe, hanem hogy – a stratégia kapcsán is erre törekedtünk – ajánlásokat, jó gyakorlatokat fogalmazzunk meg, ame-

lyeket egy adott közösség, ha úgy dönt, átvesz és elfogad. Voltaképp erről szóltak az elmúlt évek országos felügyelői konferenciái is. Persze ehhez az is kell, hogy pontos képünk legyen egy gyülekezet helyzetéről, és ne csak a végszükségben derüljön ki, ha baj van.

– A zsinati értékelő beszédében említette, hogy Luther, Melanchthon és Cranach szellemi hagyatékát komolyan kell venni. Egyházunk hogyan építkézhet ma ebből?

– Nekem valóban sokat jelent e három reformátor példája, voltaképp felügyelői tevékenységemet is az ő példájuk nyomán igyekeztem alakítani. Lutherre tekintve az igemagyarázatnak, a Szentírással való foglalkozásnak központi helyet kell elfoglalnia az evangélikus közösség életében. Ehhez hozzátartozik a teológiai munka, a lelkeszi hivatás megbecsülése, az odafigyelés és annak a tudatos képviselete, hogy a lelkeszt az őt támogató közösségnek fel kell szabádnia erre a hivatásra, hogy ne kelljen a gyülekezet apróbb ügyeivel, mondjuk, pályázatírással nyüglődni. Melanchthon példaértékű ma is a modernitás iránti nyitottsága miatt. Erről szól például az általam kezdeményezett Sztehlo- és Schedius-ösztöndíj vagy az oktatási területünk igényessége, amiért nagyon hálás vagyok az országos irodának. Cranach kiváló kommunikátor volt, aki tudta, hogy képeinek sokszorosításával hogyan kell Luther és Melanchthon mondanivalóját úgy bemutatni, hogy az írástudatlan kisember és a választófejedelem is értesse, és a lutheri tanok követőjévé váljon. Cranach szellemében javult jelentősen egyházi sajtónk vagy az egyszázalékos kampányaink láthatósága, de idesorolnám régi szívügyem, az Evangélikus Országos Múzeum megújítását is; az intézmény méltán vonz sok látogatót, kap sok elismerést.

– A taktikus egyházkormányzás is ezen talentumok közé tartozik, ezt szintén említette az értékelő beszédében. Mit érthetünk ma ezen?

– A taktikus egyházkormányzás tekintettel van a világi körülményekre, nem doktriner, de nagyon is elvhű. Érdemes felidézni, hogy a reformáció mint lelki megújulási mozgalom nem tudott volna megmaradni, ha a választófejedelmeknek nem fűződött volna politikai érdekük is a Luther melletti kiálláshoz. Amikor Luther a kettős kormányzás elvéről beszél, ak-

kor pontosan tudja, hogy a politikai valóság és a hitbéli meggyőződés bizony néha nincsenek felhőtlen viszonyban egymással. Ez ma is megeshet. Hogy a legforróbb témánál maradjunk: én a migrációs válság csúcsán számos vitában ér-

veltem azzal bel- és külföldön, hogy van egy világos érdek, amely nem más, mint a közösség védelme a bevándorlók kontrollálatlan tömegével szemben. Nem vitás, hogy a magyar kormánynak komoly érdemei vannak abban, hogy ezt időben felismerte. De ez nem mentesít a személyes felelősség alól, amikor úgy merül fel a kérdés, hogy mint magyar evangélikus, keresztyén hívő mit teszek azért, hogy ezek az emberek ne fulladjanak a tengerbe, de leginkább ne is induljanak el, próbáljanak a saját égtájukon úgy élni, hogy ne érezzék az elindulás szükségességét. Milyen módon tudok én áldozatot vállalni ezért? Ebből született meg a közel-keleti konfliktus áldozataiért és az

üldözött keresztényekért való kiállás és a gyűjtési akciónk. Ezt nevezem én taktikus egyházkormányzásnak. Nem belekeveredve a politikai konfliktusba elvhnének maradni és az ilyen kezdeményezéseket támogatni.

kozni, ahol ezt a veszélyt el lehet hárítani. Ha ugyanis egy egyházi megnyilatkozás – akár önhibánkból, akár mások rosszindulatából – politikai színben tűnik fel, nem csodálkozhatunk, ha az egyházat politikai szereplőnek tekintik. Ez pedig nem jó.

FOTÓK: KISS TAMÁS

– A menekültkérdésben rossz volt az egyház kommunikációs stratégiája, vagy voltak rosszul fogalmazott mondatai ön szerint? Sokszor rebesgetik ezt mint problémaforrást.

– Meggyőződésem, hogy semmilyen szándékos politikai „beszólás” nem hangzott el egyik evangélikus vezető részéről sem, sem itthon, sem külföldön. Ugyanakkor minden megszólalásnak megvan az a veszélye, hogy azt mások a saját érdekeik szerint kihasználják, hogy akár erkölcsi tökéletességüknek egy püspöki kijelentésből, a saját állításaik alátámasztására. Erre a kockázatra egymást is figyelmeztetnünk kell, ami meg is történt. Csak úgy és olyan helyen szabad nyilat-

– Felügyelőként kidolgozott egy szempontrendszert a kormányzattal való országos szintű tárgyaláshoz. Mi ennek a célja?

– Nem kétséges, hogy az Orbán-kormány a szövetségesének tekinti az egyházakat a társadalompolitikai célok megvalósításában, és erre pénzt is szán. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesrel júniusban megállapodtunk arról, hogy – amint ezt református testvéreink idén tavasszal már megtették – megújítjuk az állam és az egyház közötti megállapodást. A minap folytatott beszélgetésünk alapján azt mondhatom, hogy a kormány részéről erre valóban nagy az elszántság. Ennek előkészítéséhez azonban nem elég azt elmon-

dani, hogy több pénzre van szükségünk. Kell egy átfogó egyházismerettel kidolgozott szempontrendszer, hogy egyházkezületenként, egyházmegyénként missziói, intézményfejlesztési, műemlékvédelmi szempontból milyen rendezőelvek mentén szeretnénk együttműködni a magyar állammal. Fontos a belső fenntarthatóság, tehát hogy csak azt csináljuk meg, amit később működtetni is tudunk. Nyilván helyben tudják a legjobban, mire és hogyan van szüksége a közösségnek, ezért is egyeztetünk elsőként az esperesekkel. Csak akkor vagyunk komolyan vehető tárgyalópartnerek, ha az egyedi érdekvégyesítés helyett a magyarországi evangélikusság missziós és társadalmi küldetését tudjuk felmutatni minden támogatásra méltó fejlesztésben. Mindezt úgy, hogy a külső társadalom számára világos legyen: nem csupán a magunk dolgait intézzük, hanem minden, amit csinálunk, a többségi társadalom hasznára is van. Módszeresen át kell gondolnunk például, hogy milyen hálózatban kellene óvodákat létesítenünk vagy felsőoktatási kollégiumokat kialakítanunk, hol van meg az a gyülekezeti háttér, ahol ezt a magukénak tudják érezni. Hol tudjuk a jelenleginél jobban betölteni missziói hivatásunkat? Ezekről kell megállapodnunk.

– Mi az elmúlt ciklusnak vagy akár szolgálata tizenkét évének a legfontosabb tanulsága?

– Az ötszázadik évforduló tudatosíthatta bennünk, hogy minden nyűgünk, bajunk ellenére a reformáció egészen a mai napig ható sikertörténet. Érdemes és lehet is ebből erőt és lelkesedést meríteni. A másik a következetesség fontossága: nem a külvilág elvárásaihoz igazodva, nem más felekezetekhez képest vagyunk lutheránusok, hanem közös évszázados hitünk, teológiai látásunk, történelmi tapasztalataink szerint. Talán a következetességünkben eredő hitelesség következménye, hogy az egyszázalékos fölajánlások száma egyházunk javára más egyházakhoz viszonyítva is nőtt. A harmadik tanulság pedig az, amit még 2006-ban id. Fabiny Tibor mondott nekem: „Néha nehéz a szolgálat, ilyenkor csak az segít, ha szereted az egyházat.” Jó, hogy van mit szeretni.

– Végezetül: vállalja az országos felügyelői pozíciót, ha újra jelölik?

– Ha jelölést kapok, akkor természetesen vállalom az újbóli megmérettetést.

■ KÉZDI BEÁTA

Velük, ne csak róluk

Tanácskozás Rómában xenofóbiáról, rasszizmusról

Róma adott otthont szeptember 18-20. között a Xenofóbia, rasszizmus és populista nacionalizmus a globális migráció kontextusában című konferenciának. A Magyarországi Evangélikus Egyházat dr. Gáncs Tamás, a budapest-kelenföldi egyházközség igazgató lelkésze, biblikus teológus képviselte. A résztvevőket szeptember 20-án a Vatikánban Ferenc pápa személyesen fogadta audiencián, ahol lehetőség nyílt a kézfogás mellett néhány mondattal, áldással köszönteni Róma püspökét.

A világkonferenciát az Átfogó Emberi Fejlődés Előmozdításának Dikasztériuma, az Egyházak Világtanácsa, valamint a Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa szervezte. Meghívott vendégként jelen voltak az ENSZ, az Európa Tanács és az UNESCO – a világszervezet nevelésügyi, tudományos és kulturális szervezete – szakértői csakúgy, mint világvallások képviselői.

A kereszténység mellett az iszlám, a zsidó, a hindu és a buddhista vallás reprezentánsai által is megszólaltak az összefogás, a kultúrákon és vallásokon átívelő szolidaritás hangjai. A konferencia résztvevői, különböző egyházak és egyházi szervezetek delegáltjai a világ minden tájáról érkeztek; a közös előadásokon túl lehetőségük volt szekcióüléseken régiók szerint is megvitatni az őket helyi szinten a leginkább érintő kihívásokat. Így lehettek egy-egy csoportban Afrika, Ázsia, Európa, Latin-Amerika, Észak-Amerika

és Óceánia delegáltjai. Létszám szerint a legnagyobb csoportot Európa adta, Magyarországról az egyetlen jelen lévő képviselő e sorok írója lehetett.

„Istentelen háromság”

A xenofóbia, a rasszizmus és a populista nacionalizmus hármasságát – konferenciánk alapfogalmait – az egyik előadó „istentelen háromságnak” nevezte. E tényezők egyenes következményeként óriási veszély, hogy a menekültek a manipulált kommunikációs térben mint versenytársak, sőt mint bűnbakok jelenhetnek meg emberek tömegei számára.

Több referátumban is teret kapott az a közös tapasztalat, amely szerint ezen „háromság” világszerte erősödik, sorra szedi ártatlan áldozatait, és nagyon tudatosan kell fellépni ellene. Egyházaként és egyházi szervezetekként is van ilyen küldetésünk, hiszen maga a törté-

nelem és benne az egyháztörténelem is azt tanítja nekünk, hogy az ezekkel a jelenségekkel járó negatív tendenciák mindig diszkriminációkhoz, diktatúrákhoz és tragédiákhoz vezettek és vezetnek ma is. Globális kihívással van dolgunk nekünk, mai egyházaknak világszerte – hangsúlyozta több felszólaló delegált is –, amelyre csakis összefogással adhatunk erős, ugyanakkor békés választ. Ehhez kétségtelenül óriási kincs az ökumené, amelyben sokkal hangsúlyosabb az, ami összeköt minket, mint ami elválaszt. El kell ítélnünk minden olyan gyűlöletbeszédet, minden olyan populista retorikát, amely bármilyen kisebbséget kirekeszt, akár vallási, akár faji, akár nemi alapon történik meg a diszkrimináció.

Bátor egyház, biblikus alapok

Az egyházak szerepét illetően több ízben megemlítették: bátor egyházakra van szükség, amelyek tudatosan vállalják a prófétai hangot, a krisztusi szeretetet, és képesek a szavakon túlmutatva az irgalom cselekedeteit gyakorolni azok irányában, akik segítségre szorulnak. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem veszük komolyan az emberek reális félelmeit, hanem azt, hogy hitet tesznek amellett, hogy a keresztény hit szerint Krisztusnak hatalma van a félelem felett, sőt – ahogyan az első jánosi levélben olvassuk –: „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet...” (1Jn 4,18a)

Ahogyan erre számos pozitív példát hallottunk – példának okért a Taizé közösség immáron öt éve működő programját –, gyakran nagyon kicsiben kezdődik el minden, sokszor egy-egy menekült család megsegítésével, befogadásával, integrációjával. De ugyanígy hallottunk pozitív kezdeményezéseket a rasszizmussal vagy a populista nacionalizmussal szembeni erőszakmentes ellenállással kapcsolatban is.

A keresztény egyházak soha nem feledhetik el, hogy mandátumuk alapja

csakis teológiai, csakis biblikus, csakis jézusi, csakis szeretetközpontú lehet. Ebben létfontosságú elem azon szentírási szakaszok feldolgozása, exegézise, amelyek világosan beszélnek nemcsak az idegenektől és a haláltól való emberi félelem egzisztenciális voltáról, de arról is, hogy nem lehet a félelemé az utolsó szó.

Keresztényként komolyan kell vennünk – és ez a három nap alatt többször is előkerült –, hogy Jézus evidenciaként tekint arra ígéhirdetéseiben, amikor utolsó ítéletről és örök életről beszél, hogy aki akár csak egyetlenegy jövevényt is befogad az ő nevében, őt magát, Jézust fogadja be (Mt 25,31–46). Azt a Jézust, aki maga is megélte, átélte, megtapasztalta, mit jelent menekülni. Az Ószövetség történeteiből Ábrahám és Sára vendégszeretetén keresztül gondoltuk végig, mit is jelentett abban a korban befogadni és elfogadni egy jövevényt.

Álmodók, realisták: közösen!

A Martin Luther King által megfogalmazott álmok (híres beszédét kezdte e szavakkal: „I have a dream...” – „Van egy álmom...”) többször is felbukkantak az előadásokban. Olyan álmok ezek, amelyeknek ma is lehet, sőt ma is van relevanciájuk egy összetett világ kellős közepén. Álmodókra szükség van az egyházakban is, hiszen sokak közös álma egy félelemmentes, igazságosságra épülő társadalom. Ugyanakkor ebben elengedhetetlen szerepet kaphatnak az „egyházi realisták” is, akik felvállalhatják

a hídépítést: felekezet és felekezet között, vallás és vallás között, egyházi vezetők és a politikai, gazdasági világ vezetői között. A Gandhi által is alapértékként hangoztatott „minden ember egyenlő”, „Isten képmása” („imago dei”) gondolat is segítség lehet ezebben a folyamatban.

Valódi összefogásra van szükség, legyőzve a sztereotípiákat, az álhírek okozta szorongásokat, a szociális média tévútjait. És ebben az álmodók és a realisták együtt, kéz a kézben haladhatnak előre. Nem elfeledve az Isten országának mindennél fontosabb üzenetét, de komolyan véve a kihívásokat és azt a tényt, hogy más és más az egyházak és a politikusok feladata és küldetése a társadalomban.

Önkritikusnak kell lennünk! Mert sokszor az egyházak nemcsak a megoldás, de a probléma részei is – ahogyan fogalmazott az egyik hozzászóló. Gyakran éppen a bizalmatlanság, kicsinyhitűség vagy éppen a túlzott idealizmus csapdájába is beleeshetünk. Sőt lehetünk gátjai is egy-egy jó kezdeményezésnek, ha nem állunk mellé, mögé.

Sosem feledhetjük el – tette hozzá egy másik felszólaló –, hogy eszkatológiai szempontból tulajdonképpen mindannyian migránsok vagyunk a földön. Nagyon felkavaró gondolat. Gondoljuk végig az életünket, az egyházak életét valóban a végidők aspektusai felől. Hiszen egyrészt természetesen „a hit embereiként” (ezt a megnevezést sok előadó használta közös nevezőként) fontosnak tartjuk az emberi méltóságot, az emberi jogokat, és kiállunk a szeretet kettős parancsa mellett. Másrészt viszont sokszor éppen mi nem vesszük elég komolyan, hogy ebben az értelemben mi mind vándorok vagyunk. Akiknek nemcsak a menekültekről kellene beszélnünk, hanem menekültekkel is. Nemcsak a rasszizmus vagy a populistá nacionalizmus áldozatairól, hanem áldozataival is. Nemcsak róluk, velük is! És bár sokféle hang megszólalt Rómában, ez a hang, személyesen nekem, végig hiányzott. Az ő hangjuk. A jézusi arany szabály is erre kötelez minket: „Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták.” (Mt 7,12)

■ DR. GÁNC S TAMÁS

FOTÓK: EGYHÁZAK VILÁGTÁRÁSA

Gyűjtőszenvedély és közösségépítés

Tájékoztatósi túsákat szervez a telefonkártya-kollekció tulajdonosa

A Nyíregyházán élő Györe Balázs vállalkozásoknak ír pályázatokat, de ő a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye pályázati referense is, emellett egyházunk gyermek- és ifjúsági bizottságának tagja. Most mégsem ezek miatt kerestük meg, hanem azért, mert két, nem egészen mindennapi szenvedélye is van: mintegy negyedszázada gyűjti a telefonkártyákat, illetve csaknem tizenöt éve szervezi a keresztény iskolások tájékoztatósi túsáját.

Édesanyjék péceli házában kerestük fel őt. Először a telefonkártya-kollekcióra voltunk kíváncsiak. Az összesen több mint kétezer-háromszáz kártyának négy különböző kategóriába rendezve egy-egy hatalmas album ad helyet, Balázs nagy táskával hozza ki ezeket.

Gyűjtőszenvedélye a kamaszkorára nyúlik vissza. „1994-ben kezdtem a gyűjtést – mondja. – Amikor Pécelről Gödöllőre jártam gimnáziumba, sokat vonatoztam, láttam, hogy az állomások környékén a fülkékben sok a használt, otthagyt kártya. Elkezdtem összeszedni őket, itthon tisztítószerszel megtisztítottam, és betettem egy kazettatartó dobozba. Kétszázhetven kártyáig jutottam így. Aztán megtudtam, hogy a Nyugati-aluljáróban kereskednek a kártyákkal, és jó pénzt adnak értük, így aztán gondoltam egyet, bevittm én is a gyűjteményt eladni. Kaptam ötezer forintot és egy csomagolt, sárga rózsás OTP-kártyát. Azt gondoltam, itt abbahagyom a gyűjtést.”

Idővel aztán kíváncsiságból utánanézett az interneten, vajon vannak-e még kártyák, gyűjtők. „A Vaterán komplett gyűjteményekkel találkoztam, majd felvettem a kapcsolatot gyűjtőkkel, és újra elkezdtem a gyűjtést.”

Emlékeket idéző kollekció

Lebeszéletlen, azaz fel nem használt kártyákról van szó, ez a kívülről meglepő lehet, hiszen az ember úgy gondolná, a kártyákat gyűjteni lehet úgy is, ha egyetlen lebeszélhető egység sem maradt rajtuk – de mint megtudjuk, ezek így értékesebbek.

A példányszám alapján is lehet kategorizálni a gyűjtemény darabjait, Balázs is így tesz. Az első kategóriát a nagy példányszámúak alkotják, ezekből nemritkán hétszáz ezer darab is forgalomba került. Általában valamilyen tematikus sorozatban jelentek meg: magyar borvidékek, hidak, énekesek, magyar kulturális örökség, és így tovább. De persze adtak ki nagy példányszámban reklámcélú, különböző cégek megrendelésére készült kártyákat is.

Kis példányszámúnak a négyezer darab alatti kártyák minősülnek. Ezeket reklámcélból szűkebb körnek, általában saját üzleti partnereiknek adták a cégek. Van közöttük Edda-kártya dedikálva, lekerékített szélű kártya, lyukas, sajtót áb-

rázoló kártya is. Igazi különlegességek a puzzle-kártyák: négy vagy több rész ad ki egy óriáskártyát, de léteznek névjegykártyák is telefonkártya formátumban, például Straub Eleké, a Magyar Távközlési Részvénytársaság, a Matáv egykori elnök-vezérigazgatójáé. Ezek száz-háromszáz darab közötti példányszámban készültek, attól függően, kinek a neve szerepelt rajtuk. A legritkább kártyák a bankjegyes sorozat részei, ezeken a kiadásukkor forgalomban lévő bankjegyek láthatók; negyvenhárom sorozatnyi jelent meg belőlük.

Adtak-e ki egyházi vonatkozású kártyákat? – kíváncsiskodunk. Mint Balázs mondja, a gyűjteményben ilyen alig van: a pannonthalmi apátság látható az egyikén, a debreceni Nagytemplom a másikon, illetve egy orgonás bukkant fel. A szakralitás láthatóan nem fogta meg annak idején az alkotókat. Mivel külföldi kártyákat nem gyűjt, látogatásunk előtt Balázs megkérdezett más gyűjtőket, hát ha az idegenbeli kártyákon találkoztak egyházi vonatkozásokkal. Német kártyákon szokás Luther Mártont megjeleníteni, de ezekből nem őriz saját példányt.

A pénzérme helyett előre megvásárolt telefonkártyával működő készülékek a kilencvenes években terjedtek el hazánkban az utcai telefonfülkékben. A Magyar Távközlési Vállalat (Matáv) 1991-ben szerelte fel az első ilyen, és ez évben jelent meg az első telefonkártya is. A 2000-es évek elejére a mobiltelefonok széles körű elterjedésével a nyilvános telefonok a jelentőségüket veszítették, azóta az utcai telefonfülkék – és bennük a kártyás készülékek – jó részét megszüntették a távközlési vállalatok.

hány gyűjtő birtokában lehet hasonló kollekción, így válaszol: „Magyarországon tíz-nél kevesebben lehetnek olyanok, akiknek eredeti, csomagolt kártyáik, illetve kártyasorozataik vannak. Sokan értékesítették a gyűjteményüket.”

Nem a kincsgyűjtés a cél

Egy gyűjtő családjának nem könnyű elfogadni az ilyen helyigényes szenvedélyt. Balázs felesége azzal mutatta ki a támogatását, hogy az egyik karácsonyra vett a férjének egy különleges Szász Endre-kártyát. Maga a művész rajzolt rá. „Ezzel a feleségem jelezte, hogy elfogadta ezt a szenvedélyemet; valljuk be, nehéz velem meg a gyűjtőszendvélyemmel együtt él-

hasznosság dominált, ezért kezdtem el múzeumokat is keresni, ahol ki lehetne állítani a kollekción. De eddig vagy helyhiányra hivatkoztak, vagy azt mondták, hogy pedagógiai szempontból csekély értékük van már a kártyáknak, sokat kell magyarázni arról, milyenek is voltak a fülkés telefonok, hogyan kellett a kártyát használni. Nem adtam föl azonban a keresést, bízom benne, hogy meg fogom találni majd azt a partnert, aki velem együtt tud erről gondolkodni.”

Csapatverseny – áldással

Balásznak a telefonkártyákon kívül van egy másik, sokaknak örömet okozó szenvedélye is: ő szervezi a keresztény iskolások tájékoztatói túráját (KITT). Idén a Gerecsébe mennek, ahova kétszáznál is több fiatal fogadta el a meghívást.

„Ez egy stratégiai csapatverseny tizenkét-tizenhét éves fiataloknak – magyarázza. – A közösségépítés a célja. Négyhat fős csapatokban az éjszaka közepén ismeretlen erdei utakon indulnak el a fiatalok. A közös céljuk, hogy minél több feladatot megoldva minél több pontot szerezzenek. Nem emberi siker, hanem isteni csoda, hogy a KITT immáron tizennégy éve működik. Akármilyen nehezen tudjuk is megszervezni a túrákat, mindig áldás van rajtuk. A jubileumi túránkra sokan az ország másik szegletéből vagy külföldről jöttek el. Mi szervezőként inkább leépülünk az egésznek a végére, de a gyerekek mindig úgy mennek el, hogy „ez volt a legjobb”. A folyamatos pozitív visszajelzések elhessegetik azokat a gondolatokat, hogy abba kellene már hagyni. A mai fiatalokról mindenki úgy beszél, hogy számítógépfüggők, bezárkóznak a négy fal közé, én viszont pont az ellenkezőjét tudom róluk elmondani. Igenis érdeklődők, csak olyan programot kell kínálni számukra, ami az érdeklődésüknek megfelel, és úgy fejleszti, neveli őket.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

FOTÓK: KISS TAMÁS

„Nem vonz más országok kártyáinak az összegyűjtése – árulja el. – A magyarországi kártyákhoz valamilyen emlékem kapcsolódik, gyerekkoromban találkoztam velük, boldogságot jelent végiglapozni a gyűjteményt, felidézni az élményt, amely az egyes darabokhoz fűződik” – mondja. Amikor az után érdeklődünk,

ni, de próbáljuk folyamatosan egymáshoz igazítani a dolgokat.”

„Kincseket ne a földön gyűjtünk. Hogyan áll ehhez az igei útmutatáshoz egy hívó ember, akinek gyűjtőszendvélye is van?” – tesszük fel a kérdést. „Nem azért kezdtem gyűjteni, hogy ebből meggazdagodjak – válaszolja. – A társadalmi

Ismerjük meg az Ószövetség világát!

Beszélgetés Kőszeghy Miklós
ókortörténész-professzorral

„A Biblia szövege Isten által inspirált emberi munka” – fogalmaz Kőszeghy Miklós, aki szerint fontos a történetkritika, de elutasítja a bibliafóbiát. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének professzora Izrael ókori történetét kutatja, érdekli a próféták politizálása, publikált könyvet Dávidról és Salamonról is, ugyanakkor legfőbb tevékenységének a tanítást tartja.

– Professzor úr, hogyan lett kimondottan Izrael ókori történetére fókuszáló tudós?

– A gimnáziumban még Bethlen Gábor kora érdekelt. Aztán a történelem szakon az egyetemen [*Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar – a szerk.*] olvastam egy mindenki által rettegett, az ókori Keletről szóló történeti jegyzetet, amitől én nem ijedtem meg, sőt onnantól kezdve nem szabadultam a témától. Elkezdttem héberül tanulni. A Bibliával kapcsolatos komoly érdeklődésemet azonban egy emberhez, Karasszon István professzorhoz tudom kötni. Később egy évet tanultam a bázeli egyetemen is, ott ismertem meg részletesebben fő kutatási területemet, a Biblia világát, s a doktori fokozatomat is az ottani bölcsészkaron szereztem.

– Azonban nem csak a Biblia világa a kutatási területe.

– Érdekelnek a bibliai szövegek is. Nem vagyok teológus, de szeretném hinni, hogy tudok olyat mondani a teológusoknak, amit használni tudnak. *Népek, nyelvek és kultúrák az Ószövetségben* című órámon többek között arról beszélgetünk, hogy kik azok a babiloniak, asszírok, arámiak. Az ókori Izrael nemzetközi kapcsolataival is igyekszem megismertetni a tanítványaimat. Ezenkívül különösen érdekel a próféták nemegyszer katasztrofális, máskor pedig sikeres politizálása. Szeretem a vallástörténetet, a bibliai régészetet is. Ezekben a témákban általában publikálok is.

– Kutatóként elsősorban történeti oldalról közelít a Szentíráshoz. Hogyan nyílik ki az ott olvasott íge az ön számára?

– Teológiát az ELTE-n Karasszon tanár úrtól, aztán Bázelen és Bécsben is tanultam. Mindig nyitott próbáltam lenni a teológia felé. Hallgatóimnak azt szoktam mondani: abban nincs köztünk nézeteltérés, hogy a Biblia Isten szava, sőt abban sincs, hogy mindez Isten sugalmazott szava. A sugalmazás azonban nem tollbamondás, hanem inspiráció. A Biblia szövege Isten által inspirált emberi munka. Engem leginkább az érdekel, hogy milyen tényezők befolyásolták azokat a személyeket, akik a Szentírásban olvasható sorokat lejegyezték. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen kitűnő kollégák beszélnek az isteni oldalról – én azt próbálom bemutatni, hogy történetileg miért úgy lett leírva, ahogyan a Szentírásban szerepel...

– Ma számos tudós megkérdőjelezi, hogy a Biblia vizsgálható történeti értékű könyvként is. Hogyan vélekedik erről?

– Skandináv és brit kutatók egyre több tanulmányában fedezem fel azt, amit egy kiváló oxfordi professzor bibliafóbiának nevezett. Fontosnak tartom a kritikus bibliaolvasást, nem hiszem, hogy a Szentírásnak az a célja, hogy történetileg teljesen pontosan leírja, ki, mikor és miért csatázott, de a bibliafóbiával nem azonosulok. Számos kutató ma azt mondja, hogy ha a Biblia ír valamit, az kizárt, hogy történetileg hiteles legyen, de ha valahol máshol találunk, mondjuk, egy erősen tendenciózus asszír királyfeliratot, vagy fellapozzák a több ponton is kritizálható Josephus Flavius valamelyik

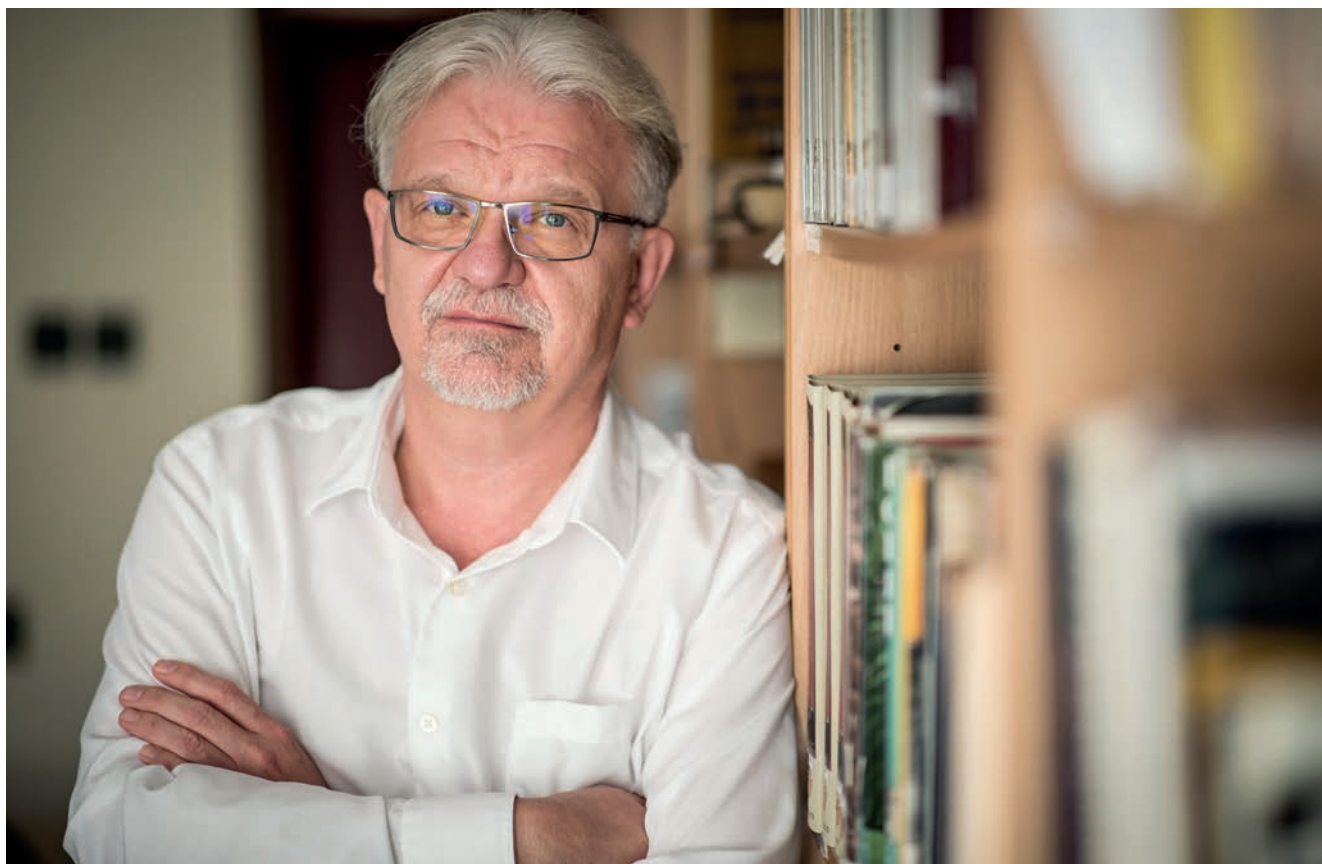
munkáját, akkor az ott olvasottakat rögtön – gyakorta minden kritika nélkül – elfogadják. Történészként azt gondolom, hogy ha Izrael történetéről van egy olyan hatalmas szövegkorpuszunk, mint a Biblia, akkor azt nem lehet zárójelbe tenni.

– Első könyvét Dávid királyról írta, majd Salamonról jelentetett meg kismonográfiát. Mi vezette önt hozzájuk?

– Nagyon szeretem Dávid történetét, sőt sok szempontból aktuálisnak tartom. Ha Dávid az összes emberi gyengeségével elfogadható és volt Jézus Krisztus számára, akkor annak van egy olyan üzenete nekünk, keresztényeknek, hogy vessük le magunkról a kívülről nézve sokszor arrogáns gőgöt. Ezzel nem a dávidi életút sötétebb oldalára kívánok bárkit is bátorítani, sokkal inkább a másokkal szembeni nagyvonalúság gyakorlására. Első hallásra talán meglepő, de Salamon vonatkozásában az érdekelt, hogy miként esett az alma olyan messze a fájától.

– Jeremiás prófétáról és Jeruzsálemről is publikált.

– Jeremiás korában Júda be volt szorulva a babiloniak és Egyiptom közé. Szeretem elemezni azt a kétségbeesett törekvést, ahogy megpróbáltak politikai döntést hozni, hogy melyik oldalra álljanak. Mi már tudjuk, hogy rosszul mérlegeltek, de ők akkor még nem tudhatták, hogy ki lesz az erősebb. Ez a történet kísértetiesen emlékeztet Magyarországnak a második világháború alatti helyzetére: egy kisállam nem tehet mást, mint hirtapolitikát folytat. Legutóbbi könyvem bibliai régészettel foglalkozik, ez Németországban jelent meg. Jeruzsálemről és az agglomerációjáról írok benne. Azt vizsgálom, hogy gazdasági és egyéb szempontból hogyan működött együtt Jeruzsálem az öt akkor még körülvevő, mára már a város részét képező falvakkal. Meggyőződése, hogy az Ószövetséget

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

érdemes olyasmiről is kérdezni, ami az eddigi teológiai kutatások során talán kissé háttérbe szorult.

– **Az Újszövetséghez képest Izrael történetét sokan kevésbé ismerik. Mivel ajánlaná a keresztények figyelmébe az Ószövetséget?**

– Nem csak hívőknek, mindenkinek jó olvasni az Ószövetséget! Irodalomnak is kiváló, nincs más írás – talán a Gilgames-eposzon és Homéroszon kívül – az ókori Keleten vagy Hellaszban, amely ennyire tágra írta le a világot. Az Ószövetség sokkal világosabb, mint az Újszövetség, hiszen más áll a középpontjában. Ha valaki, mondjuk, azt akarja megtudni, hogy miként él az, aki Isten jelenlétében él, olvassa el Jób történetét! Ha valaki közösségi önironiát – nagyon hasznos képesség – szeretne tanulni, akkor Jónás könyvét ajánlom a számára. És még folytathatnánk a sort nagyon hosszan.

– **Az Ószövetségben azt is olvassuk, hogy a babiloni fogságot azért élte át Izrael népe, mert vétkezett. Ez is nagyon tanulságos történet...**

– Valóban, az önkritika a magyar nemzettudatból meglehetősen hiányzik. Nálunk minden fontos sorsfordulónként más a felelős. Hibáztatjuk a törököket, a Habsburgokat, és még sorolhatnánk – ráadásul mindezt adott esetben teljes joggal tesszük. 1956, Trianon, a kommunizmus mind valódi értelmezésre vár. Sajnálattal bár, de úgy látom, hogy a

magyar múlt távolról sincs feldolgozva. A Bibliából megtanulhatjuk, hogy a múlt feldolgozását kritikus szembenézéssel kellene kezdenünk. Ez azonban nagyon nehéz feladat...

– **Ön elsősorban tanárnak és nem tudósak tartja magát. Miért?**

– Nagyon szeretek tanítani, ezt az életemben mindig igyekeztem előtérbe helyezni. Cseppet sem irigylem a kutatóintézetben dolgozókat, akik a nap huszonnégy órájában kutathatnak, nekem jó a fiatalok között lenni, velük együtt gondolkodni. Persze ha nem végeznék kutatómunkát, akkor nagyon hamar csupa elavult dolgot közvetíthetnék csak a hallgatóimnak.

– **Mit jelent önnek a tanítás?**

– Állandó tanulást, valamint szüntelen odafigyelést a diákságra. Ugyanakkor nem gondolom, hogy oktatóként dédelgetnünk kellene a hallgatókat. Én azért vagyok itt, hogy valamire megtanítsam őket. Tanárként nagyon komolyan kell venni a diákokat. Ha csak úgy tessék-lássék kérdezzük őket, akkor ők úgy is fognak teljesíteni.

– **1993 és 2000 között a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium történelmtanára volt, 2001-től az egyetemünk oktatója. Milyen szálak kötik az evangélikus egyházhoz?**

– Egy nagyon közeli barátomtól halottam először, hogy újraindul a Fasor. Mindig is érdekelt ez a nagy múltú isko-

la. Nagyon szerettem ott tanítani, igazából annyira, hogy nem is munkának, hanem hobbinak fogtam ezt fel. Mellette már dolgoztam a református egyetemen. Azért kellett a fasori tanítást abbahagynom, mert a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre is óraadói meghívást kaptam, és a három munkahely már sok lett volna. Lányom a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban tanult, az ottani gyülekezetben konfirmált. 1998-ban doktoráltam a Bázei Egyetemen. Pár évvel később odaadtam a disszertációmát Jutta Hausmannnak, hogy olvassa el, és véleményezze, alkalmas-e a megjelentetésre. „Eszedbe ne jusson kiadatni, mert ez úgy rossz, ahogy van” – mondta. Ezért nagyon hálás voltam neki, igazából ekkor kezdődött a barátságunk. Végül – jelentős átdolgozással – tíz évvel később jelent meg a disszertációm. 2001-ben Jutta Hausmann hívott meg a teológiára óraadó tanárként. Először héber nyelvet oktattam, majd Izrael történetét is.

– **Ez év áprilisában vehette át Áder János köztársasági elnöktől az egyetemi professzori kinevezését.**

– Ezt a kinevezést nagyon komoly megtiszteltetésnek tartom, olyannak, amelyhez igyekszem méltó lenni. Ez az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az evangélikus egyház részéről valóban nagy nyitás, tudtommal ugyanis nem volt még katolikus professzora az intézménynek.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A reformáció ünnepén nyit ki újra a Szépművészeti Múzeum

Több mint három évig tartó átfogó felújítás után október 31-én újra megnyílik a budapesti Szépművészeti Múzeum. A rekonstrukció után csaknem kétezer négyzetméterrel több kiállítótér ad helyet a tárlatoknak. A múzeum állandó kiállításai új koncepció alapján, egy helyen mutatják majd be az egyetemes és a magyarországi művészet történetét a 18. század végéig.

A munkálatok keretében megújult a második világháborúban súlyos káro-

kat szenvedett, azóta raktárként használt impozáns román csarnok is. A közel kilencszáz négyzetméter alapterületű, egy középkori bazilika belső terét megidéző terem egyedülálló falfestményei Reissmann Károly Miksa és Glaser János festők munkái (1903–1904). Renoválásukon mintegy hetven restaurátor dolgozott, akik csaknem kétezer-ötszáz négyzetméter falfelületet állítottak helyre. Ezerötszáz liter konzerválóanyagot és csaknem száz kilogramm, különböző

színű pigmentet, valamint ötezer-ötszáz aranyetál lapot, azaz öt és fél kilogramm aranyat használtak fel.

A megújult intézményt és az új kiállításokat a nagyközönség két szakaszban veheti birtokba: október 31-én a mélyföldszinti terek és a most felújított román szárny nyílik meg, az összes új állandó kiállítás pedig 2019 közepétől lesz majd látogatható. Kollégánk, Kiss Tamás felvételein az újjávarázssolt román csarnok látható.

■ Forrás: Szépművészeti.hu

FOTÓK: KISS TAMÁS

Tárt kapus erős vár

Misszió hidegkúti módra

Úgy kezdődött, hogy megfiatalodott a presbitérium. Lelkes hölgyeket is választottunk, akik energiával telve láttak munkához. Poltz Klaudia ötlete volt a találkozó. Ő jogász, de tud időt szakítani a presbiteri tisztségre, és – mint kitűnt – szervezőnek is kiváló. Nyár eleje volt, amikor eldöntöttük: kilépünk a kerületbe a pesthidegkúti evangélikus templomból, a gyülekezeten kívülről keresünk új híveket. Hirdettük, ahol csak tudtuk: „Erős várunk tárt kapukkal vár.” Reménykedtünk: nyílt napunk sikeres lesz, de szaporodtak a kétségek.

Felkerült a netre a „tárt kapus” jelmondat, és megkerestük mindazokat, akik reményeink szerint csatlakoznak majd hozzánk. Kerestük az egykori és elmaradozó gyülekezeti tagokat, hittanos diákok szüleit, nálunk konfirmált testvéreket – ha tudtuk a címüket.

Baljós előjelek. A visszajelzés gyér volt. Az egyik presbiter például a tucatnyi megszólított családból csak két esetben kapott választ, mindkettő részben vagy teljesen elutasító volt. Eleinte családi látogatásokat terveztünk, de kevesen hívtak minket vissza. Aztán jött a meteorológiai előrejelzés: a nyílt napon, szeptember 22-én ér véget a szeptemberi nyár, hideg lesz, és eső is bőven. Már tudtuk, hogy a szabadtéri bográcsoszásnak szó szerint befellegzett. Egyikünk azért bizakodva megjegyezte: a vénasszonyok nyara ugyan múlik, de mi úgyse csak idős hölgyekre számítunk.

Miért lesz más? A templomot erre az alkalomra kicsit átalakítottuk. Számoltunk azzal, hogy a tetőtérben lévő terem jó lesz a kicsinyeknek, az udvar a bográcsoszásra alkalmas, sőt gondoltunk a templomhoz közeli erdőben tartandó futóversenyre is. A tervek egy része füstbe ment, elfújta őket a hideg szeptemberi szél.

Persze szépen feldíszítettük a templomot, a bejárat korlátokra is zöld lombot fontak szorgos asszonykezek. Terített asztalok, virágok várták vendégeinket, a szeretetotthon és a gyülekezet múltját fényképtárlókon mutattuk be. Az oltár az óriási kereszttel és a címerből ismert hármashalom-alappal mindenképp dominált. Büszkéek is vagyunk rá, hiszen nagy múltja van: Radvánszky Albert egykori

országos felügyelőnk adománya volt, amelyet az ötvenes években majdnem eltávolítottak, mert a hatóság revíziós gondolatot látott a hármashalomban. A keresztest szerencsére nem tudták kiemelni a falból, elődeink olyan erősen rögzítették.

Megtöltjük-e a templomot? Aggódunk, leszünk-e elegenden, vagy foghíjasak lesznek a széksorok. Gyülekezetünk sosem volt népes, s most épp azért szántuk el magunkat a nyílt napra, mert kevesen vagyunk, s főként kevés a fiatal hívünk. Egy szomorú megjegyzés az egyik presbiteri ülésünkön: vasárnaponként néha olyan a templom, mint egy gerontológiai intézet. Egyik lelkészünk részint azért döntött a távozásról, mert ráébredt, hogy bármit mond, úgyse értik a nagyothalló öregek, akik már akkor is többségben voltak. Egyik prédikációjában többször elnézést kért, hogy elfelejtett Luther-gallért tenni. Az istentisztelet után két időse asszony is odament hozzá: „Szépen beszélt a nagytiszteletű úr, de nem tudjuk, észrevette-e: elfelejtette a Luther-gallért.”

Hogyan lehetünk népesebbek? Azóta megoldódott a templom hangosítása, jól működnek a hangszórók, de a széksorok persze ettől még sokszor foghíjasak. Főként azóta, hogy elmaradt sok megszokott otthonlakó, vagyis a Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon lakója. Ők lelkes templomlátogatók, akik mindig megtöltötték a bal oldali széksorokat. Időnként hangoskodtak, rendetlenkedtek, de szerettük, megszoktuk őket. Többségük azonban a Sarepta új épületében lakik, ott járnak istentiszteletre.

Sokszor az énekkar a megoldás: olyankor azok is ellátogatnak az istentiszteletre, akik máskor távol maradnak. Jönnek az énekkarosok, s érkeznek az ő hozzátartozói is. Most külön öröm volt, hogy nemcsak a gyülekezeti kórus énekelt, hanem a katolikus testvérek is, akikkel sokszor együtt énekelünk.

„Főpróba” Gercsén. Az énekkar már hagyományosan együtt készül a gercsei kápolna ökumenikus alkalmaira a katolikus Werner kórossal, a máriaremetei bazilika énekkarával. Gercsén, Hidegkút határában, a középkori falu egyetlen megmaradt épületében messze szól énekünk: kétszer annyian vagyunk, mint külön-külön. Két alkalom van, az egyik pünkösd idején, a másik ősszel. Ilyenkor kijönnek a Máriaremetei-Hidegkúti Ökumenikus Általános Iskola diákjai, jönnek a szülők, általában három felekezet papja is szóhoz jut.

Az igehirdetés után a jelenlévők is megszólalnak, imába foglalják kérésüket.

Szeptember 22-én tartották a hidegkúti evangélikus találkozót, a helyi egyházközség első ilyen rendezvényét. A templom megtelt érdeklődőkkel, a vendégek közt nagy örömmel köszöntötték Láng Zsolt kerületi polgármestert, Csabai Péter pesthidegkúti elöljárót, Erneyi László egyházügyi tanácsnokot és Csere Istvánt, az ökumenikus iskola igazgatóját. Az igehirdetést Fodor Viktor lelkész tartotta 1Kor 18,8–16 alapján, majd Békés Tamás felügyelő szólt röviden a gyülekezet életéről. Veperdi Zoltán nyugalmazott lelkész a Fébé-diaconisszákról tartott előadást, hiszen eredetileg az ő otthonuk volt az épület. A pesthidegkúti ökumenikus kórus műsora következett, majd Nyíró Gábor adott elő két zongoraművet. Végül Rókusfalvy Pál médiaszemélyiség beszélt az életéről és etyeki borászatáról. A vállalkozó kedvűek bibliaismereti vetélkedőn vehettek részt, végül agapé zárta a rendezvényt.

Az egyik így hangzott: „Köszönet a közös éneklésért – bárcsak még sokszor együtt énekelnénk, akár az evangélikus nyílt napon is!” El is jöttek a katolikus testvérek ünnepünkre, igazi ökumenikus alkalom lett a gyülekezeti nap. Az egyesített kórus pedig zengett, ahogy megálmodtuk. Az egyik műsorszám Charpentier *Te Deum* című kórusa volt, ezt sokan jól ismerték, az Eurovízió szignálja volt.

Sareptáról a szeretetotthon templomában. A nyílt nap ötvözte a hagyományos és a családi istentisztelet erőnyeit: érvényesült a megszokott liturgia, de az előadások könnyeddé, játékosá tették az ünnepet, úgy, mint a havi egyszeri családi alkalmakon. Az áhítat igehirdetése mi más lehetett volna, mint a Sarepta bibliai története. Fodor Viktor lelkész – aki már húsz éve szolgál Hidegkúton – meghatóan beszélt. Az évek során többször éreztük, hogy a betegség legyűri, de mindig felülkerekedett rajta. A mostani alkalom nyilván új erőt ad neki, és talán a gyülekezetenél is megmarad az a lelkesedés, amely a szervezést jellemezte. Sok új arc tűnt fel a találkozón, s ami a legfontosabb, sok kisgyermek is.

Gyermekek és léggömbök. Az egyik család négy kislánnyal érkezett: a legnagyobb nyolcéves, a többiek kétévente követték egymást. Édesanyjuk, Emese elmondta, jól működött a hírlánc: négyen is szóltak neki, nehogy elfelejtse a nyílt napot. Minden gyermek kapott lufit Zám Esztertől, lelkesen mutatták a zsákmányt.

Utána kedvükre dobolhattak, és játszhattak a szintetizátoron.

A Pröhle család szintén elhozta a gyermekeket, Misi volt a konferanszié. Pröhle Gergely országos felügyelő gyülekezetünk oszlopa és egyik kántora. A családi istentiszteleteken szintetizátorán ő rögtönzi az új énekeskönyv énekeinek kíséretét. Most nem lehetett jelen, vidéki felügyelőavatáson volt, de levélben köszöntötte a nyílt napot.

Szarvasvadászat borkostolóval. Pröhle Gergely barátja, Rókusfalvy Pál viszont eljött, és beszélt életének számos fordulatáról. Ő ismert médaszemélyiség,

szintén zenész. Sokgyermekes családból származik, mint Gergely, mindkettőjüknek négy gyermeke van, már édesapjukat is szoros barátság fűzte össze. Rókusfalvy Pál borászként már szintén hírneves, ő Etyek egyik „apostola”. Egyik fia épp külföldön bővíti borászati ismereteit, felesége az éttermet vezeti, ő pedig már inkább csak kedvenc mulatságát szereti művelni: traktorozik, s közben szivarozik.

Elmesélte, hogy a véletlen vezérelte Etyekre, de ma már csak a szőlője és a borai érdeklik. Hozott bort is, kiváló sauvignon blanc-t, jól ment a szarvaspörköltözhöz, amelyet Poltz Klaudia férjének köszönhetünk. Ő lőtte a kiváló vadat, Faragó Tamás bográcsban főzte meg nekünk, a lelkészné, Tódor Melinda pedig szarvasragulevest remekelt.

Kezes-lábos. Rókusfalvy Pál mesélte az etyeki kezes-lábos történetét. Ezt Szőke András humorista és ő találta ki: ócska lábosokkal megrakott szekéren járták körbe Etyeket, nagy zajt csaptak, hírül adva a borünnepet. Évente ismételték meg, a végén már mindenki azt gondolta, évszázados etyeki hagyományról van szó. Pedig dehogy.

Legyen a hidegkúti evangélikus nap is hasonló ünnep. Mi mást kívánhatna a krónikás, aki maga is a gyülekezet tagja: rendezzük meg sok éven át, csapjunk nagy hírverést, hogy végül úgy beszéljenek róla, mint régi helyi hagyományról.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

FOTÓK: PONGRÁCZ GÁBOR

Színpadai káprázattól mai életképig

A vihar: az elmúlás tündérmeséje.

„A báb nem korosztály, hanem műfaj” – olvasható a Budapest Bábszínház honlapján, és ezt bizonyítja idei évadának első előadása is. Shakespeare *A vihar* című drámáját kifejezetten felnőtt nézőknek ajánlja a rendező, Szikszai Rémusz.

„Mi történhet velem abban a pillanatban, amikor már biztosan tudom, hogy meghalok [...]»? »Lepereg előttem életem

FOTÓ: ÉDER VERA

filmje»? Vagy egy másik, furcsa történet jelenik meg az elmémbe: egy történet, ahol halálom előtt megnyugtatóan elrendezem a gyermekem jövőjét, megbüntetem azokat, akik ártottak nekem, majd megbocsátok nekik [...]. Sikerül-e megváltani önmagát az embernek, legalább a legvégső szorultság perceiben...?» – sorolja a kérdéseket a rendező a darab színlapján (*Budapestbabszinhaz.hu*).

A *vihar* Prosperóról, a trónjáról letaszított milánói herceg küzdelméről szól, s arról, hogy visszaszerezze jogos tulajdonát. De valójában ennél jóval többről: Shakespeare utolsó drámája mese és elmélkedés a politikáról. Lelepleződik benne a kisserűség és az ostobaság, és valódi hatalomnak tűnik a bölcsesség és a morális tartás.

Különleges zenével és lenyűgöző látvánnyal tárul elénk a mű. A szöveget Nádasdy Ádám remek fordításában élvezhe-

tik a nézők. A kitűnő színészi alakítások sora pedig magával ragadja azokat is, akik ritka vendégei a bábszínháznak. Prospero szerepében Fodor Tamás remekel, aki mellett parádés a bábszínészek játéka is.

Carmina Burana, a színpadai káprázat.

A 20. századi német zeneszerző, Carl Orff leghíresebb művének elsőpró erejű kezdőmotívumai közismertek. Azt azonban már kevesen tudják, hogy a *Carmina Burana* nem oratorikus mű, hanem kimondottan színpadra szánt alkotás. Ez a darab műfaj-meghatározásából is kiderül: világi dalok szólóénekesekre és kórusra, hangszerkísérettel és mágikus képekkel. Büszkéek lehetünk, hogy Budapest lett az a város, ahol ez világszínvonalon, szemet gyönyörködtető látvánnyal valósult meg.

Bogányi Tibor karmester számos alkalommal dirigálta már a művet, így lassanként egy szcenizált előadás víziója született meg benne. A három szólista, a Magyar Nemzeti Balett három művésze és a monumentális, százhusz fős énekkar köré lélegzetelállító látványt álmodtak az alkotók az Erkel Színház színpadára. A komolyzene rajongói, de az Operaházban ritkán megfordulók is élvezhetik az előadást. Külön öröm, hogy a darab koncepcióját Bogányi Tiborral és Könnyű Attila forgatókönyvíróval együtt Zászkaliczky Ágnes festő- és orgonaművész – aki korábban evangélikus templom kántoraként is dolgozott Finnországban – álmodta meg, és ő Bogányi Tibor mellett a produkció művészeti vezetője is. Az előadást bátran ajánljuk nyolcéves kortól.

Caligula helytartója – húsba vágó kérdések.

Sötét történelmi időszakban, a romániai kommunista diktatúra idején, az 1970-es évek elején született meg Székely János erdélyi magyar író történelmi drámája. Szász János rendező azt nyilatkozta a Nemzeti Színház magazinjának: „Nem vonatkoztathatunk el attól, hogy milyen közegben született a darab, ugyanakkor semmilyen buta aktualizálásba nem akartam belemenni. Elég egyértelműen és univerzálisan beszél ahhoz a

mű, hogy szabadon gondolkodjunk róla. [...] Arról beszél, hogy az ember meddig marad tisztességes, ha hatalom adatik neki. Petronius helytartó azt a parancsot kapta, hogy vigye be a jeruzsálemi szentélybe a császár-isten, Caligula szobrát. Megteheti, mert minden hatalom az ő kezében van, ő mégis hajlandó vitába bocsátkozni Barakiással, a szentély papjával, aki népe kiirtása árán is megakadályozná ezt. Székely János húsba vágó kérdéseket fogalmaz meg, és rendre válaszol is rájuk. A miénk is egy kérdéseket feltáró és azokat meg is válaszoló előadás. Nagyon világosan mutatja Petronius szándékait és azt is, hogy milyen utat jár be, s hogy melyik az egyetlen út. Nem kell rafináltan olvasni a darabot ahhoz, hogy ezt megtaláljuk benne.” (*Felfedezés – Szász János rendező; Nemzeti Magazin, VI. évfolyam, 1. szám*)

Petroniust Trill Zsolt egészen újszerűen, alakjának ironikus oldalát kidomborítva jeleníti meg, ellenpontját, a megin-gathatatlan főpapot Horváth Lajos Ottó játssza. Az üvegtalajú, a végén rácsos díszlet a hatalmas becsomagolt szoborral a közepén, valamint a modern elemekkel díszített római és a klasszikus zsidó ruházatot idéző jelmezek Vereczkei Rita ötletesen elegáns munkái. A Nemzeti Színház Gobbi Hilda Színpadán látható előadást tizennégy éves kortól ajánljuk.

A Herner Ferike faterja – generációk

tablója. Mi lesz egy év múlva? Mi az élet értelme? Előre meg van írva a létezésünk, vagy van lehetőségünk beleszólni? Ezekről a kérdésekről moralizál lapátjaikra támaszkodva – éleslátással és szikrázó humorral – három közmunkás egy falubéli árokban. Azért dolgoznak, hogy megkapják az állami segítyt. Klasszikus mai életkép valahol Magyarországon. Háy János darabjában három generáció tagjai jelennek meg különböző idősíkokban. Apák és fiaik ugyanazokat a neveket viselik: Krekács Béla, Herda Pityu, Banda Lajos. Vajon ugyanaz a sorsszerűség irányítja őket?

A Pincészház tavaly Háy János *A Gézagerek* című darabját állította színpadra nagy sikerrel, idén szeptemberben pedig *A Herner Ferike faterja* című „istendramáját” mutatta be. A népszerű színésznő, Börcsök Enikő ezzel a produkcióval debütált rendezőként. Az előadást tizennégy éven aluliaknak nem ajánljuk.

■ K. B.

Nem reklám kell, hanem diskurzus

Találkozás Fabricius Gábor médiadizájner-filmrendezővel

„Ha az identitásomat kellene meghatároznom, egészen elől áll a protestantizmus. Azt mondhatom, hogy meghatározóbb ez, mint a nyelvhez való kötődés” – mondja interjúnkban Fabricius Gábor médiadizájner, filmrendező, író, aki a felmenői között tizenegy evangélikus lelkészt tarthat számon. Szerinte a protestantizmus ma is a bizonyos ügyekért való hiteles kiállásban, a problémák néven nevezésében, az etikátlanságok feltárásában és abban képviselhet erőt, ahogyan diskurzust formál.

– Nagy múltú evangélikus családból származik, Soprontól a Felvidékig találunk evangélikus Fabriciusokat, illetve a családhoz kötődő épületeket, temetőket, sírokat. Ön mennyire tartja számon a gyökereit?

– A nyíregyházi vonalról még nem hallottam, a sopronit ismerem. 1592-ből való az első dokumentum a családunkról ebben az országban. Időről időre vannak olyan családtagok, akik a családtörténet kutatásával foglalkoznak, most éppen édesapám. A múlt század elején pedig Fabricius Endre kutatott, és ő az egész anyagot le is adta – érdekes módon –

a Mezőgazdasági Múzeumba, így most minden eredmény és dokumentum ott van. Az internet még izgalmasabbá tette a családtörténet kutatását, mert sok újabb anyag, kapcsolódás került elő. Mindebből a klasszikus vonatkozásokon túl a számomra érdekes kérdések egy részéről a protestantizmus missziója és kialakulásának története, illetve az értelmiség-polgárság története Közép-Európában. Ez más történet, mint az arisztokrácia története, sokan keverik. Tizenegy lelkész volt évszázadok alatt a családban, később megjelentek mérnökök, orvosok, jogászok. Mai szóhasználatnál mondhat-

juk, hogy évszázadok óta értelmiségiek voltak a Fabriciusok.

– Mennyire volt mindennapos az otthonukban az evangélikus ősről, a hitről beszélni?

– Ez nem kerül szóba, hanem értékrendként van jelen, azt mondanám, láthatatlanul. Számomra, ha az identitásomat kellene meghatároznom, egészen elől áll a protestantizmus. Azt mondhatom, hogy meghatározóbb ez, mint a nyelvhez való kötődés. Amikor évekig Londonban éltem, és egyetemen tanultam, angolul szóltam meg, de a gondolkodásom logikája, az értékrendem maradt. Ebből is látszik, hogy az ember kulturális háttére, orientációja eltörölhetetlen. El tudom magam képzelni egy másik országban, másik kultúrában élve, úgy, hogy ez az értékrend nem változik. Mindez azért is érdekes, mert a család német gyökerű, a tagjai a 19. századig kevésbé beszéltek magyarul. ►

– Milyen hatással van a munkájára reklámszakemberként, filmrendezőként az evangélikus háttér?

– A Max Weber-i protestáns munkaetikára gondol? Az egy szörnyű dolog – akár így is fogalmazhatok –, nyomasztja az embert, ha egy nap elmegy anélkül, hogy valami hasznosat csinálnék. A protestantizmus olyan hajtóerő, amely folyamatos korrigálásra, jobbításra, megoldásra ösztönöz. A munka, a folyamatos munka, a cselekvés maga a cél. Skandináviában, Hollandiában vagy az amerikai New England államaiban, mondjuk, Connecticutban, New Yorkban ez a gondolkodásmód nagyon könnyen tetten érhető. Magyarországról pedig teljesen világosan látszik, hogy alapvetően nem protestáns gyökerekkel rendelkező ország – az utcán járva, az emberekkel beszélve ez hamar kiderül –, annak ellenére, hogy a protestáns hatás a reformáció kezdetétől jelen volt. Kisebbségi létre rendezkedtem be.

– Nemrég azt nyilatkozta egy interjúban: itthon „nem csak az elmúlt években lett háborús a hangulatunk, már a rendszerváltás óta az. És nem az a baj, hogy megfogalmazódnak elvek és nézőpontok, hogy összecsapunk identitás-kérdésekben is, hanem az, hogy a másik

év, amiben nem látok túl nagy lehetőségeket? Különböző gondolkodásáramlatok próbálnak erre a problémára választ adni. A munka – elvont értelemben is – egy ilyen válasz. Munka magamon, környezetemen spirituális, mentális, szociális, fizikai szinteken. A protestáns értékrend a bálványok, a klisék, a status quo lebontására készítet, erről gondolkodik, ezért tesz. Nem véletlen, hogy a skandináv országokban, ahol ez alapgondolkodás, a legfelvilágosultabb, leginkább nyitott a társadalom. Ott képesek leginkább a diskurzusra, a társadalmi problémák analízisére, utána pedig gyakorlatias módon nyúlnak a társadalmi vagy mentális kérdésekhez. A diskurzus alapvetően problémamegoldás, és a protestantizmussal kapcsolatban azért említem, mert ahol diskurzus van, ott szembenézés történik a megoldandó problémákkal, igyekezet van bizonyos klisék, dogmák lebontását illetően. Amikor úgy magyaráznak dolgokat, hogy „azért, mert így szokás”, annyit kérdezek csak: „Na és?”

– Amikor a Budapesti Metropolitan Egyetemen tartott előadást fiataloknak a szakmájáról, a kivétítőn három fogalom szerepelt csupán: tehetség, kitartás, szerencse. Egy hívő fiatalnak ott

a teendője egy mai fiatalnak is. De erről szólt szerintem az elmúlt években az is, ahogyan a migráció kérdésében mert mást mondani – és egyáltalán: megszólalni – az evangélikus egyház.

– Idén 2429 fővel többen ajánlották fel a személyi jövedelemadójuk egy százalékát egyházunknak, mint tavaly, a felajánlott összeg pedig 45 832 940

A protestantizmus továbbélési stratégiája a problémák és az etikátlan ügyek feltárása, az azok ellen való kiállás, akár a meghurcoltatás vállalása is.

véleményének a kizárása a cél, kevésbé a megértése. Mindkét oldalról”. Ebben mutathat valami kiutat a protestantizmus, az egyház? Diskurzusra hajlandóbbak vagyunk?

– Nem hasonlítanám össze a kulturális különbségeket, viszont deklarálnám a sajátunkat. Ahogy mondtam az előbb, ez a hit az etikai korrekcióban, a tiszta lényeg felmutatásában érdekelt. A Max Weber-i munkaetika purista, problémamegoldó iránymutatás arra, hogy mit csináljak az életemmel, amiről esetleg úgy érezhetem, hogy sehova nem tart. Értelmetlennek tűnik a hetven-nyolcvan

van még a hit. Hogyan fér bele ebbe a hármaskrédóba a hit? Mit tanácsolna egy pályája kezdetén álló hívő fiatalnak?

– A hit számomra a kitartás szó alatt-mellett foglal helyet. Sokszor gondolkodtam a protestantizmus forradalmi jelenségén, az alapítók kitartásán. Más szóval a keletkezéstörténet DNS-szinten hordozza magában a továbbélés stratégiáját. A protestantizmus továbbélési stratégiája a problémák és az etikátlan ügyek feltárása, az azok ellen való kiállás, akár a meghurcoltatás vállalása is. Ez van. Ebben a keletkezéstörténetben ott van a kitartás, a veszélyek vállalása – ez

forinttal nőtt az előző évihez képest. Egy egyház-finanszírozásról szóló konferencián az egyik hozzászóló ezt egyértelműen annak tudta be, hogy az evangélikus egyház láthatóvá vált bizonyos témákban, leginkább a menekültkérdésben. Szakmailag hogy látja, lehet ennek valóban ilyen, adakozásra ösztönző hatása?

– Teljesen egyértelműen. Semmi más lehetőség nincs a tömegkommunikációban, mint hogy akut kérdésekben diskurzusokat kezdünk. Kelet-európai be-tegség, hogy nem merünk kiállni, nem merjük elmondani, ha valamit másként, árnyaltabban látunk. Ennek megvannak

a történelmi és társadalompszichológiai okai – sajnos itthon inkább a félelem dominál, kevésbé a vállalás.

– **Kell reklám az egyháznak? Egyáltalán milyen a jó reklám az egyház számára?**

– A klasszikus formában nem létezik egyházi reklám, nevetséges is volna. Amiről valójában szó van – ha jól művelik –,

Bibliát, avítt mesekönyvnek látják, látatják, nem pedig egy problémamegoldásban használható, kulturális beágyazottsággal is rendelkező segítségnek. A kőtblán szereplő tiltások nem pusztán azért tilosak, mert oda vannak írva, ne tekintsük dogmának őket, hanem azért, mert a szöveg – profánul fogalmazva – praktikus „működési elveket” nyújt a

bár az egyháztagek, a templomba járók száma általánosan csökken, az Istenben hívők száma növekszik az utóbbi időszakban.

– Azt látom, hogy nagyon sokan, ötszázán jönnek például a *Zeitgeist* című sorozatunk [*előadások, beszélgetések a kreatív szakmák számára – a szerk.*] alkalmaira is – miközben minden egy gombnyomásra elérhető az interneten, akár a telefonunkon –, mert kell a közösség, az értékrend, a globális tudás, válaszokat keresnek a kérdéseikre. Mára teljesen megszűnt a médiának a klasszikus, régi, iránymutató szerepe. A fiataloknál most nagy a zavar azzal kapcsolatban, hol van érték, mik az értékes dolgok, mi felé induljanak el, nincsenek olyan támpontok, mint régen. Nincs szerkesztett tartalom, átlátható hierarchia. Ezek nélkül pedig az emberek többségének nincs kapaszkodója. A hit ilyenkor jelentene támaszt, ha az egyház aktuálisan jelenne meg. Ha az ember megérti azt, hogy akárhogy is, de egy nála nagyobb erő hatja át a világot, akkor sokkal nyugodtabban, tisztábban tud létezni. Érdekes megnézni, miért vonz tömegeket Csernus Imre vagy Böjte Csaba. Ha van ok a megszólalásra, van egy-egy ügy, akkor világos, hogy mit jelent a hit – de az egyház nem lehet maga az ügy, annak semmi értelme sincs, az maga a dogma.

– **Kell az ügyszőz egy karizmatikus vezető is, vagy anélkül is lehet?**

– Anélkül nem lehet. Tele van üggyel a világ, amiről beszélni lehetne, csak válogatni kell. Minden napra jut téma, amelyben várják az emberek a válaszokat. Nem reklám kell, hanem diskurzus. A pedofiliától a kihasználáson, a menekültügyön keresztül az egészen extrém szerzési vágyig vagy a családon belüli erőszakig sorolhatnánk az ügyeket. Sok olyan dolog van, amelyben nincsenek egyértelmű válaszok, de a diskurzus már önmagában válasz. Erdély Miklóst idézném, aki szerint „kész van, ami kész”. Nincsenek egyértelmű és végleges válaszok, kérdésfelvetések lehetnek, és kérdésfelvetésen keresztül létrejött diskurzusok. Az a társadalom, ahol vannak beszélgetések, már boldogabb közösség, sőt családon belül is ugyanez a helyzet. Nincsen tökéletes család vagy párkapcsolat. Egy ideig ezt hiszszük, de aztán rájövünk, hogy nincs, csak a diskurzus van, és a munka: dolgozni azon, hogy jobb legyen.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

az a párbeszéd. A közösségi média – Facebook, Twitter, Instagram – megjelenése után még inkább. Ha a bevonás, a tematizálás, a bevonáson keresztüli párbeszéd megtörténik, akkor él az egyház – mert mi is a hit, ha nem aktualizált válaszok egy értékrend szerint? Ha ezt nem képes megtenni, akkor előbb-utóbb meghal. Az emberek hétköznapijaiban kell jelen lenni releváns aktualitásokkal, amelyeken keresztül az értékrend felmutatható. Ha az egyházak nem szólítják meg a társadalmat, akkor – bármennyire szomorkodunk is ezen – ki fognak ürülni a templomok. Nagyon sokan félreértik a

sikeres, tiszta, nyugodt anyagi élethez, gondolkodáshoz. Azaz a földi poklokat el lehet kerülni azzal, ha figyelünk rájuk. Gondoljon mindenki a saját életére, amikor egy-egy hibának megjelentek a következményei. Mindez fontos, több ezer éves tudás! De ez az üzenet, ez a fontos információ nehezen, porosan jut el a társadalomhoz. Azt látom, hogy az egyház képtelen ezzel a nagyon szekularizált világgal kapcsolatot teremteni, és akkor jönnek a szekták.

– **Érdekes kutatási eredményt ismertettett nemrégiben Kamarás István OJD szociológus, az Akadémia doktora:**

Reményt adni az üldözötteknek is

Nigériai vendégek egyházunkban

Az egyháznak fel kell mutatnia, hogy Isten az üldöztetések közben is létezik, és az emberek gondját viseli, és azt is, hogy az egyház segít: otthont ad, betegséget gyógyít, megerősít és vigasztal – vallja Amos Elisha Gaya nigériai evangélikus püspök. Az egyházi vezető és Nuwayina Sekenwa Briska egészségügyi szakértő, diakóniai koordinátor szeptember 22-én érkezett hazánkba egyházunk vendégeként. A Kötőszó evangélikus blog munkatársa az országukat sújtó nehézségekről, az egyház szerepéről és magyarországi tapasztalataikról kérdezte őket.

– A Magyarországon élők viszonylag keveset tudnak Afrikáról és az afrikai országokról. Hogyan mutatná be röviden Nigériát?

– **Amos Elisha Gaya:** Nigéria Nyugat-Afrikában található, százharmincmillió lakosa és harminchat állama van. Országunk demokrácia, van elnökünk, alelnökünk, szenátusunk.

– Mit érdemes tudnunk az önök egyházáról, amely a Krisztus Nigériai Evangélikus Egyháza nevet [*Lutheran Church of Christ in Nigeria, LCCN – a szerk.*] viseli?

– **A. E. G.:** Az LCCN-t 1913-ban alapították dán misszionáriusok, élükön Niels Brønnummal, aki húsz-harminc éven át végezte ezt a missziói szolgálatot, míg végül 1948-ban öt bennszülöttet ordinált. Mára van egy egyetemünk, ahol a lelkészeket és a hittanárokat képezzük. Emellett két iskolánk is működik, közülük ki kell emelni a Junior Seminaryt. Nigériában ugyanis az állam nem teszi lehetővé egyházi iskolák alapítását, ezért a hittudományi egyetemünkkel együttműködve létesítettük ezt a teológiai előképzőt, amelynek a tanrendje szinte teljesen megegyezik más középiskolákéval. Egyházunkban több részleg működik, köztük ifjúsági, missziói, női és diakóniai. Kilenc egyházkerületből álló egyházunkat jelenleg Musa Pantí Filibus érsek irányítja. Ő jelenleg a Lutheránus Világszövetség elnöke is.

– Milyen társadalmi problémákkal, kihívásokkal kell szembenézniük az országban?

– **A. E. G.:** Nigériában három társadalmi osztályról beszélhetünk. Gazdagokról,

középosztálybeliekről és szegényekről. Az egyik legnagyobb probléma, hogy a nigériai fiatalok nagyon nehezen találnak munkát, akár az egyetem elvégzése után is. Régen ez nem így volt. A mai fiatalok közül sokan nem tudnak mit kezdeni magukkal, ezért fennáll a veszély, hogy rossz társaságba keverednek, drogoznak, kárt tesznek magukban és a környezetükben. Gyakran találkozunk ezzel a jelenséggel a nagyvárosokban, ahol nehezebb odafigyelni rájuk. Nagy kihívás továbbá, hogy sokak élete a gazdasági változások során tönkrement, és egyik napról a másikra élnek. Különösen annak fényében kihívás ez, hogy sajnos vannak politikusok, akik csak magukra gondolnak, és például a nyilvánosság előtt is nyíltan vállalva a gyermekeiket gazdag iskolába íratják be, miközben a szavazóikat cserben hagyják. Nem mindegyik politikus ilyen, de ha már egy-kettő ilyen, az is épp eléggé feltűnő. Mindazonáltal a nigériai társadalomban a nők szenvednek a legtöbbet. Gyakori, hogy a férfi otthagyja a családját, és a gyerekekkel együtt minden terhet az egyedül maradt nőnek kell hordoznia. Nincs olyan nő a világon, aki egyedül hagyna egy szenvedő gyermeket. Nagyon különleges, szeretettel teli embereknek tartom őket. Komoly probléma az egészségügy is. A kormány által fenntartott kórházak rosszul felszereltek, nehezen tudják ellátni a betegeket, és ha egy kórház mégis jól működik, az ellátásnak akkor is olyan költségei vannak, amelyeket sokan nem engedhetnek meg maguknak.

– Mit tehet az egyház a kritikus helyzetben lévő fiatalokért és nőkért?

– **A. E. G.:** Nekünk egyházként azt a kérdést kell feltennünk magunknak a fiatalokkal kapcsolatban, hogyan tudjuk elvinni az életükbe Krisztust, hogy ezáltal aztán hasznos tagjai lehessenek társadalmunknak. Segítjük a szegényeket és a nőket, és lehetőségeinkhez mérten igyekszünk az egészségügyi ellátást is támogatni. Az egyház főleg ezeken a területeken van jelen. Sokszor az anyagi nehézségek miatt csak rámutatni tudunk ezekre a problémákra, nem tudjuk enyhíteni őket, de szüntelenül próbálkozunk kell.

– Több olyan segítő kezdeményezés van az egyházukban, amelyben egyre több vagy szinte kizárólag női vezetők tevékenykednek.

– **A. E. G.:** Nigériában a nők szenvednek attól, hogy a férfiak nincsenek jelen az életükben. Legtöbbjük háborúban, támadások során veszti el életét. Sok nő fogadott be özvegyeket, árvákat a saját családjába, anyagi helyzetből függetlenül. Ez olyan terület, melyre az egyház mindenképp oda fog figyelni a jövőben.

– **Nuwayina Sekenwa Briska:** Van egy afrikai mondás: „Ha oktatsz egy férfit, akkor egy embert oktatsz, ha oktatsz egy nőt, akkor oktatsz az egész nemzetet.” Látjuk, hogy egy nő gondolja a saját életét, és gondolja a családjáét. Arra szeretnénk nevelni a nőket, hogyan éljenek egészségesebb életet, és hogyan előzzenek meg betegségeket. Egy statisztika szerint minden ötödik másodpercben meghal egy gyermek maláriában. A malária hatalmas probléma Afrikában. Fontos felhívni az emberek figyelmét, különösen a nőket, hogyan lehet megelőzni. Ehhez képzéseket szervezünk. Ezeket próbáljuk a leggyakrabban, leghatásosabban lebonyolítani. Például külön alkalmakat tartunk a közösségekben, vagy az istentiszteletek után ülünk össze a helyiekkel. Meghallgatjuk a tapasztalataikat, véleményüket, gondjaikat. Válaszokat keresünk a kérdéseikre, hogy mit tehetünk a problémák ellen, és hogy miként menthetjük meg a várandós anyákat, a fiatalokat, a gyermekeket. Azt szeretnénk, hogy közösségeinkben felnőjenek a következő generációk, és ezért mindent meg kell tennünk mint egyháznak. Az emberek kezdik elveszíteni a reményt, és ezt nem engedhetjük meg. Hinnünk kell abban, hogy jóra fordul az életünk. Minden nemzetnek megvan a maga problémája, de hiszem, közös ben-

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A nigériai vendégek és Fabiny Tamás püspök Luther végrendeletével

nünk, hogy megoldásokat keresünk arra, hogyan lehet segíteni másoknak, és hogyan győzzük le az akadályokat.

– **Nigériában működik a világ egyik legveszélyesebb, egyben keresztényellenes terrorista szervezete, a Boko Haram. Hogyan tud szolgálni az egyház ilyen körülmények között?**

– **A. E. G.:** Az egyháznak az üldöztetések alatt is meg kell állnia, és demonstrálnia kell a hitét és bizalmát Istenben. Ha az egyház megrendül, akkor a társadalom elveszti a reményt. Ha van egy krízis – nálunk ilyen a Boko Haram-helyzet –, amelynek során embereket ölnek, akkor Istennek szolgálatba kell állítania olyan embereket, akik másokat megmentenek. Olyanokat, akik kiállnak másokért, bátorítanak másokat, hogy a többiek ne veszítsék el a reményt. Ha az egyház nem ilyen, akkor az emberek még akár Isten létét is megkérdőjelezzik. Fel kell mutatni, hogy Isten igenis létezik az üldöztetések közben is, és gondjukat viseli. És azt is, hogy az egyház segít: otthont ad, betegséget gyógyít, megerősít és vigasztal. El kell mondani az embereknek, hogy Isten él és cselekszik ebben a világban, és a társadalomnak szüksége van erre, s en-

nek érdekében az egyház nagyon sokat tehet. Egyszer megtámadtak egy falut, amelynek a gyülekezete az én kerületembe tartozik. Fabiny Tamásnak és Buda Annamáriának mutattam ezt a falut, személyesen látták, hogy mit tett ott ez a szervezet. A támadáskor érkeztem meg autóval. Egy asszony szaladt felénk, aki azt mondta, ne menjünk tovább, mert a terroristák ott vannak. Motorra ültem, és egyedül bementem a faluba, ahol a házak és a templom még lángokban állt. Amikor az emberek látták, hogy élve visszatértem, ők is felbátorodtak, és visszamentünk megmenteni, ami ott maradt. A krízis közepén gondolkodás nélkül cselekedtem, éreztem, hogy Isten vezet, ő megvéd engem és az ott lévőket. Ez olyan tapasztalat, mely azt mutatja, hogy az egyház igenis bekapcsolódhat, segíthet az embereknek, és egyes esetekben visszájára is fordíthatja ezeknek a szervezeteknek a működését, hatását.

– **Először vannak Európában, Magyarországon. Milyen élményekkel gazdagodtak, és mit üzennének Magyarországnak?**

– **A. E. G.:** Tapasztalataim szerint a magyar emberek barátságosak és vendégszeretőek, illetve fontos számukra a történe-

lem. Él bennük a történelmi tapasztalat, tudják, hogy honnan jönnek, és fontos számukra, hogy ezt a hagyományt megőrizzék. Szembetűnő az is, hogy az egyház és az állam remek kapcsolatot ápol egymással. Meglepő látni egy olyan országot, ahol a kereszténység nagyon fontos, és a különböző keresztény egyházak szoros kapcsolatban állnak egymással.

– **N. S. B.:** Rendkívül hálás vagyok a magyar kormánynak, amiért lehetővé tette számomra, hogy idejöhessek Magyarországra, ugyanis nagyon hamar megérkeztek a vízumaink. Sok helyen ez nem így megy. Például Vietnamba szóló vízumot csak annak fejében adnak, ha van állandó idegenvezetőm, aki követ mindenhol. Nagy öröm volt még felkeresni a Parlamentet, látni azt a helyet, ahol az ország választott vezetői dolgoznak. Nigériában ez nem lehetséges, ezért különösen örülök, hogy itt megtehettem. Azt hittem, hogy hatalmas kulturális sokk fog itt érni, de igazán ott-honosan éreztem magam az első perctől kezdve. Nagyon remélem, hogy a jelentős kihívások ellenére a magyar emberek képesek lesznek minden egyes nap a szeretetből fakadóan tenni másokért.

■ NAGY SZABOLCS

Lepellel vagy lepel nélkül – Krisztus a válasz

Mit mondanak a tudományos vizsgálatok?

Fél évszázada, hogy dr. John P. Jackson fizikus érdeklődését felkeltette a torinói lepel. Az ereklye feltételezések szerint Jézus Krisztus halotti leple. Az amerikai tudós és harmincfős csapata 1978-ban kapott engedélyt – elsőként – a vizsgálatra. A kutatócsoport öt napon keresztül tanulmányozhatta a textilanyagot, majd a felvett adatokat éveken keresztül elemezték. Ilyen jellegű kutatást azóta sem végezhetett senki. A tudós szeptember 28-án az Erkel Színházban a 777 blog szervezésében több mint ezerhatszáz ember előtt beszélgetett Mohay Bence riporterrel a lepel eredetiségéről, a kutatás nehézségeiről, hit és tudomány kapcsolatáról.

FOTÓ: HEGEDŰS MÁRTON

Az amerikai tudós előadását komoly érdeklődés övezte, ezt mi sem mutatja jobban, mint hogy az esztétik szervező 777 blog szerkesztője, Vágvolgyi Gergely külön köszöntötte az esemény díszvendégeit: Herczegh Anitát, a köztársasági elnök feleségét, Bőjte Csaba ferences szerzetest, az esemény fővédnökét, Tarnai Richárdot, Pest megye kormány megbízottját és Ókovács Szilvesztert, a Magyar Állami Operaház főigazgatóját.

Bőjte Csaba testvér nyitóbeszédében elmondta: „Az egyház arra hívatott, hogy hit és erkölcs dolgában szóljon. Az, hogy a lepel eredeti vagy sem, tudományos kérdés. Éppen ezért ebben az egyház nem foglalt és soha nem is fog állást foglalni.”

A moderátor kérdésére, hogy a vizsgálat megkezdésekor milyen eredményt szerettek volna elérni, a fizikus így válaszolt: „Nem akartunk annak idején bizonyítani vagy cáfolni semmit. Tudtuk, hogy van valami fontos tulajdonsága a lepelnek, amelynek alapján sokan arra jutottak, hogy Jézus halotti lepléről van szó. Ezért érdeklődő tudósokként meg akartuk érteni,

hogy mitől ilyen ez a kép. Számos kísérletet dolgoztunk ki, amellyel hipotéziseket teszteltünk.”

Elhangzott a sokszor feltett kérdés is: lehet-e egy kutató úgy pártatlan a vizsgálatok során, hogy maga is hívő? Bár sokan úgy gondolják, a tudomány a hittel nem egyeztethető össze, ez valójában a szekuláris világ nézete – válaszolta Jackson. Véleménye szerint nem igaz, hogy az ember nem lehet jó tudós és jó keresztény egyszerre. Ha a kutató követ egy tudományos módszertant, akkor azt keresztény és ateista szemmel is el fogja tudni végezni, hiszen a vizsgálat és a módszertan nem változik.

A beszélgetésben szóba került a lepel eredetiségének a kérdése is. Sokan művészi alkotásnak gondolják, azonban a tudós szerint ezt a lehetőséget vizsgálataik során kizárták. „Arra jutottunk, hogy a leplen az arc nem egy művészi alkotás, erre nincs bizonyíték. Egy binokuláris mikroszkóp segítségével harmincszoros és hatvanszoros nagyításban nézhettük meg a lepel anyagát, és a mikroszkópon keresztül képeket is készítettünk. Senki sem talált bizonyítékot arra, hogy a testkép olyan szálakon lenne, amelyeket egy külső anyag összeragasztott. Ha festékpigment kerül egy anyagra, akkor az összeragasztja a szálakat, de itt a szálak teljesen külön voltak megszínezve, és így adták vissza a test képét” – szemléltette a színpadon lévő másolaton a tudós az eredményeket.

Jackson kitért a kormeghatározás hiábára is. Van olyan vizsgálati eredmény,

„A torinói lepel egy vászondarab, amelyet a Keresztelő Szent János-katedrálisban őriznek az olaszországi Torinóban. A lepel egy súlyos fizikai, külső sérüléseket szenvedett ember képét ábrázolja, amelyet a hívők Jézus Krisztus képmásának tartanak. Mindezek mellett a tudomány szempontjából rendkívül összetett és sokoldalú vizsgálatokat végeztek már a 20. században is, de ahogy egyre több dologra derül fény, úgy szükségessé válik több tudományterület keresztmetszetében vizsgálni a leplet.” (Forrás: 777blog.hu.)

amely szerint a lepel keletkezése a 14. századra datálható, történelmi forrásokból azonban arra lehet következtetni, hogy sokkal korábbi.

Végül arra a kérdésre is választ kaptak a jelenlévők, hogy vajon a kutató tényleg Krisztus halotti leplének tartja-e az anyagot. A kérdésre John P. Jackson a következőképpen válaszolt: „Azt gondolom, hogy ez Jézus halotti leple. Gondolom, és nem hiszem, mivel ezt a kijelentésemet az intellektusomra támaszkodva hozom meg.”

Lapunk kérdésére dr. Gáncs Tamás, a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének óraadója a következőt mondta: „Egyetemistaként, teológushallgatóként magam is foglalkoztam a torinói lepel titkával egy szemináriumi dolgozatban, és azóta is izgalommal figyelem az újabb és újabb fejleményeket a kutatással kapcsolatban, amelynek kommunikációjában sokszor sajnos legalább annyi a bulváros elem, mint a valóságos tudományos eredmény ismertetése. A kanonikus evangéliumok különböző hangsúlyokkal, eltérő részletességgel számolnak be Jézus feltámadásának körülményeiről, így magáról a halotti lepelről is. Mind a négy elbeszélés, lényegét tekintve, hitvallás arról, hogy a sír üres, Jézus él, legyőzte a halált, és van remény. Semmilyen történelmi, tárgyi bizonyíték vagy annak hiánya – így a torinói lepel eredeti vagy hamisítvány volta melletti érvelés – nem változtat azon, hogy a feltámadás nem bizonyítékok, hanem csakis hit kérdése a mindenkor keresztények számára.”

Szeverényi János, egyházunk országos missziói lelkésze így válaszolt kérdésünkre: „Bármilyen is a lepel története, eredete, különleges tárgy. Alig lehetne kifejezőbb Jézus-arcot ábrázolni, mint amelyet rajta láthatunk. Annyira titokzatos a keletkezése, hogy némelyek szerint a zseniális Leonardo da Vinci készítette, hogy megviccelje, gondolkodóba ejtse az utókort. Hitünket semmi esetre sem befolyásolják a tudományos magyarázatok, az újjászületett embernek nincs szüksége materiális bizonyítékokra. Jézus feltámadott, él, és ma is kijelenti magát a Szentlélek által. »Jézus miénk! Nekünk elég ő!« – énekeljük *Evangélikus énekeskönyvünk* 577. énekében, és a reformátorokkal együtt valljuk: sola gratia, sola fide, sola Christus, sola Scriptura.”

■ HARMATI DÓRA

Képes láttelel

World Press Photo kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban

FOTÓ: NEIL ALDRIDGE

A 19. században feltalált fényképezés óriási hatást gyakorolt az emberekre, a kultúrára. Milyen érdekes, izgalmas dokumentum például a Petőfiről készült dagerrotípia! Manapság szinte mindenki fotózik digitális géppel vagy mobiltelefonnal. Milliósámra készülnek a képek, és szinte azonnal ki is posztolják őket az internetes felületeken. Sok igénytelen, ingyen elérhető fotókezelő szoftverrel manipulált kép készül, ugyanakkor érzékelhetően pozitívan is hatnak egymásra képeikkel az emberek. Tanulják a látást, a fényvel való találkozást, a színek varázslatos világát. Dokumentálnak, hírt adnak magukról, élményeket osztanak meg és gyönyörködhetnek.

Az évenként megrendezett World Press Photo kiállítás a profik világa. Az alkotások egy része hajlik a hatásvadászatra, aránytalanul sok a vér, a szenvedés a képeken, a bemutatott fotók mégis a mi világunkról, életünkéről szólnak. Számomra is meglepő volt látni Magnus Wennman svéd fotográfus képét a reményvesztettség-szindrómában (*uppgivenhetssyndrom*) szenvedő lányokról, akik a külvilág ingeire egyáltalán nem reagálnak. A kiváltók feltehetően a trauma, a stressz és a depresszió.

A kiállítás plakátján és prospektusán szereplő orrszarvúfotó első pillantásra megijesztett, de a leírásból kiderült, hogy

ez kép inkább a reményt jelképezi, mert a dél-afrikai orrvadászok elől elmenekített példányt ábrázolja.

Az idei tárlaton az előző évekhez képest több pozitív tartalmat hordozó képet láthatunk az emberi alkotóerőről, segítőkészségről, játékról, életörömről, környezetvédelemről. A rendezők így írnak: „A kiállítás jelentősége több mint egy kiemelkedő vizuális élmény, hiszen a bemutatott alkotásokon keresztül a látogató jobban megértheti a világban zajló folyamatokat. A kiállítás 134 képét a nemzetközi zsűri 73 044 fotóból válogatta Amszterdamban. Ezt a hatalmas képanyagot 125 országból 4548 fotográfus küldte el nyolc különböző kategóriában. Az évente megrendezett kiállítás fontos része a nemzetközi és a magyar kulturális életnek egyaránt: a világ 45 országában 100 helyszínen több mint négymillióan látogatják. A mostani tárlat szintén a világra figyelmet, a világ felé nyitást, életünk többféle relációban létező alakulását hivatott dokumentálni. A szélesebb látogatói közönség így a magyar történelem értékeivel, fordulataival párhuzamosan ismerheti meg saját korunk tágabb környezetének kihívásait, problémáit, más népek életét.”

A nemzetközi szempontból is kiemelkedő tárlat október 23-ig várja a látogatókat a Magyar Nemzeti Múzeumban.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Osztályszellem

A magyar 1956 német történelmi filmen

A néma forradalom (*Das Schweigende Klassenzimmer*). Német dráma, 111 perc, 2018; magyar felirattal. Írta és rendezte: Lars Kraume.

Lars Kraume német rendezőnek az idei müncheni filmfesztiválon Békedíjjal és rendezői díjjal méltatott, A néma forradalom című filmje egészen új látószögből mutatja be az 1956-os magyarországi események hatásait. Egy keletnémet középiskolai osztályról szól, amely kiállt a magyar forradalmárok mellett.

A film valós eseményeket feldolgozó története szerint Stalinstadtból, a keletnémet Sztálinvárosból 1956 októberében néhány középiskolás fiatal Nyugat-Berlinbe látogat. A mozihíradóban láttak és az újságoknak a budapesti eseményekről szóló tudósításai rádöbbenek őket arra, hogy az otthon hallott propagandával szemben nem ellenforradalmi zavargások zajlanak Magyarországon. Hazatérve illegális rádióadásokból igyekeznek tájékozódni a magyar eseményekről. Amikor pedig meghallják a téves hírt, hogy Puskás Öcsi is áldozatul esett a szovjet intervenciónak, az érettségi előtt álló osztály úgy dönt, hogy az egyik órán egyperces néma csönddel adózik a ma-

gyar mártíroknak, egy nap alatt felforgatva szűkebb környezetük és a keletnémet elvtársak életét.

Az esetet egy tanár hamar jelenti az iskolavezetésnek, az ügy pedig pillanatok alatt eljut – egy párttag kolléga fontoskodása által – egészen az oktatási miniszterig, aki maga utazik a helyszínre, hogy a fiatal „ellenforradalmárok” körmére nézzen, és kilátásba helyezze az érettségitől való eltiltást. A mozi azonban nemcsak a diákok, hanem a családjaik körülményeit is bemutatja, így újabb és újabb történetekkel gazdagodunk az egykori keleti blokk mindennapjairól.

Barátság, szerelem, árulás, lelkesedés a rendszerért vagy épp túlélési ösztön – mind megtalálható Lars Kraume alkotásában. Öröm nézni a diákok igazságvágyát, tenni akarását. Az egyperces néma csend ötletgazdája, Tom Wächter (Tom Gramenz) és barátja, Theo Lemke (Leonard Scheicher) közötti diábarátság szintén példaértékű, hiszen az ugyanazért a lányért való rajongás és a kamaszkor egyéb megpróbáltatásai sem tehetik tönkre.

Kiemelendő még a halott apját hősként tisztelő, hithű kiskommunista Erik Babinsky szerepében Jonas Dassler, akinek a tekintete és a játéka már az első pillanatban sokkal többet sejtet egy szimpla „KISZ-strébernél”. Külön érdekes, hogy Erik mostohaapja evangélikus lelkész, aki a konfliktusokat mindig őszintén, a gyerek érdekeit szem előtt tartva próbálja megoldani.

A néma forradalom nemcsak egy osztályközösség formálódásáról, az egymáshoz való kiállásról szól, hanem a családi közösségek belső harcairól is. A szülők magatartása is sokszor példaértékű, ahogy a legnehezebb pillanatokban a gyermekük számára legjobb döntést hozzák.

A végig fenntartott feszültség, az olykor felbukkanó humor és a remek színészi alakítások teszik élvezetessé az alkotást. Bátran állíthatjuk, hogy a nagy sikerű *A mások élete* után *A néma forradalom* egy újabb kiváló német történelmi játékfilm, mely a magyarokhoz – hazai vonatkozásai miatt – még közelebb állhat.

■ KÉZDI BEÁTA

EGY PAPNÉ TITKOS NAPLÓJÁBÓL

A parókia

A paplak az állandó készenléti állapot másik neve. Én legalábbis ennek éltem meg. A férjem tudatosan döntött úgy, hogy lelkész lesz, velem csak megtörtént, hogy papné lettem. Nem volt sem különösebb előképzettségem rá, sem ilyen ambícióim. Igaz, már előtte is jártam bibliaiskolába, gyülekezetbe, tartottam hittant, jártam terepre, ahol időnként a bőrén érezte az ember, hogy mi is az a misszió. De amikor hazamentem, újra csak egy ember voltam, aki álmos és nyugós lehet, néha megbetegszik, vagy elfoglalt, szóval, hétköznapi. A parókia lett az a hely, ahol mindig papnénak kellett (volna) lenni.

Egy nap hatalmas kosár babaruhát teregettem, mivel a kicsinyeim éppúgy gyártották a szennyest, mint a többi csemete. Megállt egy autó a házunk előtt, a látogató bejött az udvarba, és megkért, hogy küldjem ki a lelkészt. A férjem azonban éppen nem volt otthon. Mondtam, hogy küldhetnek velem üzenetet neki, mire a látogató:

– Nem, köszönöm. Akkor inkább a papnéval beszélnék.

Persze, teregettem. Mi több, pelenkákat is. Nem különböztem a többi halandótól semmiben, de ettől kikerekedett a szemem.

– Én vagyok a papné – jelentettem ki elég határozott hangon.

– Jaj, bocsásson meg. Azt hittem, hogy... hogy a kisegítő személyzet – hátrált. – Nem gondoltam, hogy a papné maga tereget.

Á, nem, biztosan bejárónője van. Na, jó. Máskor a főzéssel voltam elfoglalva, amikor betoppant valaki.

– Ti ilyeneket esztek? – kérdezte.

Abszolút hétköznapi táplálék főtt a fazékban.

– Miért? Mit ennénk? – állt meg a kezében a fakanál.

– Hát... Húsleves, sült húst meg ilyesmit – mondta bizonytalanul.

Rögtön felsejlett bennem egyik előjárónk, aki olyan hálás volt a gyümölcsleves-nyúlporékolt ebédért. Azt mondta, mindenki a kedvében akar járni, így legalább heti ötször kénytelen húsleves

enni. Bizony, emberek. Ugyanazt esszük, mint ti! Sőt néha még menzajakát is. Mint például akkor, amikor újra dolgozni kezdtem a gyerekek óvodába kerülése után. Egyszer váratlan vendégek érkeztek hozzánk, és leplezetlen álmélkodással nézték az iskolai konyha menüjét. (Na, jó, ezzel néha én is így vagyok.)

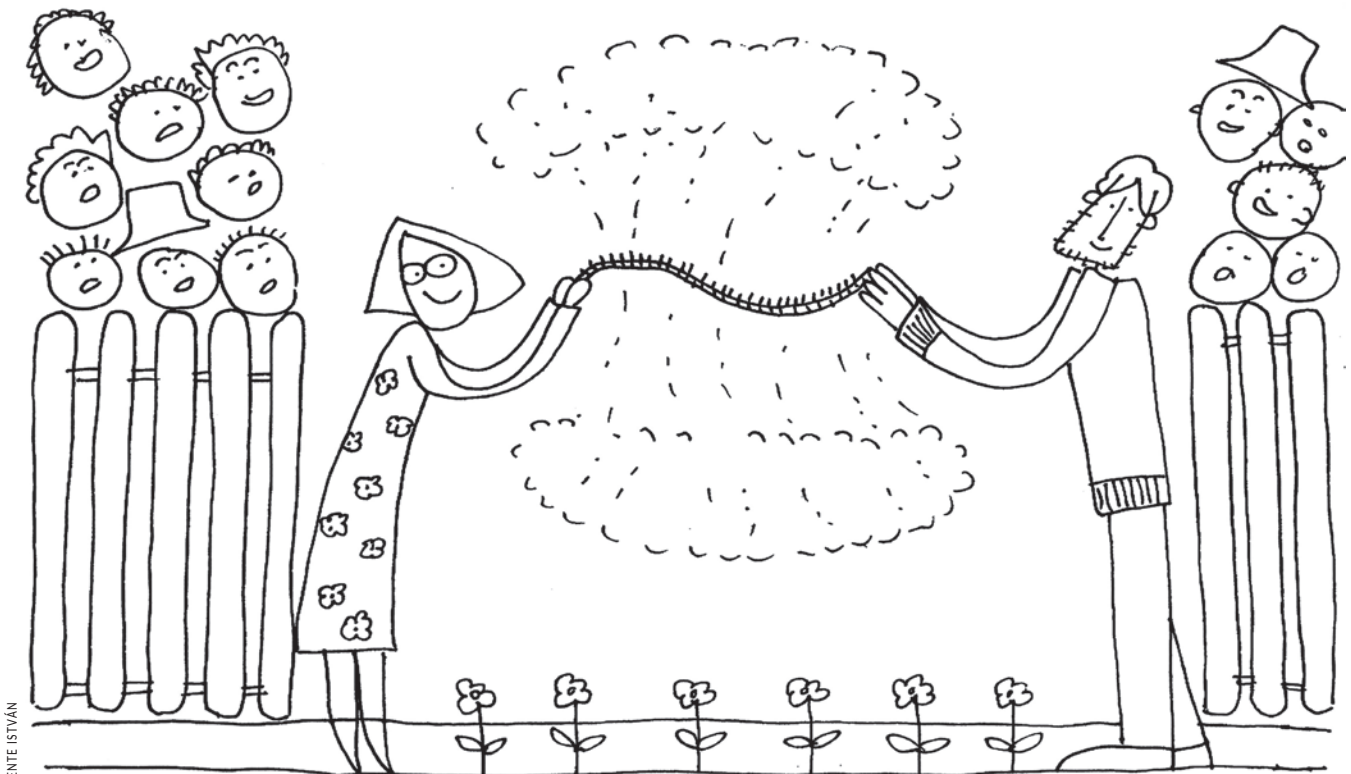
A parókia tehát olyan hely, ahol mindig szem előtt van az ember.

Még fiatal házasként szőnyegetek ráztunk ki az udvaron. Számoltunk, hogy sikerüljön egyszerre mozdulni, fintorogtunk a portól, néha valamelyikünknek kicsúszott a markából a szőnyeg csücske, ilyenkor morogtunk és röhögünk felváltva. Már egészen belejöttünk, amikor a férjem szól: „Na, most már menjünk be, mert fél órája senki nem dolgozik a hivatalban.”

És ahogy hátrapillantottam, csakugyan: a hatalmas épület minden ablaka tele volt bámszokódó fejekkel. Elég rondán nézhettem rájuk, mert mind egyszerre próbáltak fedezékbe vonulni. Csak reménykedem, hogy a nagy tolatásban senki nem sérült meg aznap.

Szerencse, hogy akkoriban nem volt még Facebook és YouTube. Különben azóta is szőnyeget rázogatnék ott huszonöt évesen. Bár ha jobban meggondolom, akkor az örök fiatalságom garantált lenne.

■ FÜLLER TÍMEA

Elveszve

Alig múltam tízéves, amikor először kellett egy koporsó mellett megállnom. Úgy emlékszem, az rémített meg a legjobban, hogy a szerettem sírnak. Ötvenhat éves nagymamát akkoriban olyan vénséges vénnek gondoltam, hogy teljesen helyénvalónak tűnt a búcsú.

Néhány évvel később, amikor egy szívemhez közel álló fiatal rokonunkat veszítettük el, már sokkal komolyab-

ban belém nyilallott a rettenet: a halál ilyen közel tud merészkedni az én kis világomhoz is. Nemcsak nagyon öregekkel, nemcsak másokkal, hanem velünk is megtörténhet. Akkor még nem tudtam, nem voltam képes egészen addig eljutni, hogy nemcsak megtörténhet, hanem meg is fog majd történni.

Ahogy a virágokkal felékesített koporsót néztem, hirtelen úgy meglepett a magam kicsinységének tudata, hogy

majd agyonnyomott. Izzadni és vacogni kezdtem. Gombóc nőtt a torkomban, összeszorult a gyomrom, reszketett a lábam. Olyan gyengének és elveszettnek éreztem magam. Szerettem volna, ha valaki átölel, és jó erősen szorít, tart, kitart, megtart. Mi lehet olyan stabil és megbízható, hogy ne erről szóljon most már életem hátralevő ideje?! Nagyon lassan hígították fel a hétköznapiak ezt a tömény sötétséget – legalább tapo-

gatódzásra alkalmas félhomályba –, és még akkor is olyan volt, mintha ködben járnék.

Mintha ködben járnék... Egy réges-régi októberi napra emlékeztetett ez az érzés. Arra a reggelre, amikor először engedtek el a szüleim egyedül a közeli pékségbe. Nem lehettem több öt évesnél, mégis élesen emlékszem az egészre. Büszkén és magabiztosan indultam el. Sokszor megtettem már a szüleimmel ezt az utat, és teljes képtelenségnek tűnt, hogy eltévedhetnék. Vidáman lóbáltam a szatyrot, benne a pénz is ismerősen csilingelt. Úgy ismertem a környéket, mint a tenyeremet, és most nagyon elégedett voltam magammal. Elég nagy vagyok ahhoz, hogy egyedül vegyem meg a kenyeret.

Egészen a pékségig álmodoztam arról, mi mindenhez vagyok még elég nagy ezek után. Ott egy kicsit megzavart a „nagyságban” az a tény, hogy be kellett kopognom, hogy egyáltalán észrevegyenek, és nem értem fel a pultot, de az eladó néni kedves volt, segített, és a fizetés is olyan komoly, felnőttes dolognak tűnt, hogy egészen megvigasztalódtam. A friss, meleg kenyérrel a táskában aztán pördültem egyet a sarkamon, hogy diadalmasan hazainduljak, de ekkor szörnyű dolog történt.

Míg én elmélyülten intéztem a bevásárlást, a reggeli fátyolos köd sűrű tejfölszerű valamivé változott, amelyben az orrom hegyéig sem láttam. Még az ujjam is a szájamba tévedt az ijedségtől, pedig az igazán gyerekes szokás. De akkor nem érdekelt semmi. Remegve szorítottam magamhoz a jó meleg kenyeret, léptem egye-kettőt, hátha felfedezek valami ismerőset, de csalódnom kellett. Nem volt sehol a piros ház, a karcsú kis nyírfa, a parkoló mögötti hosszú gyársor. Semmi, semmi, csak a nyirkos, szurkálós, fehér köd mindenütt. Megint léptem előre párat, de ezzel csak annyit értem el, hogy már a kenyérbolt is eltűnt a jó illataival és a mosolygós eladó nénivel együtt. Nem volt már semmiféle biztos pontom se fönt, se lent, se elől, se hátul.

A félelem összeszorította a torkomat. Rájöttem, hogy elvesztem. Lehet, hogy nem is jó irányba indultam el. Lehet, hogy többet léptem, mint hiszem, és már egész másik helyen vagyok. Egy ismeretlen helyen, ahol soha senki nem fog rám találni. Nagyon megsajnáltam magam: szegény kis elveszett gyerek. Úgy belesajdult a

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Ha a kirakó darabjait a helyükre illeszted, elolvashatod az igei biztatót

gondolatba a szívem, hogy sírni kezdtem. A meleg könnyektől vizes arcom fázott a szurkálós ködben. Csak a jó meleg kenyér vigasztalt egy kicsit. Öleltem, mintha az életem múlna rajta. Végül bele is haraptam az illatos, ropogós végébe, pedig tudtam, hogy azt nem szabad. Potyogtak a könnyeim, és rágtam vigasztalásra várva a finom, bár kissé elázott kenyérvéget.

Ekkor léptek közeledtek, egy zseblámpa fénye világított éppen felém, amitől úgy megszéppentem, hogy csuklani kezdtem. Na most! Most jön egy rettenetes idegen, felkap, a hóna alá csap, meg sem áll velem, amíg... De be se tudtam fejezni a félelmetes képzelgést, apukám állt meg előttem. Elmosolyodott, leguggolt mellém, a karjába vett, és azt mondta: „Gyere, Titike, hazamegyünk.”

Úgy megkönnyebbültem, hogy még szólni is elfelejtettem. Sőt valami titokzatos módon még el is aludtam a vállára hajtott fejjel, azt hiszem, mert a következő, amire emlékszem, a meleg kakaó volt, amelyet anyukám erőltetett belém, miközben a kis hideg lábaimat dörzsölgette, lehelgette.

Senki nem oktatott ki a harapás csúfította a kenyér miatt, és nem gúnyolt ki, amiért eltévedtem. Nagyon jó volt

otthon. Biztonságos, meleg és ismerős. Csak nagy nehezen találtam rá a szavamra megint. „De hát hogy találtál meg engem, apu, abban a nagy sűrű ködben?” – böktem ki végül legnagyobb kérdésemet.

Anyukám és apukám összenéztek, elmosolyodtak, aztán pironkodva vallották be, hogy féltettek egyedül elengedni. Megegyeztek, hogy egyikük titokban mögöttem megy majd, nehogy megijedjek valami kutyától vagy hasonló félelmetes dologtól. „Ha boldogultál volna egyedül, nem is tudtad volna meg, hogy veled vagyok – mondta. – Csak néhány lépésre voltál tőlem, sosem voltam tőled távol. Aztán amikor láttam, hogy megijedtél, hát megmutattam magam.”

Ahogy így elmesélte az ő szemszögéből a történetet, emlékszem, minden félelmetesség eltűnt belőle. Inkább vicces volt, egy jó kaland, amelyet együtt éltünk át.

November elején, amikor meggyújtjuk a kis mécseseket a temetőben, és a pislákoló fények teleragyogják a ködöt és a sötétséget, mindig eszembe jut az a régi zseblámpafény, amely mögött felbukkant az apukám. Ezek jelentik nekem az új remény fényét, amely túlmutat a ködön, az elveszettségen. Túl még a halál titok lepte átjáróján is. ■

Téli tanfolyam a kántorképzőben. Az Evangélikus Kántorképző Intézet téli tanfolyamot hirdet, amelynek helyszíne a Mandátotthon (Fót, Berda József utca 3.). Az első tanítási nap november 3-án, szombaton 10 órakor kezdődik. A vizsga 2019. április 13-án lesz. Ajánljuk ezt a képzési formát mindazoknak, akik kántori bizonyítványt vagy oklevelet szereznének; a nyári tanfolyamok után szeretnék billentyűs, elméleti és karvezetéstudásukat elmélyíteni; rendszeres kántori szolgálatukat még igényesebben akarják ellátni; felnőttként ébredtek rá, hogy egyházzal foglalkozni. A tanfolyam húsz szombati tanítási nappól áll. Részletes információk a Kantorkepzo.lutheran.hu oldalon olvashatók. A rövid bemutatkozással egybekötött jelentkezéseket a kantorkepzo@lutheran.hu címre várjuk október 27-ig.

Az oktatói csapat nevében: ECSEDI ZSUZA

Gyülekezeti munkatársak képzése. Minden testvérünket szeretettel hívjuk gyülekezetimunkatárs-képző konzultációra november 16–18. között a Béthel Evangélikus Missziói Otthonba (2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.). A konzultációra jelentkezni lehet november 9-ig a klara.ecsedi@lutheran.hu e-mail-címen, a 20/444-0009-es telefonszámon vagy levélben a 1085 Budapest, Üllői út 24. címen. A részvétel költségtérítés-mentes. Minden érdeklődő testvérünket szeretettel várjuk. Bibliát, jegyzetet s jókedvet hozunk magunkkal!

Ezen az alkalmon tizenkét évi szolgálat után átadom a munkatársképzés vezetésének stafétabotját, s megköszönöm Istennek, hogy nyugalmazott püspökként ezt a feladatot egyházunk rám bízta.

Program: November 16., péntek, 15.00: érkezés, szobafoglalás, kávé • 16.00: áhítat – D. Szebik Imre • 17.00: ismerkedés, beszámolók – D. Szebik Imre • 18.00: vacsora • 19.00: A hazai egyház folyamatos megújulásának lehetőségei – dr. Korányi András • 20.00: áhítat – dr. Korányi András. November 17., szombat, 8.00: reggeli • 9.00: áhítat – Gáncs Péter • 10.00: Püspöki tapasztalataim: a lelkészek támogatása a szolgálatban – Gáncs Péter • 11.00: Korszakváltás, struktúraváltás, paradigmaváltás gyülekezeteinkben – D. Szebik Imre • 12.00: Az iszlám sokarcúsága és irányzatai – dr. Fischl Vilmos • 13.00: ebéd • 15.00: A depresszió tünetei a családban s feladataink – dr. Frenkl Szilvia • 16.00: Az Ószövetség összefoglaló üzenete – Balicz Iván • 17.00: Az Újszövetség aktuális üzenete – Ribár János • 18.00: vacsora • 19.00: Az egyházi zene hitre segítő áldása – dr. Ferenczi Ilona • 20.00: áhítat – Ribár János. November 18., vasárnap, 8.00: reggeli • 8.30: Ferenc pápa evangéliumi gondolatai – Kézdy Péter • 10.00: istentisztelet úrvacsorával – D. Szebik Imre és Kézdy Péter • 11.30: Hogyan tovább? – D. Szebik Imre • 12.15: ebéd • 12.40: úti áldás – D. Szebik Imre.

Testvéri köszöntéssel:

D. Szebik Imre nyugalmazott püspök, tanfolyamvezető

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) október 29-én 18.30-kor *Reformáció 501 – Evangélikus perspektívák az európai politikai és kulturális környezetben* címmel Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója tart előadást.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Szívesen segítene? A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres. A daganatos betegek lelki támogatásán kívül több más területen van lehetőség önkéntes tevékenység végzésére, például könyvtárügyelet, telefonszolgálat, rendezvényeken való segítés, adminisztrációs munkák stb. Az érdeklődők számára november végétől körülbelül hat hónapon keresztül kedd délutánonként ingyenes képzést indítunk az Országos Onkológiai Intézetben. Jelentkezését november 15-ig várjuk! Elérhetőségeink: Magyar Rákellenes Liga, 1123 Budapest, Ráth György utca 6.; gulyas.viktoria@rakliga.hu, (+36) 1/225-1621, (+36) 20/493-5115.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 06-1/322-8439, 06-20/522-5690.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félévűje

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Reformáció ünnepe – Jn 8,31–36

A reformáció visszhangja

A visszhang mértéke attól függ, milyen térben szólal meg a hang. Miután egy katedrálisban az orgona elhallgat, hosszú másodpercekig remeg a levegő. A legkisebb hangot, amelyet egy nappali szoba zsvájában észre sem vennénk, egy néma koncertteremben sok száz ember hallgatja lélegzet-visszafojtva, áhítattal. Viszont vannak helyek, ahol a megfelelő tér hiányában a hang nem szól jól, nem bontakozik ki, elfojtott, erőtlén, tompa zaj puszta. Jézus hangjával ebben a hallgató-ságban az utóbbi történik. Hiába indult el valami bennük, nem elég üresek, túlzottan kitölti őket saját önértékelésük ahhoz, hogy visszhangozhasson bennük Jézus szava.

Egyszer, nem jókor, egy vitában végső érvként hoztam elő az akkor legkedvesebb, az evangélikus identitást összefoglaló mottómat, a német evangélikusok önmeghatározását: „a szabadság egyháza”. És most is hallom a felejthetetlen tompa puffanást. Emlékszem a visszhang teljes hiányára, némi szépséggel és gúny-nal a teremben. A nekem teret nyitó ajtó másoknak zsácutca volt. *Az igazság megszabadít titeket.*

Mosolyogj, taníts, emelj fel! – még szavak nélkül is kéri a kisgyerek. Jelezz vissza, értékelj, lájkolj! – kéri a kamasz. Vegyél észre, szemezz, szoríts, csókolj! – vágyja a szerelmes. Válassz, ismerj el, emelj ki! – várja a munkavállaló. Van-e válasz, és milyen? – karrier, kapcsolat, énkép, ösbizalom függ tőle. És az üdvösség. Van-e válasz, és milyen? *Megismeritek az igazságot.*

Mindennapos erőszak lélekben és éterben, közlekedve a világhálón és a városi utcán. Világvége itt, apokaliptikus vízió ott. Félelemet keltenek szólások, hogy ember embernek farkasa, hogy jó a rossz, és rossz a jó, hogy a bűn nem bűn, a szabadság felelőtlen, a hangosabb teremti a rendet, bármi lehet igaz és hamis. A lélek és a templom üres, és ez szabadság, a hit máshol van már, minden bizonytalan és egyformán érvényes, a felebarát idegen, a félelem közösséget teremt. *Hogyan mondhatod hát?*

Soha nem voltunk szolgálói senkinek. Hazudtunk a szabadságról szónokolva, régen egy tál lencsére váltottuk, amit pár évtizede még sóvárogva szomjaztunk. Érdekből, félelemből kompromisszumokká válunk, ígére szomjas csendet sóztalanul hagyunk. Az erővel szemben meghunyászkodunk, pénzt, időt, embert tékoz-lunk, végül minden bűnt letagadunk. Mindig volt, mindig más volt a hibás. Felelősség nélkül nincs keresztyén szabadság. A felebarátomnak szolgálja vagyok.

A szolga pedig nem marad a házban örökre. Elindul, nyugtalan, szomjazza az igazságot, száműzött és tékozló. Nem érzi otthon magát, csak szeretné, hogy az övé legyen. Idegen és migráns, nyárspolgár és földönfutó, kozmopolita és ősnemzeti. Mindig van valami, ami nagyobb, komolyabb, és teljesebbnek tűnik, mint amiről itt Jézus beszél. Akár van, akár éppen hiányzik, eltereli a figyelmünket a lényegről.

Megismeritek az igazságot. „Ha hajót akarsz építeni, ne hívj össze embereket, hogy tervezzenek, szervezzék meg a munkát, hozzanak szerszámokat, vágjanak fát, hanem keltsd fel bennük a vágyat a nagy, végtelen tenger iránt” – adja a tanácsot Antoine de Saint-Exupéry. Isten szabadsága egy fuvallat a tenger felől. Friss szélként érkezik életünkbe, újít, frissít, tisztít.

Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek. Csak Krisztus, csak a kereszten a szabadság. Amennyire ehhez közünk van, annyira vagyunk szabadok. Amennyire fontos, meghatározó, vigasztaló, felemelő, amennyire megtapasztaljuk, hogy másunk nincs – megszabadulunk. Mindennapos gondoktól és gondolatoktól, indulatoktól és rögeszméktől. Az igazság a személyt megszólító ígén keresztül érkezik.

Pont egy éve, egy csodás ünnepi estén hangzott fel ezer to-rokból a reformáció korálja azon a nyelven, amelyen született: „Ein feste Burg ist unser Gott.” A Luther – az ezer hang projekt

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

című poporatórium kristálytisza zenei és teológiai tartalommal töltötte be a telt házas berlini Mercedes-Benz Arénát. Magyar felirattal is meghallgatható, ahogy a mindenkori egyházi és világi hatalom intrikái között, a császári, pápai, nemzeti, nemzetközi hatalmi játékokban egy kis szerzetes állva marad. Végül együtt énekelte tapsolva újra és újra a tömeg 2017. október 31-én: „Isten gyermekei vagyunk, bárhol vagyunk is, senki sincs egyedül. Még ha bűnösök vagyunk is, senkinek sem kell remény nélkül lennie. Isten gyermekei vagyunk, legyünk bátrak és hűek az igazsághoz!”

Az ének az üzenet, annyira erős és hiánypótló, hogy biztos vagyok benne: még egy év múlva is visszhangzik a hatalmas aréna.

■ SZABÓ B. ANDRÁS

Imádkozzunk! *Istenünk, gyermekeid vagyunk, végtelenül rád szor-ulunk. Add, hogy ne bízzunk másban, csak benned, és így tapasztaljuk meg életünk értelmét és lehetőségét. Egészsíts ki, emelj fel, tart meg és repíts a te szabadságodban, hogy tegyünk, higgyünk és reméljünk. Ámen.*

Termesz – avagy Természetjáró Evangélikusok Szövetsége

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya első ízben szervezett „Termesz-hétvégét”. A Természetjáró Evangélikusok Szövetsége névből alkotott mozaikszó jegyében a résztvevők szeptember 28-30. között Piliscsabán túráztak.

Kezdeményezésével Németh Zoltán osztályvezető azokat szerette volna megszólítani, akik a keresztyén lelkiséget – imádságot, elcsendesedést – szívesen és magától értetődően kapcsolják össze a

mozgás, a természetjárás örömeivel, akik számára e kettő úgy fonódik össze, mint az imádságra kulcsolt kezek.

Péntek este gyülekeztek a résztvevők a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói

Otthonban; a közös vacsora és ismerkedő játék után egy bibliai történet „mozgalmas” feldolgozásával már nemcsak testben, hanem lélekben is megérkezhettek.

Szombat reggel indult a túra. Az első célpont a Kálvária-hegy volt, majd a Gomba-sziklához, az Ördögoltár-sziklához, illetve az Iváni-hegyre kirándultak. Az ebédre készített elemzés elfogyasztásával Pilisszentivánon telt a pihenő, innen indult vissza a csoport Piliscsabára, ahova sikeresen meg is érkeztek vacsora-raidőre.

A lelki zárándoklat elemei a zsolozsmák, a „csendidő”, a vezetés és vezettség megtapasztalása voltak. Mindez csodás környezetben, evangélikus testvérekkel beszélgetve, ismerkedve. A hosszú sétát szaunázással és fürdözéssel pihenték ki a Fébé-uszodában, ám a csapat lelkesedése olyan nagy volt, hogy késő éjszakáig ötleteltek a folytatáson.

Az evangélikus természetjárók vasárnap a piliscsabai gyülekezet istentiszteletén vettek részt, ebéd után pedig mindenki abban a reményben búcsúzott, hogy „nemsokára újra találkozunk”.

■ SZELI NOÉMI

FOTÓK: FARKAS SZABINA

A teremtés hete a reformáció hónapjában

Október elején szerte az országban számos keresztyén közösségben megünnepelték a teremtés hetét. Az aratási hálaadó istentiszteleteken sok gyülekezetben nem csupán Isten gazdag ajándékairól emlékeztek meg, hanem arról is, hogy milyen felelősség hárul az emberre a környezete védelmében. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Női Bizottsága október 7-én, szombaton „Úgy szerette Isten a világot” – Hivatásunk a teremtés védelme témacímmel szervezte meg Pakson a reformáció hónapjában hagyományos regionális női találkozóját.

FOTÓ: PAKS-PRESS

Balról: P. Tóthné Szakács Zita, Fráter Erzsébet, B. Pintér Márta, dr. Fischl Vilmos, a MEÖT főtájkára és Nepp Éva

A hét felekezetet átfogó területi női találkozóra a szervezők főelőadónak ezúttal az MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetének (Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert) kurátorát hívták meg. Fráter Erzsébet a Biblia növényeit bemutató előadással nyűgözte le az evangélikus gyülekezet régi iskolaépületében egybegyűlt hallgatóságát. Számos eddig ismeretlen rejtély vált megoldottá több mint másfél évtizedes kutatásai nyomán, melyek 2017-ben könyv alakban is napvilágot láttak.

Fráter Erzsébet botanikai tudása mellé komoly bibliaismeretre is szert tett. Előadását bizonyágtételeivel egészítette ki. Vallotta, hogy a természet nem az embertől, hanem egyedül Istentől függő valóság, ezért a „megváltása” sem ránk bízott. Ennek tudata megment minket a válságban lévő világért való aggodalmaskodástól: Földünk jövőjét Isten kezében tudhatjuk. Ez ugyanakkor nem ment fel minket a felelősségvállalás alól, hiszen a Teremtő ránk –

az egyetlen olyan teremtményére, amelynek szabad akarata van – bízta a teremtett környezet gondozását, óvását.

Az előadás után Terék Istvánné, a Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola tanára a gyakorlatban mutatta be, miként lehet elkezdenni a gyermekeknél a környezettudatosságra

nevelést. A rákoskeresztúri oktatási intézmény szeptemberben nyerte el az „örökös ökoiskola” címet. Korántsem ok nélkül, hiszen a „Podi”-ban sokféle módon – versekkel, kirándulásokkal, hulladékgyűjtő akcióval, sőt izgalmas akadályversennyel is – igyekeznek felhívni a diákok figyelmét a teremtés védelmére.

A területi női találkozó kezdetén tartott áhítatában Nepp Éva, a vendéglátó paksi evangélikusok lelkesze, a záró úrvacsorai istentisztelet igehirdetőjeként pedig P. Tóthné Szakács Zita nyugalmazott református lelképásztor egyaránt Isten szeretetére irányította az összegyűlt asszonyok figyelmét. A nap reggelén a jól ismert igevers hangzott el János evangéliumából: „Mert úgy szerette Isten a világot...” (Jn 3,16), zárásként pedig a 24. zsoltár 1. verssora: „Az Úr a föld és annak teljessége, a földkerekség s annak lakói.”

Ha a teremtett világ mai állapotára tekintünk, azt látjuk, hogy az embernek valóban sikerült „meghódítania” – vagyis kizsákmányolnia – a földet. A felelőtlen birtoklási vágy kizsigereli a természet forrásait, lopja a természeti kincseket, ezáltal lassan – ahogyan P. Tóthné Szakács Zita fogalmazott – kilopja magát Teremtője kezéből. Isten ígéje mégis bátorít bennünket. Az Úr nem mond le a megromlott teremtettségéről: „A Teremtő éppen a válságban lévő világért küldte válságba egyszülött Fiát.”

■ B. PINTÉR MÁRTA,
a MEÖT Női Bizottságának elnöke

Teremtésünnep Józsefvárosban. Első ízben rendezte meg a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség október 7-én a teremtés ünnepét. Családi istentiszteletet, teremtés témájú erdei túrát és szabadtéri bográcsozást szerveztek. Az ökögyülekezeti mozgalom hatására e gyülekezetben is elindult a közös gondolkodás a teremtésvédelem ügyében.

Dél előtt családi istentiszteletre hívták a gyülekezeti és iskolai hittanosokat. Az oltárra ökológiai gazdálkodásból származó, helyi kistermelőtől vásárolt termények kerültek. Az igehirdetés – a teremtés hete segédanyagának egyik témája alapján – a megdicsőülés történetét dolgozta fel.

A teremtés témájú rajzpályázatokra érkezett alkotások kiállításának megnyitója után közösen készítették el az ebédet, majd a gyülekezet tagjai tömegközlekedéssel indultak a Normafára.

■ ROMÁNNÉ BOLBA MÁRTA

Szívközelben

Angyalföldi másodlelkész-iktatás

Azon a napon, szeptember 29-én, szombaton, amikor egyházunk zsinatának cikluszáró ülésén az egyik jelentésben megfogalmazódott az „egybes helyeken kétségtelenül fájdalmas lelkészhiány”, a Budapest-Angyalföldi Evangélikus Egyházközségben ifj. Cselovszky Ferenc, a Pesti Evangélikus Egyházmegye esperese másodlelkési tisztségébe iktatta Grendorf-Balogh Melindát.

FOTÓ: IFJ. BALOGH IMRE

Két igevers szerepelt az iktatásra szóló meghívón. Az egyik a *Példabeszédek* könyvéből, ez volt az iktatási igehirdetés alapigéje: „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!” (Péld 4,23) „A szerető szív dobbanásai- ból megnyugvás és békesség támadhat” – mondta igehirdetésében az esperes. Ahogyan az édesanya szívverése megnyugtatja a kisgyermeket, úgy Isten gyer-

mekeinek Isten szívhangja ad egyedül valódi békességet. „Amit szívközelben átél az ember, amit az Isten szívdobbanásként elindított bennünk, azt doboghatjuk tovább” – zárta személyes hangú igehirdetését Cselovszky Ferenc.

Az iktatási liturgia előtt az angyalföldi templomban tavaly felszentelt Peskó-Szé- kács-organán Németh Zsuzsanna és Németh Sándor különleges négykezes-lábast adott elő. Az iktatás keretében az evangélikus lelkész kollégákon kívül a helyi református és baptista gyülekezet lelkipásztorai is áldást kértek a beiktatott másodlelkész- re. A *Confirmát* tizenhét lelkész énekelt.

„Mert ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is” – ez a jézusi mondat (Lk 12,34) volt a meghívón szereplő második ige, amelynek alapján a másodlelkész szó- székfoglaló igehirdetése hangzott. „Az én életem mérföldköveit mindig szíves igék határozták meg” – kezdte, majd felidéz- te életének meghatározó pontjait, amikor megtapasztalhatta Isten jelenlétét és ve- zetését. Kiemelte a Deák Téri Evangélikus

Gimnáziumban töltött éveket lezáró balla- gási istentiszteletet és id. Pintér Károly lel- kész akkori igehirdetését, amely által Isten erősítette őt az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatójaként is. Prédikációját a beiktatott lelkész a családi életükből vett példákkal tette személyessé. Ahogy fogal- mazott: „Reménységem, hogy az Úristen az igéje által gyülekezeti szolgálatomban és családi életemben ezután is vezetni fog.”

Az istentiszteletet követő közgyűlést Gaál Jánosné, az angyalföldi gyüleke- zet felügyelője nyitotta meg, és elsőként köszöntötte személyes szavakkal a lel- késznőt. E sorok írója, aki házastársa és munkatársa volt eddig is Melindának, a lelkésznek egyházunkban való szolgálatá- nak jelentőségét emelte ki: e szolgálat már önmagában azt hirdeti, hogy a gyülekezeti és a családi életnek szoros összhangban kell lennie, egyedül így lehet hiteles és Is- tentől megáldott a gyülekezetben végzett tevékenység.

Köszöntőt mondott Csermely Péter akadémikus, a gyülekezet presbitere, majd – az egyházmegye lelkészei ne- vében – Smidéliusz Gábor, a Deák téri gyülekezet igazgató lelkésze kapott szót. B. Pintér Márta, egyházunk női missziói referense a lelkésznek nevében szólalt meg, és átadta szülei áldáskérését is. Végül a család nevében Korenné Turán Gyöngyi, a Csövari Evangélikus Egyház- község felügyelője, a lelkész nő kereszt- mamája idézte fel Melinda megkereszte- lésének napját is.

■ GRENDORF PÉTER

Parókusi alkalmassági vizsga

Öt lelkész tett tanúságot felkészültségé- ről a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri székházában október 8-án, hétfőn tartott parókusi alkalmassági vizsgálaton. Bence Győző (Nagyveleg), Juhász Dénes (Bokod), Felegyi-Németh Mihály (Ecseny), Koch Szilvia (Győrújfalú) és Váraljainé Melis Orsolya (Sárbogárd) beosztott lel- kész vizsgázott az egyházkerület püspö- kéből, valamint esperesekből, felügyelő lelkészekből és gyülekezeti felügyelők- ből álló bizottságok előtt. A vizsgálaton az öt jelölt megfelelt, így mostantól megvá- laszthatók, meghívhatók parókusi lel- ké- szí szolgálatra. (Szemerei János püspök balján Varga Diána beosztott lelkész.)

■ – ADÁMI –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Óceánon átívelő ordináció

Zachary Courter lelkésszé avatása a Fasorban

„Olyan még nem volt, hogy amerikai lelkészt ordináltak volna Magyarországon, így ez a mai alkalom egyháztörténelmi jelentőségű esemény” – mondta dr. Fabiny Tamás elnök-püspök a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközségben október 5-én tartott ünnepi istentiszteleten. Ez alkalommal avatta lelkésszé Zachary Courter amerikai teológust.

országi ordinálását természetesnek tartja, hiszen jelenleg hazánkban szolgál a *Fiatal felnőttek a globális misszióban* (Young Adults in Global Mission – YAGM) elnevezésű program egyik közép-európai koordinátoraként, mindeközben pedig – félállásban – az angol ajkú evangélikus gyülekezet lelkésze a Fasorban.

A lelkészavató istentiszteleten Fabiny Tamás püspök is hangot adott abbéli örömének, hogy az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház (ELCA) és a Magyarországi Evangélikus Egyház együtt ünneplhet. Emlékeztetett rá, hogy 1909-ben Rúzsa István clevelandi ordinációja volt az országhatárokon és kontinenseken átívelő közös szolgálat első lépése.

Az istentiszteleten a liturgiában az ELCA lelkészei szolgáltak, magyar részről pedig a helyi gyülekezet két lelkésze, Aradi György igazgató lelkész (Zach mentora), valamint dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin másodlelkész vett részt. A kétnyelvű istentiszteleten hol angol, hol magyar nyelven hangoztak a különböző liturgiai részek. (A liturgiában Zach felesége, Rachel Ann Eskesen lelkész is közreműködött.)

Isten ígését a hetvenkét tanítvány elhívásáról Kirby Unti, az Északnyugat-washingtoni Zsinat elnök-püspöke hirdette Lukács evangéliuma 10. részének 1–11. versei alapján. Elmondta, mit jelent „egyháznak lenni”, mit jelent, hogy Isten csodálatos dolgokat visz véghez. Az igehirdető Zach szívére helyezte: mindig álljon Isten ígésének szolgálatába, hirdesse az evangéliumot, prédikálja az igazságot, és ne feledje, hogy őt Isten hívta el a szolgálatra. Tudnia kell, hogy sosincs egyedül ebben a szolgálatban. Ahogyan Jézus is kettessel küldte el tanítványait, úgy neki is mindig vannak és lesznek segítő testvérei és olyanok, akik imádkoznak érte.

A lelkésszé eskütétel, az imádságok, a stóla átadása és az áldás után a gyülekezet is szép fogadalmat tett: Krisztus szolgálójaként tekintenek a közöttük szolgáló Zachary Courterre, és segítik őt a munkájában.

A közös úrvacsora után ünnepi közgyűlésre került sor a gyülekezet felügyelőjének, Bartha Tibornak a vezetésével. Köszöntést mondtak az ELCA képviselői, valamint a budapesti VII. kerületi önkormányzat részéről Szücs Balázs képviselő, református lelkész. A fasori gyülekezet ajándékát Aradi György és dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin adták át. Az alkalom szeretetvendégséggel ért véget a fasori gimnáziumban.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Egy vele készített interjúban (olvasható július 29-i lapszámunkban – a szerk.) Zachary Courter őszintén beszélt arról, hogy eredetileg mérnök szeretett volna lenni, Isten elhívására mégis a lelkészi hivatást választotta. Akkor azt is elmondta, hogy magyar-

FOTÓK: KISS TAMÁS

„Az Úr áll mögöttem...”

Lelkészt iktattak Vadosfán

Tizenegy évnyi helyettesítés után október 6-án újra lelkészt iktattak a Győr-Moson-Sopron megyei Vadosfán. Fatalin Helga lelkésznőt Ihász Beatrix, a Soproni Egyházmegye esperese állította szolgálatba. Az ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában közreműködött Mihácsi Lajos, a gyülekezet korábbi helyettes lelkésze is.

A vadosfai evangélikus közösség fordulatot történelmének felidézésével kezdte Zak 4,6 alapján tartott prédikációját Szemerei János. Hangsúlyozta: Isten máshogyan van jelen a történetekben, mint ahogyan az ember várja vagy gondolja. „Nem erőszakkal, hanem csendes, életet formáló Lelkével végzi munkáját. Ez a szelíd hang lett testté Jézus Krisztusban, ennek a szöcsövei lehetünk” – fogalmazott a püspök.

A beiktatás és a megerősítő áldás elhangzása után Fatalin Helga lépett a szószékre. Jn 6,24–27 alapján arról beszélt, hogy a különleges pillanatok elmúlnak, de Jézustól napról napra erőt kaphatunk. Új szolgálatát abban bízva vállalja, hogy az Úr mögötte áll majd, és ezt kéri a gyülekezeti tagok számára is – tette hozzá a lelkésznő.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Sümeghy Péter, az egyházközség felügyelője köszöntötte a megjelenteket. Ezután jókívánságait adta át dr. Cserhátiné Szabó Izabella, az Északi Egyházkerület püspökhelyettese, Rátz András, a nyugati kerület másodfelügyelője, Ihász Beatrix esperes, Smudla Tamás beledi plébános, Simon Réka büki, Halasi László hartai evangélikus lelkész, valamint Mihácsi Lajos, aki korábban helyettesként látta el a lelkészi szolgálatot a gyülekezetben. A vadosfai egyházközséghez tartozó további hat település polgármesterei is szeretettel üdvözölték az új evangélikus pásztor.

Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult, amelyet a szomszédos Mihályiban tartottak.

■ – AM –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Fatalin Helga Hartáról származik. 1991-ben avatta lelkésszé D. Szabik Imre püspök. Celldömölkön és Csönghén volt segédlelkész, majd Bükön, Csikóstóttósön és Hatvanban végzett lelkészi szolgálatot. 2008-ban kötött házasságot Helfrich Péterrel.

„Szintet lépett” testvérgyülekezeti kapcsolat

Harmincheten indultak el a maglódi evangélikus gyülekezetből szeptember utolsó vasárnapján reggel hét órakor a felvidéki Hosszúszóra, hogy találkozzanak testvérgyülekezetük tagjaival. Nemcsak a két evangélikus közösség ápol testvérkapcsolatot egymással, hanem Maglód városnak is testvértelepülése a szlovákiai község.

A találkozás a hosszúszói evangélikus templomban aratási hálaadó istentisztelettel vette kezdetét. Flander Zoltán és Kérges László felügyelők – az utóbbi Maglód alpolgármestere is – köszöntötték a gyülekezetet. A Viliam Solárik házigazda lelkész által vezetett liturgiában helyi fiatalok szolgáltak, és tették fel az oltárra a maglódiak által felajánlott kenyeret és szőlőt. Erre a településen és környékén a magyar nyelvű evangélikusok között szolgáló missziói lelkész, Ferenczy Erzsébet készítette fel őket.

Az ígéhirdetést az „Úr az én pásztorom” kezdetű 23. zsoltár alapján Németh Mihály maglódi lelkész tartotta. Prédiká-

ciójában hálaadásra hívta a gyülekezetet Isten halálból életre vezető, mindennapi kenyeret megadó és lelket felüdítő szeretetéért, majd a maglódi fiatalok gitáros énekszolgálatával színesítette az alkalmat. Az úrvacsoraasztás után a hosszúszói parókia elé vonultak a jelenlévők: imádsággal és köszorúzással emlékeztek meg Mohr Gedeon és Trencsényi Andrea egykori hosszúszói lelkészek, valamint Ferdinand Zoltán néhai felügyelő közösségépítő, áldozatos életéről.

A kultúrházban tartott ebéd végén a Maglódi Evangélikus Egyházközség elnöksége megköszönte Novák Tamás hosszúszói polgármesternek és a település veze-

tőinek és lakóinak, hogy szívükön viselik a partneri kapcsolatok ápolását.

A maglódiak ezután Miskolcot keresték fel. Megtekintették az evangélikus templomot Sándor Frigyes lelkész vezetésével, majd a miskolci kötődésű Lukács Máté lelkészjelölt tartott rövid ismertetőt a város történetéről. A bátrabbak felmentek az avasi kilátóhoz, a többiek pedig a borsodi megyeszékhely főutcáján tettek egy rövid sétát.

Az indulás után tizenöt órával, este kilenc órára értek haza a zárandokok. Fáradtan, de abban a boldog tudatban, hogy „szintet lépett” a gömörhosszúszóiak és a maglódiak hat éve tartó testvérgyülekezeti kapcsolata: ugyanis az idősök és a közepnemzedék mellett a fiatalok is aktív résztvevői lettek az együttműködésnek.

■ Forrás: Facebook / Maglódi Evangélikus Egyházközség

Kétszáznegyven éves Tét temploma

1774. október 7-én leégett a tétí evangélikus templom, ám 1778-ben – Mária Terézia engedélyével – megkezdhatték a hívek az új templom építését. Az alapkövetétel kétszáznegyvenedik évfordulójára október 7-én, vasárnap ünnepi istentiszteleten emlékeztek.

Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiát Kiss Miklós győr-mosoni esperes és Vladika Zsófia helyi lelkész végezte.

Istennek nincs rá szüksége, hogy emberek építsenek neki házat. Nekünk van szükségünk a vele való találkozásra – hangsúlyozta Zsolt 84,2–3 alapján tartott prédikációjában a püspök. „A templom nem önmagáért van, hanem értünk. Értünk szól itt Isten vigasztaló, bátorító, néha ítélő szava. Nem az épületek iz-

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

galmasak, hanem ő maga és a vele való kapcsolat” – fogalmazott Szemerei János.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen Rátz András egyházkerületi má-

sodfelügyelő mondott köszöntőt. Az ünnepség a gyülekezeti teremben tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

A múltó időben

Csepeli jubileum

Kilencven évvel ezelőtt avatta fel Raffay Sándor püspök a csepeli evangélikus templomot, amely ma tízemeletes házak szomszédságában a sétálóutca díszé. A gyülekezet október 7-én ünnepi istentiszteleten emlékezett az eseményre.

A korabeli fényképek tanúsága szerint akkoriban szántóföldek vették körül a csepeli evangélikus hajlékot. Nem messze néhány parasztház látszik. Falusi templomnak épült. Nagyot fordult azóta a világ...

Egy közösség mindig a megmaradás reménységével épít templomot. Helybeliek, szlovák és német gyökerű evangélikusok és Trianon itt hazát talált üldözött magyarjai számára életbevágóan fontos volt a megmaradás reménysége. Aztán jött az újabb háború. Sokan a fronton, mások a fogságban vesztettek el. Akik maradtak, hitük miatt másodrendű állampolgárok lettek a kommunisták uralta országban. Csoda, hogy áll a templom, hogy – habár kevesen is – megmaradtunk.

A bibliai Salamon király szerint Isten nem lakik kőből épült templomban. Az egek egei sem fogadhatják be őt. Pál apostol pedig így ír: „Nem tudjátok-e, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lel-

ke lakozik bennetek? [...] Istennek temploma szent, ezek vagytok ti.” (1Kor 3,16–17; Károli-ford.) Újszövetségi értelemben tehát a templom maga a hívő ember. Ám az épített templomnak is van üzenete: a torony, mint ég felé mutató ujj, arra emlékeztet, hogy Istennél örök otthonunk van. Nemzedékek mennek, újak jönnek. A templom hirdeti: megtartattunk, megtartatunk.

Az ünnepi istentiszteleten a hittanósok – Neuberger Ildikó hitoktató vezetője – énekes szolgálata után dr. Fabiny Tamás püspök szólt ünnepi igehirdetésében a gyülekezetnek a 84. zsoltár 2. verse alapján: „Mily kedvesek a te hajlékaid, ó, Seregek Ura!” A hajlék szóból kiindulva beszélt arról, hogy a templom a lehajlás helye. Meghajlunk Isten előtt, akinek dicsősége betölti a földet. Ugyanakkor Isten is lehajol hozzánk mentő és megtartó szeretettel Jézus Krisztusban.

FOTÓ: KOVÁCS ISTVÁN

Az ünnep után a gyülekezet fát ültetett a reménység jelképeként a templomkertben. A csepeli templom egykor országos, felekezeteken átívelő közadakozásból épült. Vasárnap a mai közösség is gondolt a rászoruló iraki keresztény testvérekre, és a perselypénzt az ő életük, házaik, templomaik újjáépítésére gyűjtötte.

Isten türelme hosszú, szeretete nagy! Hívása ma is hangzik, s akik meghallják, azok dicséretével újra meg újra betöltik a templomot.

■ ZÓLYOMI MÁTYÁS lelkész (Csepel)

BEMUTATKOZIK A GYŐRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Hárompilléres szolgálat

A győri evangélikus gyülekezet gyökerei egészen a 16. századig nyúlnak vissza. Eleinte nem beszélhetünk önálló evangélikus gyülekezetéről, a két protestáns felekezet egészen 1647-ig nem vált külön a városban, lelkészük is egy volt. A közösség kezdetől fogva fontosnak tartotta a vallásos szellemiségű oktatást, így már a 16. század második felében saját iskolát működtetett.

A jelenlegi győri Insula Lutherana („evangélikus sziget”) épületegyüttese a türelmi rendelet után készülhetett el – 1783-tól kezdődően –, több részletben. Elsőként a ma is központi helyet betöltő öregtemplomot szentelték fel 1785. november 27-én, ádvent első vasárnapján. Az egyszerű, torony nélküli épület azóta is vasárnapról vasárnapra lehetőséget ad Isten igéjének hallgatására és a szentségek kiszolgáltatására. A templom egyik különlegessége többek között az orgona, amelyet a gyülekezet 1926-ban készíttetett a pécsi Angster céggel. A hárommanuális

hangszert a templomépület megújulásával egy időben, az elmúlt évek alatt restaurálták, eredeti állapotában állították helyre.

A szeretetszolgálat a gyülekezet szervezésében a 19. század második felében kezdődött, amelyet később a városba érkező diakonisszák működtettek, egészen az anyaház 1951-es megszüntetéséig.

A mai napig ez a három pillér, az igeszolgálat, az oktató-nevelő munka és a szociális szeretetszolgálat határozza meg a gyülekezet életét. Mindezeknek a Rába partján álló evangélikus sziget – egyedülálló módon – fizikai értelemben is otthont ad. A Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium huszonhat éve nyitotta meg újra kapuit, és a konvent, valamint az Evangélikus Szeretetház épületegyüttesével öleli körbe a sziget közepén álló Öregtemplomot. Az egyházközség másik temploma, a nádorvárosi Újtemplom az 1940-es évek első felében készült el, így

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

November 4-én, a Szentháromság ünnepe utáni 23. vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a győri evangélikus Öregtemplomból. Igét hirdet Csorba János igazgató lelkész.

a gyülekezet ettől kezdve két lelki otthont is a magáénak tudhat.

Az evangélikus közösségen belül az ifjúsági munka, a baba-mama kör és az egyre népszerűbb felnőttképzés mellett működik külön férfikör és döntően női részvétellel szülői beszélgetőkör, ahol nevelési és életvezetési kérdések kerülnek elő bibliai alapon.

Az evangélikus Öregtemplom a kiváló akusztikai lehetőségeit, illetve magas színvonalon felújított orgonáját kihasználva rendszeresen ad otthont komoly- és világzenei előadásoknak. Egyik házigazdája a mára nemzetközileg is elismert *Öt templom fesztiválnak*. ■

FOTÓ: SZENTE ÁKOS

Bényei jótékonysági koncert

FOTÓ: SZÜLE ZSÓLT

A hangszer idei felújításának lehetőségeért is hálát adva jótékonysági hangversennyel ünnepelték meg a templom orgonájának több mint százötven évvel ezelőtti felszentelését a bényei evangé-

likusok. A szeptember 23-i koncerten neves énekművészek és evangélikus kántorok, orgonisták adtak ízeltőrt repertoárjukból a hallgatók örömeire és az Úristen dicsőségére.

Az orgona idén új elektromos motort kapott, és a sípok felhangolása is megtörtént.

A megjelenteket a teli templomban a Bényei Evangélikus Egyházközség elnöksége – Buday Zsolt lelkész és Kopcsándi Károlyné felügyelő – köszöntötte, s a gyülekezet nem lelkési vezetője vállalta magára a műsorvezetés szolgálatát is. A jótékonysági koncerten, amelynek bevételét a templom fűtésének kiépítésére szeretnék fordítani, közreműködött Fodor Ottília (énekművész), Szloboda Ágnes (szoprán), Szóka Júlia (operettprimadonna), Proksa Zoltán (tenor), Bányai Tamás (orgonista, kántor), Remenár Pál Dániel (orgonista, kántor) és Mészáros Anna Zsóka (orgonista, kántor). Isten igéjét Győri Péter Benjámin, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese hirdette.

A hangverseny után szeretetvendégséget tartottak a gyülekezeti házban.

■ MÉSZÁROS ANNA ZSÓKA

Jubileum a 125 éves közös templomban

Mózes 5. könyvében olvashatjuk: „Emlékezz vissza az egész útra, amelyen vezetett Istened, az Úr...” Isten emlékezésére hív, hogy hálát adjunk őseink kitaró, felelősséget vállaló, példamutató hitéért. A két nyáregyházi gyülekezet, az evangélikus és a református így készült a szeptember 30-i jubileumi istentiszteletre százhuszonöt éves közös templomukban.

A meghívott vendégek között voltak püspökök, esperesek, jelen voltak valaha Nyáregyházán szolgáló lelkészek, elhunyt pásztorok gyermekei, megtisztelte továbbá jelenlétével az alkalmat a katolikus gyülekezet diakónusa, Nyáregyháza polgármestere és számos önkormányzati és iskolai előljáró.

A délutáni együttlét kezdetén a harang ütemes kongására vonultak be a palástba és Luther-kabátba öltözött lelkészek, a népes gyülekezet pedig felállva, zenekari kísérettel énekelt: „Erős vár a mi Istenünk...” Takaró András református esperes imádsággal, igeolvasással nyitotta meg az emlékező ünnepet, majd Győri Péter Benjámin evangélikus esperes tartotta meg igehirdetését. A 133. zsoltárt, a zarándokok, avagy a „grádicsok énekét” olvasta fel. Isten közösséggé akarja formálni népét, és azt akarja, hogy az ő népe legyünk a mindennapokban is – hangsúlyozta az igehirdető.

Az igeszolgálatért Sánta József, az evangélikusok új beosztott lelkésze mondott köszönetet, és tolmácsolta a távollétben köszöntését küldő két kerületi püspök – dr. Bogárdi Szabó István református és dr. Fabiny Tamás evangélikus – gondolatait.

A két presbitérium közös ünnepi közgyűlésén Kelemen Norbert helyi református lelkész ismertette meg a jelenlévőket a közös templom építésének történetével. Takaró Tamás esperes, egykori nyáregyházi református lelkész *Pál apostolnak a korinthusbeliekhez írt leveléből* felolvasott részlettel köszöntötte az egybegyűlteket, hangsúlyozva, hogy ebben a templomban, ahol százhuszonöt éve hangzik az ige, mindkét gyülekezet akkor is, ma is – Jézusé.

Adámi László egykori nyáregyházi, ma nyíregyházi lelkész a 25. zsoltár 10. versét olvasta fel, majd elődjére, Lupták Gyulára emlékezett, aki több mint harminc évig

szolgált ebben a gyülekezetben. Beszédének középpontjába ezt a mondatot helyezte: „Miközben Jézust prédikáljuk, Isten munkálkodik!”

Végezetül Mészáros Sándor polgármester mondta el köszöntőbeszédét. Rámutatott, hogy egy helység életében a templom az állandóságot jelenti, mivel Isten is állandó. A köszöntések után Takaró András emelte áldásra kezét, majd – a nemzeti Himnusz elénekését követően – a gyülekezetet az iskola aulájában várta meleg vacsora.

■ VESZTEG ISTVÁNNÉ

Evangelikus iskola tanára kapott városi kitüntetést

Békéscsaba város közgyűlése idén a békéscsabai diákönkormányzatnak és Kutyejné Ablonczy Katalin pedagógusnak ítélte oda a Békéscsaba Ifjúságáért kitüntetést. A díjazottak október 4-én, a csabai garabonciás napok kampányzáró rendezvényének keretében vették át az elismerést Szarvas Péter polgármestertől és Kiss Tibor alpolgármestertől a főiskola tornacsarnokában.

Kutyejné Ablonczy Katalin 1998 óta a békéscsabai evangélikus gimnázium – mai nevén Szeberényi Gusztáv Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium – tanára. Magyar nyelv és irodalom, továbbá ének-zene szakos pedagógus, evangélikus hitoktató és kollégiumvezető. Pedagógiai tevékenységére az értékközvetítés a jellemző, legyen szó irodalomról, retorikáról, zeneművészetről, kóruséneklésről vagy közösségépítésről. Kiemelkedőt alkot Békéscsaba zenei életében; több kórusnak, közöttük az evan-

gélíkus gimnázium Arrisus ifjúsági vegyes karának is karnagya. A gimnázium énekkara többszörös aranydiplomás kórus, és az Év Kórusa címet is többször elnyerte már.

Kutyejné Ablonczy Katalin évtizedek óta szervezi és vezeti a Telekgerendáson megrendezett gyermek- és ifjúsági tábor, amely a város minden iskolájából fogad gyerekeket, diákokat. A táborokba rendszeresen visszatérnek a régi tagok, először mint segítők, majd mint „öregdiák táborlakók”.

■ Forrás: Behir.hu

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Hálás szívvel köszönjük, hogy templomainkban ma is hirdethették számunkra igédet. Az őszi természetben egyre kézzelfoghatóbbnak látszó elmúlás tapasztalatai között, az egyházi év vége felé közeledve szomjazzuk az evangélium életét hírt.

Köszönjük, hogy nekünk természetesnek tűnik, hogy anyanyelvünkön olvashatjuk és hallhatjuk igédet, hallhatjuk belőle bátorításodat, vigasztalásodat, megváltásunk és örök országod hírt. Mutasd meg, mit tegyünk, mit tehetünk érte, hogy igéd minél többek számára elérhető legyen, ezáltal szereteted híre elérje az embereket.

„Nem csak kenyérrel él az ember”, kérünk, táplálj mindannyunkat a nekünk megfelelő módon. Taníts minket, hogy keressük a szavaidat lelkünk éhségének és szomjúságának enyhítésére. Hívj el, küldj számunkra tanítókat, igehirdetőket, akik érthetővé és emészthetővé teszik a lelki táplálékot, hogy ez igazán élthessen bennünket itt, ebben az életben, és hitet ébresztve, hitünket erősítve útpítőnk lehessen a veled közvetlen közösségben élhető örök élet felé.

Éléd hozzuk imádságunkban be-tegeinket, a gyászolókat, ma különösen azokat, akik hiányát szenvedik igédnek, akikhez nem jut el bátorításod. Tégy szószólóiddá, használj minket, hogy hírvivőid és szereteted képviselői tudjunk lenni a világban.

Imádkozunk kisebb és nagyobb közösségeinkért, azokért, akik között élünk, dolgozunk családjainkban, iskolában, munkahelyen. Imádkozunk településünkért, hazánkért, azokért, akik testvéreink Krisztusban, és azokért, akik testvéreink általad, aki mindannyunkat életre hívtál. Teremts békét, építsd meg tapasztalható jelenléteddel a közösséget közöttünk, segíts, hogy segítsük egymást azokkal, akikkel egymásra bízta minket.

Légy velünk! Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus

(eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje,

Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER

(peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft.

(1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.)

Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletg telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: ROMÁN PÉTER

Szentháromság ünnepe után 22. (Biblia-)vasárnap
Lk 7,20–23

A világ legfontosabb kérdése

Jézus-e a megígért Messiás? Mindazokat, akik találkoztak vele, ez a kérdés foglalkoztatta leginkább. Látták a csodáit, hallgatták tanításait, s mindezek egészen különböző reakciókat váltottak ki az emberekből. Némelyek számára Jézus volt a megígért Messiás, mások az ördöggel hozták kapcsolatba működését és csodáit. Nagyon jól mutatja ezt a kettősséget a vakon született meggyógyításának története. A csoda után egy hosszú bírósági eljárás indult megállapítani, hogy mi történt, tényleg vak volt-e a férfi, s ki által történt a csoda. Végül egészen különböző következtetéseket vontak le a szereplők. „Erre a farizeusok közül néhányan ezt mondták: »Nem Istentől való ez az ember, mert nem tartja meg a szombatot.« Mások így szóltak: »Hogyan tehetne bűnös ember ilyen jeleket?« És meg hasonlítás támadt köztük.” (Jn 9,16)

Még Keresztelő János is? Az ő számára is felmerül a kérdés: Jézus-e a megígért Messiás? János nincs könnyű helyzetben, börtönben ül, itt hallja a híreket Jézusról. Van ideje elgondolkodni a hallottakon, és ennek az lesz a következménye, hogy követeket küld Jézushoz ezzel a kérdéssel: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?” (Lk 7,19) Látszólag ugyanazt kérdezi, mint mindenki más Jézus közelében, de ez a kérdés egészen más! Nem tartalmában, nem szerkezetében, hanem lelkiségében: ezt nem egy Jézust távolról ismerő ember kérdezi, nem egy kíváncsi férfi a tömegből, hanem az a próféta, aki pár hónapja még Jézusra mutatva ezt mondta: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!” (Jn 1,29) Sőt János nemcsak Jézus áldozati bárány szerepével volt tisztában, hanem erejével és hatalmával is: „Láttam, hogy a Lélek leszállt az égből, mint egy galamb, és megnyugodott rajta. Én nem ismertem őt, de aki elküldött engem, hogy vízzel keresztessem, ő mondta nekem: Akire látod, hogy leszáll a Lélek, és megnyugszik rajta, ő az, aki Szentlélekkel keresztesz. Én láttam, és bizonyosságot tettem arról, hogy ő az Isten Fia.” (Jn 1,32–34) Ez az igazi tragikum: Keresztelő János – átélve a börtönt s azt, hogy az események nem úgy zajlanak, ahogy ő elképzelte – elkezd elveszíteni a hitét!

Hívő keresztény ember is kerülhet ilyen helyzetbe. Lehet, hogy egy éve még egy gyülekezet előtt tettünk bizonyosságot az Isten szeretetéről, s mára lassan a hitünket is elvesztettük. Adóhatnak olyan körülmények – betegség, anyagi nehézségek, családi, párkapcsolati problémák –, amikor azt hisszük, ezek a gondok nagyobbak Jézusnál, s ha tényleg ő lenne az Isten fia, akkor ezek nem történhetnének meg velünk.

Mi Jézus válasza? Egyértelmű: nem oktatja ki kételkedő barátját, hogy kezdje el „növelni magában” a hitet, hanem arról beszél, hogy Isten országa élő valóság. Isten hatalma – akkor és ma is – a világot elevenen alakító tényező. „Ezért így válaszolt nekik: Menjete el, vigyék hírül Jánosnak, amit láttatok és hallottatok: Vakok látnak, sánták járnak, leprások tisztulnak meg, süketek hallanak, ha-

lottak támadnak fel, a szegényeknek hirdettetik az evangélium, és boldog, aki nem botránkozik meg énbenem.”

Jézus elmondja, hogy Isten országa akkor is terjed és erősödik, ha Jánossal Istennek más terve van. Ez nem jelenti azt, hogy Isten elvetette volna Jánost, de azt igen, hogy János nem mondhatja meg, Jézusnak mit kell tennie. János másként képzelte el a Messiás működését, de nem kételkedhet benne, hogy az a Lélek, amelyről Jézus megkeresztelésekor bizonyosságot tett, élő

JUAN FERNÁNDEZ NAVARRETE: KERESZTŐ JÁNOS A BÖRTÖNBEN (1565–1570)

valóságként működik. Isten országának terjedése nem a mi élet-helyzetunktől függ: az élő valóság. Nekünk az a feladatunk, hogy örömben, bánatban mindezt észrevegyük, s élő hittel legyünk a részesei. Ha kell, éppen a nyomorúságok közepette hirdetve Jézus végtelen hatalmát!

■ DEÁK LÁSZLÓ

Imádkozzunk! Urunk, ments meg minket attól, hogy a nehézségek közepette kételkedni kezdjünk a te erődben és hatalmadban. Hisszük, hogy te élő és erős Úrként velünk vagy életünk minden percében, s köszönjük, hogy ma is, nekünk is hirdettetik az evangélium. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 28.) *Ne fizessetek a gonoszért gonosszal vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjatok áldást, hiszen arra hívtatok el, hogy áldást örököljetek.* 1Pt 3,9 (1Móz 12,2; Mt 18,21–35; Fil 1,3–11; Zsolt 143) Áldást mondani csodás lehetőségünk. Isten jelenlétét, oltalmát kívánni az életünkbe, ezt jelenti. Isten áldjon! – hányszor köszönünk el így, a köszöntés minden szavát komolyan mondva és gondolva. Hiszen a legnagyobb jót hívjuk és várjuk ezzel annak, akinek címezzük. Isten ígérete és áldása megvalósul, igaz ránk is, akiket az apostol örökösöknek nevez. Micsoda ajándék! Micsoda távlatok és célok! Hála az Úrnak értük!

Hétfő (október 29.) *Övezd fel derekadat, és indulj, hirdesd nekik mindazt, amit én parancsolok!* Jer 1,17a (Ef 6,14–15; Hós 12,1–7; Jel 7,9–17) Jeremiás az Isten legtöbbet szenvedett prófétája volt, sokszor kesergett is a sorsa miatt. Mégsem tehetett mást, mint hirdette, amit az Úr rábízott, vállalva a következményeket is. Maga az Úr adta a szájába az üzenetet. Velünk sincs ez másképpen, küldetésben járunk. Időnként talán nehéz terepen, meg-megtorpanva, keseregve. Időnként erőnk teljében, boldogan továbbadva Isten minden ajándékát, amelyet kaptunk. A szabadítás örömhíré, a megtartó kegyelem tényét, mert mindenkihez el kell jusson a hír: „Mindörökké uralkodik az Úr...” (Zsolt 146,10)

Kedd (október 30.) *Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásként megadtnak majd nektek.* Mt 6,33 (Péld 16,33; Róm 3,9b–20; Jel 8,1–5) Jó az Isten gondviseléséről újra és újra megbizonyosodni. Megtapasztalni napról napra jelenlétét és áldásait. Jó (lenne) megszabadulni az aggodalmaskodástól, amely annyi energiánkat felemészti. De talán még inkább attól a vágytól, hogy soha nem elég, mert mindenből van még újabb, szebb, tökéletesebb, ami kell. Jó Isten országát keresni, benne részesülni, érezni, ahogyan körülvesz bennünket. Ez pedig elég. Akinek ebben hite, reménysége van, annak mindene van. Csak megmaradjon bennünk ez a hit, kitartson a reménység! Erre segíts bennünket, Szentlélek Úristen!

Szerda (október 31.) *Ki ítélne kárhozatra? Hiszen Krisztus Jézus az, aki meghalt, sőt feltámadt, aki Isten jobbán van, és esedezik is értünk.* Róm 8,34 (2Móz 32,12b; Mt 5,1–10[11–12]; Róm 3,21–28; Jel 8,6–13) A reformáció ünnepe van, amely arra emlékeztet, hogy Isten kegyelme által, Krisztus érdeméért mienk az üdvösség. Különösen jó érzés ezen a napon arról olvasni az ígében, hogy a mi Megváltónk az Atyánál közbenjár értünk.

Ízelgetem a szót: esedezik... Könyörög értünk... Ő, aki mindent odaadott, a vérét, életét. Mert ennyire szeret. Arra is jó gondolni, hogy az atyai házban ott van ő is, és vár rám. Énrám, aki ezt nem érdemlem... Nem ezt érdemlem, mégis... Ez kegyelem.

Csütörtök (november 1.) *És minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.* Fil 2,11 (Zsolt 35,18; Jel 3,14–22; Jel 9,1–12) Halottak napja. A temető útjait járva talál bennünket, lehet, könnyek között, friss gyászsal. Telve kérdésekkel, akár haraggal, de mindenképpen fájó hiányérzettel. Vagy visszatekintve már mosolygó emlékezésben. Jó helyen: Isten kezében tudva előrement szereteteinket. Adj a Isten, hogy a Krisztus-himnusz szavai erősítsenek meg a hitünkben és reménységünkben. Igen, Krisztus ott is Úr! Nem a halálé az utolsó szó, mert Krisztus feltámadt, győzött. Helyet készített a számunkra Isten országában. Dicsőség legyen neki, a Feltámadottnak!

Péntek (november 2.) *Isten nagy örömet szerzett nekik. Az aszszonyok és gyermekek is örvendeztek; messzire elhallatszott, hogy mennyire örvendeznek Jeruzsálemben.* Neh 12,43 (Fil 4,4; 1Jn 3,19–24; Jel 9,13–21) Azért örvendeztek, mert az Úr hazavezette őket a fogságból, és végre elkészültek Jeruzsálem falai is. Otthon, védelem, biztonság. Messzire hallatszó, egész várost betöltő öröm. Mikor éreztem ilyet? Mikor voltam ilyen hálás? Merek még egyáltalán örülni, találok rá okot? Időnként nem árt végiggondolni, milyen lelkülettel élem az életemet. Időnként nem árt megköszönni, amit kaptam: az otthonomat, a családomat, mindazt, amim van, és ami lehetek. Igazi, felszabadult, áradó örömmel.

Szombat (november 3.) *Mert amilyen bőséggel részünk van Krisztus szenvedéseiben, olyan bőséges Krisztus által a mi vigasztalásunk is.* 2Kor 1,5 (Zsolt 23,4; Ézs 1,18–20[21–25]26–27; Jel 10,1–11) Mindig csodáltam Pál apostolt azért, hogy képes hálát adni a szenvedéseire, a próbákért az életében. Biztos vagyok abban, hogy sokat harcolt magával azért, hogy idáig eljuthasson. Jobban mondván könyörgött azért, hogy a Mindenható segítse el erre az állapotra, a megértésre, elfogadásra, a hálaadásig. Hálás vagyok azért, hogy van Vigasztalónk. Hálás vagyok azért, hogy egyikünk sem marad magára a szenvedésben, mert mellette áll az Úr Jézus. Azért könyörgök, hogy tudjak mindig, különösen a nehéz időkben őrá tekinteni, hogy tartson ki a reménységem. Illetve tartson meg engem és mindannyiunkat a belé vetett hitben. Ámen.

■ HORVÁTH ANIKÓ

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

LUTHER II.

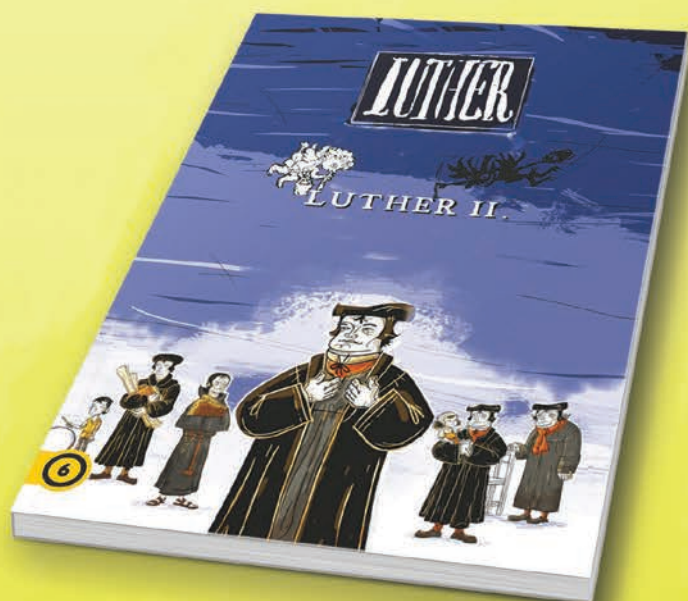
SZÍNES MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM

Játékidő: 5 × 13 perc

Képarány: 16:9 | LKF 002

136 × 190 mm | DVD-tokban

ISBN 599-954-9909-00-2

6. Kenyértörés

7. A lelkiösmeret szava

8. A wartburgi vár titka

9. Vér, vér, vér

10. Szerelem és halál

A LUTHER ÉLETÉT FELDOLGOZÓ

10 részes rajzfilmsorozat **MÁSODIK 5 EPIZÓDJA**

Richly Zsolt rendezésében,

Lackfi János forgatókönyve alapján

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakai álmok gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztességes családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórára és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. | **Fabiny Tamás püspök**

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 6–10. részét tartalmazó

DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

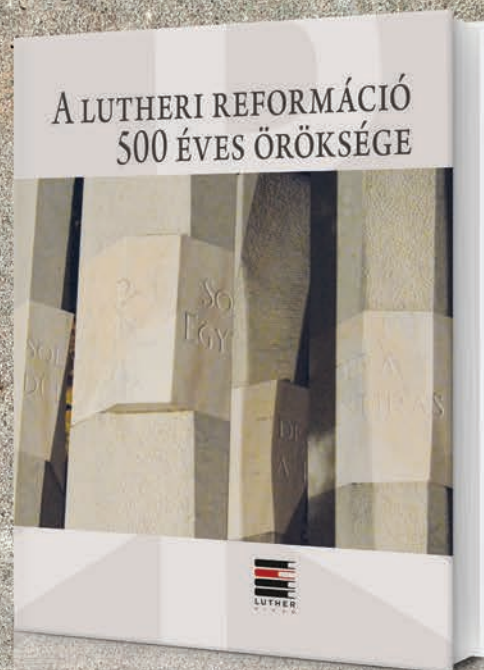
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A LUTHERI REFORMÁCIÓ 500 ÉVES ÖRÖKSÉGE

A lutheri életművel és a reformációval kapcsolatos **tudományterületek** és **művészetek** legkiválóbb szakembereinek előadásai szerkesztett és bővített változatban.

252 oldal / 165 × 228 mm / keménytáblás / 4990 Ft

Forrásközelben

Az írások közéletisége jelzi, hogy GÁNCZ PÉTER püspökök nagyon is köztünk járó ember, akinek verbális pásztorbotja reménység szerint még sokáig terelget minket egyre kalandosabbá váló tájainkon.

308 oldal / 170 × 222 mm / keménytáblás / 3500 Ft

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.